

STRATEGIA
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU
GMINY SZPROTAWA
NA LATA 2008-2020

Szprotawa, wrzesień 2008 r.

Zleceniodawca:

Gmina Szprotawa
ul. Rynek 45
67-300 Szprotawa
tel. (068) 376 38 11
fax (068) 376 22 20
e-mail: ratusz@szprotawa.pl

Autor opracowania:

Biuro regionalne:

Business Mobility International Spółka z o.o.
ul. Drewsa 4E
61 – 606 Poznań
tel/fax (061) 825 78 60
e-mail: office@bm-intl.2com.pl

Siedziba w Brukseli:

Business Mobility International NV-SA
Square de Meeûs 38-40
B-1000 Brussels, Belgium
tel. [32-2] 644 36 89
fax [32-2] 648 07 80
[http: www.bmintl.com](http://www.bmintl.com)

Projekt strategii opracowany we współpracy z p. Franciszkiem Sitko, burmistrzem Szprotawy oraz Zespołem ds. Opracowania Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szprotawy na lata 2008 – 2020, w składzie:

- zastępca burmistrza, jako przewodniczący,
- kierownicy wydziałów Urzędu Miejskiego w Szprotawie,
- kierownicy gminnych jednostek organizacyjnych, z wyjątkiem kierowników gminnych szkół i przedszkoli,
- główny specjalista ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych,
- inspektor ds. kompleksowej obsługi inwestora.

Spółeczna konsultacja projektu strategii:

- radni Rady Miejskiej w Szprotawie,
- przedstawiciele lokalnych instytucji i podmiotów gospodarczych,
- liderzy lokalni,
- mieszkańcy Gminy Szprotawy.

SPIS TREŚCI:

WSTĘP	4
1. METODOLOGIA	5
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	6
2.1. Uwarunkowania prawno-polityczne makrootoczenia	6
2.2. Uwarunkowania prawno-polityczne mikrootoczenia	16
3. RAPORT O STANIE GMINY	24
3.1. Ogólna charakterystyka gminy	24
3.2. Gmina w statystyce	26
3.3. Działalność produkcyjno-usługowa i budownictwo.....	32
3.4. Infrastruktura techniczna	33
3.4.1. Transport i komunikacja	33
3.4.2. Telekomunikacja	38
3.4.3. Zaopatrzenie w ciepło	38
3.4.4. Zaopatrzenie w gaz	39
3.4.5. Zaopatrzenie w wodę	39
3.4.6. Kanalizacja	41
3.4.7. Oczyszczalnia ścieków	41
3.5. Gospodarka odpadami	42
3.6. Ochrona środowiska przyrodniczego; obszary chronione.....	43
3.6.1. Obszary zasobowe.....	45
3.6.2. Obiekty zabytkowe	47
3.7. Turystyka i baza turystyczna.....	49
3.8. Oświata i wychowanie.....	49
3.9. Kultura w gminie	51
3.9.1. Placówki kulturalne.....	51
3.9.2. Zorganizowane grupy przedsięwzięć kulturalnych.....	52
3.10. Organizacje pozarządowe.....	53
3.11. Ochrona zdrowia	55
3.12. Komunalne zasoby mieszkaniowe	56
3.13. Pomoc społeczna.....	56
3.14. Rynek pracy i bezrobocie w gminie	57
3.14.1. Analiza porównawcza.....	58
3.15. Bezpieczeństwo publiczne	60
4. ANALIZA SWOT	62
5. DIAGNOZA STANU	68
6. MISJA	74
7. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA	76
7.1. GOSPODARKA.....	77
7.2. INFRASTRUKTURA	79
7.3. OCHRONA ŚRODOWISKA	82
7.4. ZASOBY SPOŁECZNE I POTENCJAŁ LUDZKI.....	84
7.5. WIELOKIERUNKOWA PRZESTRZEŃ GMINY	87
8. WARIANT ROZWOJU - PO KOREKTACH EKSPERCKICH	89
8.1. KOMENTARZ DO WARIANTU ROZWOJU	89
9. WDRAŻANIE STRATEGII	91
10. MONITOROWANIE STRATEGII	93
11. WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	103

WSTĘP

Podstawą rozwoju Gminy Szprotawa jest strategia, która określa misję oraz cele i kierunki działania do roku 2020.

Jest to długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju Gminy i przyjmujący takie cele i kierunki działania, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Strategia stanowi podstawę do właściwego zarządzania Gminą, do ubiegania się o środki zewnętrzne, zwłaszcza z Unii Europejskiej. Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze Gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Ponadto Strategia wskazuje jakie są najważniejsze do rozwiązania problemy społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i ekologiczne, na których powinna być skoncentrowana uwaga Rady Miejskiej w horyzoncie czasowym.

Dokument ten poddany został konsultacjom społecznym, w których uczestniczyli radni, przedstawiciele lokalnych instytucji i środowisk społeczno – biznesowych, mieszkańcy Gminy Szprotawy. Następnie uchwalony przez Radę Miejską zawiera wybrany wariant rozwoju gminy, który winien być podstawą podziału zaprojektowanego potencjału inwestycyjnego w innym, ale mocno związanym ze Strategią dokumencie jakim jest Wieloletni Plan Inwestycyjny.

W dalszej części opracowania przedstawiono wyniki będące kompilacją debaty strategicznej i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników sesji, przy czym sformułowania misji, celów i kierunków działania przedstawiono w formie uzgodnionej z uczestnikami debaty. Zmiana treści poszczególnych celów i kierunków działania miała jedynie na celu dostosowanie istniejących sformułowań do zasad tworzenia poszczególnych elementów strategii z uwzględnieniem dokonanej w dokumencie diagnozy stanu w przyjętych obszarach rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

Dodatkowym czynnikiem mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest „Raport o stanie gminy Szprotawa” zawierający podstawowe informacje o tej gminie.

Raport stanowiący integralną część strategii, został opracowany wg wcześniej przygotowanego schematu przy udziale pracowników Urzędu Miejskiego w Szprotawie. Raport o stanie stał się również jedną z podstaw opracowania Diagnozy Stanu.

1. METODOLOGIA

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szprotawa została opracowana przyjmując za podstawę wyniki aktualizacyjnej debaty strategicznej organizowanej Metodą Aktywnego Planowania Strategicznego.

Debata odbyła się w dniu 16 czerwca 2008 r. w siedzibie Urzędu Miejskiego w Szprotawie z udziałem radnych Rady Miejskiej w Szprotawie, przedstawicieli Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych, środowisk biznesowych oraz mieszkańców gminy. Celem tej debaty było wspólne wypracowanie kierunków rozwoju gminy zgodnych z zapisami dokumentów wyższego rzędu, takich jak: **Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2020 roku i Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żagańskiego**.

Efektem debaty było zidentyfikowanie celów i kierunków działania w poszczególnych przyjętych teoretycznie obszarach życia społeczno - gospodarczego.

Na podstawie wypracowanej podczas debaty **analizy SWOT: silne strony** (wewnętrzne) gminy, **słabe strony** (wewnętrzne), **szanse** (zewewnętrzne) i **zagrożenia** (zewewnętrzne) zespół ekspercki postawił pytanie: *Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony gminy i zniwelować zagrożenia?* Następnie opracowano kilkanaście celów operacyjnych opierając się na wcześniej wybranych słabych stronach i zagrożeniach. Podobnie zespół pracował przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans.

Kolejnym etapem prac zespołu ekspertów było zidentyfikowanie kierunków działania do wypracowanych wcześniej celów.

Następnym krokiem w pracach nad aktualizacją dokumentu *Strategii* było określenie Wybranego Wariantu Rozwoju Gminy Szprotawa na podstawie przeprowadzonej diagnozy. Wybrany wariant ma warunkować prawidłowy rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Tak przygotowany wstępny projekt strategii został poddany ocenie gminnego Zespołu ds. Opracowania Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szprotawy na lata 2008 – 2020.

Po naniesieniu uwag projekt strategii poddano konsultacjom społecznym. Zaproszono wszystkich mieszkańców Gminy Szprotawy do zgłaszania swoich uwag (projekt umieszczony w Internecie i wyłożony w siedzibie urzędu). Następnie odbyło się kolejne otwarte spotkanie, z udziałem liderów lokalnych i mieszkańców gminy, na którym przedstawiciel zespołu autorskiego BMI sp. z o.o. szeroko zaprezentował zaktualizowany projekt Strategii przed jej uchwaleniem przez radnych Rady Miejskiej w Szprotawie.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

2.1. Uwarunkowania prawno-polityczne makrootoczenia

Z punktu widzenia *acquis communautaire*¹ gminy są traktowane jako część administracji publicznej państwa członkowskiego UE.^{2;3}

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zaczęły obowiązywać przewidziane w art. 91 Konstytucji RP zasady określające stosunek prawa wspólnotowego do prawa krajowego, tj. zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego wobec prawa państw członkowskich oraz zasada bezpośredniego stosowania. Obowiązywanie tych zasad jest o tyle istotne dla władz samorządowych, że powoduje znaczącą zmianę w katalogu źródeł prawa stanowiących podstawę funkcjonowania administracji publicznej. Obok norm krajowego porządku prawnego administracja samorządowa zobowiązana jest do stosowania norm pierwotnego i wtórnego prawa wspólnotowego.

Prawo Wspólnoty Europejskiej ma w dominującej części charakter gospodarczy. To ono jest głównym (aczkolwiek nie jedynym) środkiem, za pomocą którego realizuje się szeroko rozumiana integracja ekonomiczna państw UE. Gminy są jednostkami gospodarczymi jednolitego rynku Unii Europejskiej, gdyż po pierwsze, korzystają z uregulowań kształtujących jego działanie współuczestnicząc jako podmioty gospodarujące w obrocie handlowym a po drugie, mają do nich zastosowanie istotne ograniczenia wynikające z ochrony tego rynku przed zniekształceniami konkurencji lub zaburzeniami jego funkcjonowania spowodowanymi brakiem wyraźnego rozdziału pomiędzy spełniającymi także funkcje władcze organami działającymi w sektorze publicznym a sektorem prywatnym. Ograniczenie to wynika z prawa Unii Europejskiej, nawet chociażby konkretne akty prawne, które mają zastosowanie do gmin miały postać ustaw lub aktów niższego rzędu wydanych przez parlament krajowy.

Reasumując, można najogólniej stwierdzić, iż prawo europejskie ma na gminy wpływ w trzech obszarach:

- po pierwsze, w istotnym stopniu określa warunki makroekonomiczne ich funkcjonowania,
- po drugie, tworzy narzędzia wspomagające (w szczególności o charakterze finansowym),
- po trzecie, tworzy nowe zadania w stosunku do gmin lub też znacząco modyfikuje zadania już istniejące (powodując także konieczność wypracowania nowych kompetencji).

¹ Rzadziej zwane *acquis de l'Union* – dorobek prawny Wspólnoty Europejskiej oraz Unii Europejskiej obejmujący tak prawo stanowione, jak i orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, zasady prawa WE oraz wspólne podstawowe zasady konstytucyjne państw członkowskich UE. Pod pojęciem tym należy rozumieć ujednolicanie, dostosowywanie, uzgadnianie lub zbliżanie regulacji prawnych państw członkowskich do całokształtu dorobku prawnego Wspólnoty Europejskiej, który obejmuje wszystkie uchwalone w jej ramach akty prawne.

² Źródło: *Polskie samorzady a prawo Unii Europejskiej*, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, luty 2005 r.; A. Nowak – Far, *Funkcjonowanie gmin w Unii Europejskiej*, Poznań 2002; *Samorząd terytorialny a prawo UE*, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej.

³ Źródło: A. Nowak – Far, *Funkcjonowanie gmin w Unii Europejskiej*, Poznań 2002.

Jak to wynika z art. 5 TWE, Unia Europejska nie reguluje wszystkich sfer działania gmin. W zakresie kompetencji wspólnych z państwami członkowskimi musi się ona kierować zasadą subsydiarności pozostawić wiele istotnych kwestii do regulacji prawodawców krajowych.

Tabela 1 Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej

Lp.	Podstawa prawna	Opis
1.	Układ Europejski	
	<p>Układ Europejski (Europe Agreement) z 16 grudnia 1991 r., ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, był umową międzynarodową, która wyznaczyła ramy instytucjonalno-prawne stosunków Polski z Unią Europejską. Wszedł w życie, po zakończeniu po obu stronach procedury ratyfikacyjnej, 1 lutego 1994 r. Wcześniej jednak, bo od 1 marca 1992 r., rozpoczęto realizację handlowej części tego układu, pod postacią tzw. Umowy Przejściowej (Interim Agreement). Układ został opublikowany w Załączniku do nr 11 Dziennika Ustaw RP, poz. 38 z 27 stycznia 1994 r., a także w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich - OJ L 348/93.</p> <p>W Preambule Układu odnajdujemy ważny zapis, że "końcowym celem Polski jest członkostwo we Wspólnotach, a Stowarzyszenie, zdaniem Umawiających się Stron, pomoże Polsce osiągnąć ten cel". Artykuł 1 definiuje następujące cele Układu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustanowienie odpowiednich ram dla dialogu politycznego, który umożliwi rozwój bliskich stosunków politycznych między stronami, • popieranie rozwoju handlu i harmonijnych stosunków gospodarczych między stronami, w celu sprzyjania dynamicznemu rozwojowi gospodarczemu i dobrobytowi w Polsce, • stworzenie podstawy dla pomocy finansowej i technicznej Wspólnoty dla Polski, • stworzenie właściwych ram dla stopniowej integracji Polski ze Wspólnotą, • popieranie współpracy w dziedzinie kultury. <p>Ten układ stał się podstawą integracji Polski z UE i przyjęcia przez nasz kraj kolejnych praw obowiązujących w całej Unii Europejskiej.</p>	
2.	Traktat Akcesyjny	
	<p>Na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie, w tym Polska przystąpiły do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązały się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami.</p> <p>Co oznacza, że Polska zobowiązała się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego, w tym polityki społecznej wyrażonej m.in. w Strategii Lizbońskiej przyjętej przez Unię Europejską w 2000 roku.</p>	
3.	Strategia Lizbońska	
	<p>Celem Strategii Lizbońskiej jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, jednocześnie zachowującego wysoką spójność społeczną. Spójność społeczna rozumiana jest tutaj jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania rozbieżności między nimi. Polega więc nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale przede wszystkim na tworzeniu solidarności w społeczeństwie, tak aby ograniczyć zasięg występowania tego zjawiska. Strategia ta opiera się na trzech filarach: konkurencyjności, zatrudnieniu i spójności społecznej.</p> <p>Założeniem europejskiego modelu społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu, - oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego 	

Lp.	Podstawa prawna	Opis
		<p>dokument Rady Europy, jak i Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego, a następnie Traktatu Reformującego,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne, - uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych, - uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak: zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.
4.		Traktat Lizboński
		<p>13 grudnia 2007 r. podpisano w Lizbonie Traktat Lizboński, który ustanawia nowe ramy prawne i sposób zorganizowania Unii Europejskiej. Traktat został opracowany po to, aby Unia Europejska w XXI wieku lepiej odpowiadała na stojące przed nią wyzwania. Dzięki wprowadzonym w Traktacie zmianom Unia będzie bardziej demokratyczna, przejrzysta i skuteczna w działaniu. Traktat wzmacnia rolę Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych, gwarantując obywatelom większą możliwość uczestnictwa w procesie decyzyjnym UE. Uproszczeniu i usprawnieniu ulegną metody pracy i zasady podejmowania decyzji w UE. Instytucje europejskie w istotnym zakresie zostaną zreformowane. Zwiększą się możliwości działania w dziedzinach o istotnym znaczeniu dla dzisiejszej Unii takich jak bezpieczeństwo energetyczne czy walka z terroryzmem. Traktat wprowadza ponadto istotne zmiany w tak ważnej sferze działalności, jak polityka zagraniczna, m.in. poprzez ustanowienie funkcji Wysokiego Przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych oraz powołanie Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Zmiany te przyczynią się do lepszego promowania interesów i wartości europejskich w świecie oraz umocnienia pozycji międzynarodowej UE. Traktat lizboński musi zostać ratyfikowany przez wszystkie 27 państw członkowskich. Zakłada się, że wejdzie on w życie 1 stycznia 2009 roku nie mniej po negatywnym wyniku referendum w Irlandii losy tej de facto konstytucji Unii Europejskiej nie są jeszcze do końca przesadzone.</p>

Tabela 2 Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do zrównoważonego rozwoju – obecnie obowiązujące w Polsce⁴

1.	<p align="center">Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807)</p>
	<p>Ustawa reguluje podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania organów administracji publicznej w tym zakresie. Art.7 Państwo udziela przedsiębiorcom pomocy publicznej na zasadach i w formach określonych w odrębnych przepisach, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji. Art. 8. <u>1. Organy administracji publicznej wspierają rozwój przedsiębiorczości, tworząc korzystne warunki do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności wspierają mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.</u></p>
2.	<p align="center">Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 - 2013</p>
	<p>Celami Strategii Polityki Społecznej Rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Na poziomie gminy dokumentem podporządkowanym tej strategii winna być Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w swoich celach spójna z następującymi priorytetami:</p> <p>Priorytet 1 - Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.</p> <p>1.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i w środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego. 1.2. Tworzenie i wzmacnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywania dzieci, w celu podniesienia aktywności zawodowej oraz umożliwienia pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych. 1.3. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze. 1.4. System pomocy dla rodzin z dziećmi, celem wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci uczących się. 1.5. Rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne, sportowo-rekreacyjne i kulturalne. 1.6. Kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dzieciństwa. 1.7. Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, w celu wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę. 1.8. Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież.</p> <p>Priorytet 2 - Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.</p> <p>2.1. Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej. 2.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego, w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu. 2.3. Rozwój form ekonomii społecznej, na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 2.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i wsparcie gmin w budowie mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej. 2.5. Stworzenie kompleksowego systemu probacyjnego. 2.6. Likwidacja pułapki dochodowej, ograniczenie zachęt do dezaktywizacji zawodowej oraz zwiększenie szans zatrudnienia dla osób o niskich kwalifikacjach.</p> <p>Priorytet 3 - Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.</p> <p>3.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych. 3.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia. 3.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług społecznych. 3.4. Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności. 3.5. Reforma systemu rentowego.</p>

⁴ <http://www.mgi.gov.pl/Prawo/Obowiazujace+prawo/Turystyka/> oraz J. Gospodarek, *Prawo Turystyczne w zarysie*, Bydgoszcz – Warszawa 2003.

	<p>3.6. Usprawnienie systemu rehabilitacji, na rzecz utrzymania możliwości aktywności zawodowej. 3.7. Rozwijanie całościowych systemów pomocy dla osób obarczonych nietypowymi rodzajami niepełnosprawności, wymagających kompleksowych i systemowych działań ze strony państwa.</p> <p>Priorytet 4 – Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.</p> <p>4.1. Rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej, celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy. 4.2. Wprowadzenie specjalizacji stacjonarnej opieki, celem budowy systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki. 4.3. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym. 4.4. Zapewnienie odpowiednich świadczeń emerytalnych na starość. 4.5. Prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starszych.</p> <p>Priorytet 5 - Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.</p> <p>5.1 Wdrożenie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej, celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej. 5.2 Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej, celem zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej. 5.3 Wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i Internetu.</p> <p>Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.</p> <p>6.1. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych. 6.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego. 6.3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego. 6.4. Wsparcie postaw obywatelskich. 6.5. Wzmocnienie partycypacji społecznej.</p> <p>Priorytet 7 - Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.</p> <p>7.1. Wdrożenie polityki integracji społecznej i zawodowej imigrantów, celem prowadzenia kompleksowych działań wszystkich instytucji publicznych. 7.2. Wdrożenie polityki antidyskryminacyjnej, celem ograniczenia postaw ksenofobicznych wobec środowisk imigranckich. 7.3. Ustawiczne szkolenie kadr administracji publicznej oraz partnerów społecznych, celem przygotowania do pracy z uchodźcami. 7.4. Zaprojektowanie spójnego systemu współpracy z uchodźcami.</p>
3.	<p style="text-align: center;">Narodowa Strategia Integracji Społecznej</p>
	<p>Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie działania mają przyczynić się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy, • rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy, • modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia, • wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy oraz konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji. <p>Priorytety krajowe wyznaczające cele szczegółowe lokalnych strategii polityki społecznej opracowywanych na szczeblu samorządów lokalnych to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym, • Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim, • Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, • Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,

	<ul style="list-style-type: none"> • Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, • Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych, • Ograniczenie bezrobocia długookresowego, • Zmniejszenie bezrobocia młodzieży, • Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych, • Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy, • Upowszechnienie kształcenia ustawicznego, • Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności, • Powszechne ubezpieczenie zdrowotne, • Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego, • Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, • Dostęp do pracowników socjalnych, • Rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej, • Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, • Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorzady terytorialne, • Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa obywatelskiego.
4.	<p>Narodowa Strategia Spójności⁵</p>
	<p>Narodowa Strategia Spójności (NSS) (nazwa urzędowa: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013.</p> <p>Celem strategicznym NSS jest <i>tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.</i></p> <p>Cel strategiczny osiągany będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych. Celami horyzontalnymi NSS są:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa, 2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej, 3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski, 4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług, 5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, 6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich. <p>Wybrane fragmenty NSS związane z rozwojem społeczno – gospodarczym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie podstawowej infrastruktury społecznej: ...Dla podniesienia poziomu życia mieszkańców Polski, a także przyśpieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego, niezwykle istotne jest zapewnienie bardziej równomiernego dostępu do podstawowej infrastruktury społecznej, a także rozbudowa tych elementów, które wiążą się bezpośrednio ze wskaźnikami realizacji celów NSRO, w tym podniesieniem poziomu wykształcenia, zwiększenia liczby absolwentów na kierunkach technicznych i przyrodniczych, podniesienia zdrowotności pracowników i wydłużenia długości życia, a także podniesieniu jakości życia m.in. poprzez zwiększenie dostępu do obiektów kultury i promocje turystyki i rekreacji(...). ...Istotne znaczenie mają inwestycje służące zmniejszaniu nierówności w dostępie do infrastruktury

⁵ Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Narodowa Strategia Spójności. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Warszawa, maj 2007)

	<p>medycznej, edukacyjnej, kultury i turystyki(...).</p> <p>...Działania w dziedzinie infrastruktury kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego mają na celu przede wszystkim zwiększenie dostępu do kultury mieszkańców Polski oraz podniesienie kompetencji kulturalnych społeczeństwa, a także atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej kraju. Działania te będą koncentrować się na wykorzystaniu istniejącego już potencjału dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim, ochronie i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, poprawie stanu infrastruktury kultury oraz rozwijaniu nowych, alternatywnych form korzystania z kultury(...).</p> <p>...Istniejący potencjał kulturowy (w tym przebiegające przez Polskę europejskie szlaki kulturowe) i przyrodniczy oraz planowane działania w obszarze kultury, tworzą korzystne warunki dla rozbudowy infrastruktury turystycznej. Dla zapewnienia dostępu do odpowiedniej, wysokiej jakości usług oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej Polski i jej regionów środką zostaną skoncentrowane przede wszystkim na poprawie jakości funkcjonującej infrastruktury turystycznej poprzez projekty z zakresu jej rozbudowy, modernizacji i wyposażenia. Przedsięwzięcia w tym zakresie będą również ukierunkowane na powstawanie nowych obiektów służących do prowadzenia działalności turystycznej, które będą spełniały standardy UE. Miejsca pracy w sektorze turystyki przyczynią się do wzrostu zatrudnienia w infrastrukturze towarzyszącej produkcji towarów i usług niezbędnych dla obsługi turystów. Wsparcie dotyczące turystyki dotyczyło będzie zarówno projektów spełniających kryteria infrastruktury społecznej - służącej nieodpłatnie ogółowi społeczeństwa, jak i na zasadach komercyjnych, stanowiących element schematów pomocy publicznej(...).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług: <p>...Planowane wsparcie dotyczyć będzie zarówno sektora usług rynkowych, w tym sektora turystyki i kultury oraz usług medycznych, jak również tych usług podstawowych, które mogą pozytywnie wpływać na procesy rozwoju regionalnego i zwiększenie dostępności do usług na obszarach marginalizowanych (...).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej: <p>...Rozwój turystyki jest szansą na wzmocnienie pozycji ośrodków metropolitalnych, a równocześnie nadanie nowej dynamiki rozwoju ośrodkom mniejszym, peryferyjnym oraz ośrodkom o wyczerpanych dotychczasowych potencjałach rozwojowych. Turystyka jest aktywnością spinającą regiony, łączącą obszary miejskie z wiejskimi, aktywizującą wieś dziedziną przyczyniającą się do rewitalizacji obszarów zdegradowanych, nadającą nowy sens obszarom podmiejskim z funkcjami turystyczno - rekreacyjnymi (...).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pełniejsze wykorzystanie potencjału endogenicznego największych ośrodków miejskich: <p>...Kluczowym zadaniem jest dalsze wspomaganie rozbudowy funkcji metropolitalnych (w tym naukowych, edukacyjnych, kulturalnych i turystycznych) (...).</p> <p>...Jednocześnie działania powinny zostać ukierunkowane na pełniejsze wykorzystanie dla rozwoju sfery usług (w tym uzdrowiskowych, turystycznych), unikalnego w skali europejskiej środowiska naturalnego i walorów kulturowych oraz promocję wybranych produktów regionalnych (w tym ekologicznych), gałęzi przetwórstwa żywności i przemysłu, mających podstawowe znaczenie dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na tym obszarze (...).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych: <p>...Zachowanie walorów historycznych, podkreślenie ich unikalności i kolorytu lokalnego, co może zwiększyć ich atrakcyjność turystyczną, a tym samym przyczynić się do wzrostu szans rozwojowych. Rewitalizacji powinny zostać poddane miasta o istotnym znaczeniu dla rozwoju otaczających je układów lokalnych, znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej i gospodarczej, a także miasta o wysokich walorach turystycznych (...).</p> <p>...Konieczny jest rozwój współpracy przygranicznej, rozbudowa infrastruktury granicznej, transportowej, turystycznej (...).</p>
5.	<p>Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015⁶</p>
	<p>Strategia Rozwoju Kraju uchwalona przez Radę Ministrów 29 listopada 2006r. jest nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym Zrównoważonego Rozwoju kraju służącym jako punkt odniesienia dla innych strategii i programów zarówno rządowych jak i terytorialnych.</p> <p>Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin.</p> <p>Cel główny, a także problemy społeczno-gospodarcze wynikające z opóźnień rozwojowych, niedoinwestowania polskiej gospodarki oraz uwarunkowań zewnętrznych, wskazują na priorytety.</p>

⁶ źródło: www.bip.mrr.gov.pl - Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015

	<p>Określają one najważniejsze kierunki i główne działania, dzięki którym możliwe będzie osiągnięcie głównego celu SRK. Priorytetami tymi są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki • Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej • Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości • Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa • Rozwój obszarów wiejskich • Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej
6.	<p>Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007 – 2013⁷</p>
	<p>Strategia ta wymienia główne problemy rozwoju regionalnego kraju oraz wskazuje na kierunki ich rozwiązywania. Wyznacza także główne cele rozwoju regionalnego, które będą realizowane przez rządową politykę regionalną, i które powinny zostać uwzględnione przez władze samorządu wojewódzkiego w ich programowaniu rozwoju regionów.</p> <p>Misją NSRR na lata 2007–2013 jest zapewnienie wzrostu jakości życia przy zachowaniu zasad rozwoju konkurencyjności kraju i regionów, przy jednoczesnej koncentracji na stymulowaniu i utrwalaniu pozytywnych tendencji rozwojowych w województwach z wykorzystaniem ich endogenicznych zasobów.</p> <p>Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007–2013 formułuje następujące strategiczne cele kierunkowe rozwoju regionalnego Polski:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Większa konkurencyjność województw. 2. Większa spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna. 3. Szybszy wzrost – wyrównywanie szans rozwojowych. <p>Przyjęcie wymienionych wyżej celów strategicznych jest zgodne z zasadą rozwoju wszystkich polskich województw. W praktyce oznacza dążenie jednocześnie do poprawienia konkurencyjności gospodarczej polskich regionów i całego kraju, jak również wyrównywania szans rozwojowych tych obszarów, które bez pomocy państwa skazane są na marginalizację lub długotrwałe problemy rozwojowe. Jednocześnie w myśl zasady subsydiarności oraz zasady wspierania endogenicznego rozwoju – polityka regionalna państwa jest ukierunkowana na elastyczne różnicowanie celów i wykorzystanie potencjału wewnętrznego poszczególnych obszarów. Zestaw celów i priorytetów rozwoju regionalnego wynika z analiz dokumentów programowych zarówno szczebla krajowego, jak i regionalnego.</p>
7.	<p>Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013⁸</p>
	<p>W dokumencie rozwój dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza w ujęciu regionalnym i lokalnym potraktowano jako atut wzmocniający atrakcyjność turystyczną, a tym samym jako impuls do wzrostu gospodarczego i zwiększenia liczby miejsc pracy. Kulturowanie i promocja szczególnie wartościowych zjawisk kultury lokalnej traktowane jest w dokumencie w wymiarze podstawowego czynnika rozwoju regionu w odniesieniu do kapitału intelektualnego, wyrównywania szans, rozwoju ekonomicznego – inwestycji i turystyki.</p> <p>Rosnące znaczenie powiązania kultury z rozwojem gospodarczym i dochodami regionów jest w tym dokumencie podstawą dla podjęcia działań w zakresie kształtowania zintegrowanych produktów turystycznych (w tym markowych produktów turystyki kulturowej), większego wykorzystania elementów dziedzictwa kulturowego także zabytków oraz aktywności instytucji kultury w rozwoju przedsiębiorczości, w tym turystyki.</p> <p>Wśród propozycji rozwiązań systemowych wskazano także możliwość wprowadzenia tzw. „opłaty kulturowej”, która w 50% przeznaczona byłaby na rozwój produktów turystycznych, a w 50% na ochronę zabytków. Zwrócono także uwagę na możliwe wykorzystanie sieci punktów bibliotecznych jako uzupełnienia systemu informacji turystycznej w Polsce.</p>

⁷ Źródło: www.mg.gov.pl – Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007 – 2013, Projekt zaakceptowany przez Radę Ministrów w dniu 6 września 2005

⁸ Źródło: www.mkidn.gov.pl - Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r.

8.	Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju
	<p>Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPPZK)⁹ - dokument planistyczny określający przyrodnicze, kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania oraz cele polityki przestrzennej Polski. Dokument stanowi podstawę dla programowania ponadlokalnych przedsięwzięć publicznych, wpływających na przestrzenne zagospodarowanie kraju.</p> <p><u>Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju</u> wskazuje na konieczność koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w miejscach najkorzystniejszych dla rozwoju gospodarczego. Przyjęta koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w powiązaniu z działaniami realizowanymi w ramach polityki strukturalnej wyznacza następujące priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie rozwoju funkcji stołecznych Warszawy, wspieranie kształtowania się aglomeracji miejskich o największych szansach na awans w hierarchii europejskiej (Warszawa, Trójmiasto, Poznań, Kraków, a w dłuższym okresie: Szczecin, Wrocław, Łódź, Katowice, Lublin, Bydgoszcz, Toruń, Białystok, Rzeszów); wspieranie ośrodków o znaczeniu krajowym i regionalnym, - wspieranie kształtowania się dynamizujących rozwój kompleksów turystycznych, głównie Polski północnej, północno-wschodniej i wschodniej, wspieranie rozwoju turystyki, nakierowanego na ochronę środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, zagospodarowanie wolnych zasobów pracy, wykorzystywanie możliwości gospodarki turystycznej w restrukturyzacji sektorów, takich jak: rolnictwo, zdrowie, gospodarka wodna. <p><u>Wyciąg</u></p> <p>Głównym celem przestrzennego zagospodarowania Polski jest wykorzystanie dobrze wykształconej policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej kraju do dynamizacji rozwoju Polski i przełamanie w ten sposób jej zapóźnienia cywilizacyjnego. Cel ten jest zbieżny ze strategicznym celem NPR 2007–2013.</p> <p>...Zagospodarowanie przestrzenne kraju powinno umożliwiać osiągnięcie trwałego, wysokiego tempa wzrostu polskiej gospodarki, przy zapewnieniu poprawy stanu środowiska przyrodniczego i umożliwieniu obecnym i przyszłym mieszkańcom kraju równoprawnego dostępu do zasobów przyrody i dóbr kultury. W szczególności powinno zaś ułatwiać tworzenie gospodarki opartej na wiedzy i budowanie nowoczesnego, obywatelskiego społeczeństwa informacyjnego(...).</p> <p>...Celem zagospodarowania przestrzennego jest zwiększanie dyfuzji rozwoju z miejsc i ośrodków już obecnie najwyżej rozwiniętych i mających szansę na uzyskanie wysokiej dynamiki wzrostu do obszarów rozwiniętych niżej, które z ośrodkami tymi mogą być lepiej powiązane dzięki rozwojowi infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej, a także dzięki dostępowi do informacji dostępnej w tych ośrodkach i zacieśniania kooperacji z instytucjami i firmami w nich funkcjonującymi. Ponadto celem zagospodarowania przestrzennego jest pomoc w przyspieszeniu wyposażenia w infrastrukturę materialną regionów, do których efekty dyfuzji docierają w mniejszym stopniu(...).</p> <p>Polityka przestrzenna państwa może oddziaływać na niektóre tylko sieci rozprzestrzeniania rozwoju – takie, które mają znaczenie międzynarodowe i ogólnokrajowe – i w związku z tym być realizowana przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzyskanie poprawy międzynarodowych połączeń komunikacyjnych między obszarami metropolitalnymi, a także między tymi obszarami a ich zapleczem regionalnym, szczególnie z miastami będącymi ośrodkami subregionalnymi, mającymi istotne znaczenie regionalne; czas dojazdu do miasta metropolitalnego nieprzekraczający 1 godz. umożliwia bowiem korzystanie z rynku pracy wielkiego miasta przez mieszkańców jego regionu, przy jednoczesnym pozostawaniu w dotychczasowym miejscu zamieszkania, podczas gdy utrudniony dostęp do wielkomiejskiego rynku pracy powoduje „ucieczkę” najbardziej wartościowych jednostek z regionu do obszaru metropolitalnego; • rozwijanie sieci informatycznych i zapewnienie równego do nich dostępu na całym obszarze Polski, przy upowszechnieniu korzystania z Internetu w szkolnictwie, administracji publicznej i biznesie, co pozwoli wyrównać szanse mieszkańców całego kraju na włączenie się do tworzenia społeczeństwa informacyjnego, a tym samym na uzyskanie zdolności do efektywnego funkcjonowania w gospodarce opartej na wiedzy; • rozwijanie sieci wspierania innowacji i transferu technologii umożliwiających korzystanie z informacji o innowacjach i technologiach przez wszystkie zainteresowane przedsiębiorstwa, nie tylko zaś te, które znajdują się w pobliżu placówek udostępniających takie dane; sieci te powinny także zapewniać dostęp

⁹ Źródło: www.fundusze-strukturalne.gov.pl/informator/ - Koncepcja Polityki i Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, zaktualizowana Koncepcja..., Warszawa, Październik 2005

	<p>do całego istniejącego ogólnokrajowego (i międzynarodowego) zasobu informacyjnego o innowacjach i technologiach, nie tylko zaś do lokalnego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • stymulowanie zwiększania mobilności młodzieży i studentów (np. przez systemy stypendialne), ułatwiające młodemu pokoleniu wydobyć się z obszarów zapaści gospodarczej i społecznej i uzyskanie wykształcenia, jak również wspieranie właściwych instytucji i organizacji w stwarzaniu materialnych możliwości zwiększania tej ruchliwości; • udzielanie pomocy władzom regionalnym i lokalnym w osiągnięciu poprawy stanu technicznego i modernizacji lokalnej infrastruktury drogowej, w celu wsparcia rozwoju małego biznesu, turystyki i rekreacji w obszarach peryferyjnych.
9.	<p style="text-align: center;">Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014</p>
	<p>W dokumencie Polityka ekologiczna państwa na lata 2007–2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011–2014,¹⁰ zatwierdzonym przez Radę Ministrów w grudniu 2006 roku, określono naczelną zasadę rozwoju poprzez zrównoważony rozwój, a w odniesieniu do określonych sektorów, w tym turystyki, potrzebę uwzględniania celów ekologicznych na równi ze społecznymi i gospodarczymi. Ponadto zwrócono uwagę na potrzebę wspierania powstawania „zielonych miejsc pracy” w agro - i ekoturystyce, ekologizacji systemu planowania zagospodarowania przestrzennego, w szczególności obszarów ochrony uzdrowiskowej i kopalni leczniczych oraz kształtowania postaw konsumenckich poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej.</p> <p>W związku z podnoszeniem wiedzy o kwestiach ochrony dziedzictwa przyrodniczego w społeczeństwie przyjęto w 1997 roku Narodową Strategię Edukacji Ekologicznej, w której przewidziano działania w zakresie włączenia do programów nauczania w szkołach i uczelniach kształcących na potrzeby turystyki tematyki proekologicznej, promocji szkoleń dla instruktorów, strażników i opiekunów przyrody integrowania edukacji ekologicznej w krajowe i regionalne programy rozwoju turystyki.</p>

¹⁰ Źródło: www.mos.gov.pl/1materialy_informacyjne/raporty_opracowania/ - Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2011 – 2014.

2.2. Uwarunkowania prawno-polityczne mikrootoczenia

Polityka regionalna obowiązująca w województwie lubuskim i powiecie żagańskim oraz jej podstawy prawne.

Informacje zebrane w tabelach, przedstawiają wybrane zapisy w dokumentach określających kierunki i cele rozwoju województwa lubuskiego oraz powiatu żagańskiego.

Tabela 3 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie lubuskim i powiecie żagańskim

1.	Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020.¹¹
	<p><u>Wizja Województwa Lubuskiego w roku 2020:</u> Województwo lubuskie w 2020 roku to region czystego środowiska, który wykorzystał położenie w zjednoczonej Europie; nastąpi poprawa jakości życia mieszkańców poprzez szybki rozwój gospodarczy, przemysłu zaawansowanych technologii, infrastruktury technicznej oraz stworzenie nowych atrakcyjnych miejsc pracy, a także dzięki większej dostępności usług publicznych – transportu, infrastruktury drogowej, komunikacji, edukacji, ochrony zdrowia, kultury. Mieszkańcy wejdą w zaawansowaną fazę społeczeństwa informacyjnego dzięki postępowi telekomunikacji i rozwiązań komplementarnych do niej usług.</p> <p>Cel 1: Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Modernizacja infrastruktury transportowej oraz zwiększenie dostępności komunikacyjnej regionu. 1.2. Udoskonalenie i rozbudowa infrastruktury technicznej i komunalnej poprawiającej warunki życia oraz podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów aktywności gospodarczej. 1.3. Udoskonalenie i rozbudowa infrastruktury społecznej - w szczególności w sferach edukacji, opieki zdrowotnej, kultury i pomocy społecznej. 1.4. Usprawnianie systemu transportu publicznego z wykorzystaniem partnerstwa publiczno-prywatnego. 1.5. Wspomaganie procesów rewitalizacji miast i obszarów wiejskich. 1.6. Podejmowanie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. 1.7. Uzyskanie trwałych efektów płynących ze współpracy transgranicznej i międzyregionalnej. 1.8. Wspieranie działań na rzecz zwiększenia tożsamości regionalnej. <p>Cel 2: Podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zwiększenie potencjału innowacyjnego nauki oraz informatyzacja społeczeństwa.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Podniesienie jakości kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym. 2.2. Wzmocnienie i ustabilizowanie kadry naukowej oraz rozwój bazy naukowo-badawczej lubuskich uczelni oraz stymulowanie ich współpracy. 2.3. Dostosowanie kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy i standardów UE. 2.4. Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. 2.5. Wspieranie działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego. 2.6. Ograniczenie zakresu i skutków wykluczenia społecznego osób i rodzin, ich integracja ze społeczeństwem oraz wyrównanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży. <p>Cel 3: Rozwój przedsiębiorczości oraz działania mające na celu podniesienie poziomu technologicznego przedsiębiorstw i ich innowacyjności dzięki współpracy z nauką.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Usprawnienie mechanizmów transferu innowacji i technologii oraz wzrost efektywności współpracy strefy gospodarki i instytucji naukowych. 3.2. Rozwój instytucjonalnego i kapitałowego otoczenia biznesu. <p>Cel 4: Efektywne, prorozwojowe wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Wykorzystanie walorów środowiska i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki. 4.2. Promocja walorów turystycznych i stworzenie systemu informacji turystycznej.

¹¹ Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020* (Zielona Góra, grudzień 2005).

	4.3. Podejmowanie przedsięwzięć kulturalnych tworzących atrakcyjny wizerunek województwa.
2.	<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego do 2015 roku¹²</p>
	<p><u>Wizja roli transportu w województwie lubuskim</u> Zgodnie z przyjętą wizją roli transportu w województwie lubuskim „regionalna Strategia Rozwoju Transportu wspiera dostosowanie techniczne, organizacyjne oraz prawne systemu transportowego w województwie lubuskim do wymogów Unii Europejskiej”. Realizacja tego priorytetu wymaga podporządkowania polityki transportowej województwa lubuskiego priorytetom oraz głównym celom polityki transportowej Unii Europejskiej.</p> <p>W najbliższej przyszłości nastąpi stopniowa liberalizacja, czyli zapewnienie dostępu do polskiego rynku transportowego (poszczególnych gałęzi), dla przewoźników spoza Polski. W transporcie drogowym niezbędne będzie m.in.: spełnienie warunków dostępu do zawodu i rynku, dostosowanie taboru do wymogów w zakresie norm bezpieczeństwa ruchu oraz norm ochrony środowiska oraz unijnych wymagań socjalnych związanych z przestrzeganiem czasu pracy kierowców i instalacja tachografów (umowa międzynarodowa AETR). W transporcie kolejowym, z chwilą wstąpienia do Unii, Polska zobowiązana będzie do udostępnienia kolejowej sieci TINA (sieć infrastruktury transportu w krajach Europy Środkowej i Wschodniej) dla unijnych przewoźników kolejowych.</p> <p>Zintegrowanie polskiego systemu transportu z systemem unijnym wymaga dostosowania parametrów polskiej infrastruktury do standardów określonych w unijnych dyrektywach oraz ratyfikowanych umowach międzynarodowych. Polska zobowiązana jest dostosować swoją sieć drogową do parametrów technicznych obowiązujących w Unii do 2015 r. Dyrektywa 95/53/WE nakłada na państwa członkowskie UE zadanie dostosowania głównej sieci dróg do nacisku 115 kN/oś.</p> <p>Priorytet 1. Zwiększenie dostępności komunikacji oraz dostępności usług transportowych dla społeczeństwa i gospodarki regionu oraz integracja sieci drogowej województwa z krajową i międzynarodową siecią transportową.</p> <p>Cel główny 1.1. Kształtowanie kolejowego podsystemu transportowego przyczyniającego się w stopniu najwyższym do rozwoju gospodarczego województwa i podnoszenia jakości obsługi transportowej jego społeczeństwa.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>1.1.1. Stworzenie mechanizmów ekonomicznych i prawnych w celu zwiększenia popytu na transport kolejowy.</p> <p>1.1.2. Poprawa dostępności transportu kolejowego dla podmiotów gospodarczych i podróżnych.</p> <p>1.1.3. Reaktywacja zawieszonych linii kolejowych na bazie samorządowego taboru szynowego.</p> <p>1.1.4. Stałe zwiększanie udziału transportu kolejowego w przewozach, co czynią kraje gospodarczo rozwinięte, jako gałęzi najbardziej przyjaznej środowisku, najbezpieczniejszej i najtańszej z makroekonomicznego punktu widzenia.</p> <p>1.1.5. Remont i modernizacja infrastruktury kolejowej (dworce, przystanki i parkingi).</p> <p>1.1.6. Opracowanie i wdrożenie zasad funkcjonowania i finansowania regionalnych przewozów kolejowych i infrastruktury kolejowej w województwie.</p> <p>Cel główny 1.2. Poprawa funkcjonowania i podniesienie poziomu infrastruktury drogowej.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>1.2.1. Modernizacja i rozbudowa głównych dróg w regionie wraz z rozbudową infrastruktury towarzyszącej.</p> <p>1.2.2. Właściwe koordynowanie sieci i połączeń transportu drogowego województwa z krajowym systemem transportowym i międzynarodową siecią transportową.</p> <p>1.2.3. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu drogowego na środowisko naturalne i warunki życia mieszkańców. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.</p>

¹² Źródło: *Strategia Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego do roku 2015* (Zielona Góra, styczeń 2004).

Cel główny 1.3. Stworzenie warunków dla pełnienia przez rzeki i inne ciek wodne właściwych im funkcji oraz zapewnienie udziału polskich dróg wodnych w jednolitym systemie dróg wodnych śródlądowych Europy.

Cele szczegółowe:

- 1.3.1 Realizacja kompleksowego programu modernizacji infrastruktury liniowej i punktowej drogi wodnej Odry zgodnie z wymogami umowy międzynarodowej AGN oraz umowy dwustronnej polsko – niemieckiej.
- 1.3.2. Zwiększenie udziału transportu wodnego śródlądowego w obsłudze popytu na usługi transportowe w województwie lubuskim.

Cel główny 1.4. Rozwój sieci połączeń lotniczych krajowych, międzynarodowych i ich stabilizacja rozkładowa oraz rozwój połączeń z miastami Europy Zachodniej.

Cele szczegółowe:

- 1.4.1 Ożywienie ruchu pasażerskiego i towarowego.
- 1.4.2. Wykorzystanie warunków dla rozwoju małych lotnisk w województwie lubuskim np. pod Zieloną Górą i Gorzowem Wlkp. i innymi miejscowościami.

Priorytet 2. Doskonalenie regionalnego transportu publicznego.

Cel główny 2.1. Promowanie i rozwijanie komunikacji publicznej w obsłudze potrzeb przewozowych ludności.

Cele szczegółowe:

- 2.1.1. Opracowanie i permanentna aktualizacja Internetowego Informatora Komunikacji Publicznej Województwa Lubuskiego.
- 2.1.2. Poprawa jakości publicznego transportu zbiorowego w aglomeracjach miejskich i na obszarze podmiejskim na bazie samorządowego taboru szynowego.
- 2.1.3. Otwarcie rynku przewozowego dla przewoźników ze wszystkich krajów, wprowadzenie jednolitych regulacji rynkowych Unii Europejskiej.

Cel główny 2.2. Zwiększenie sprawności organizacji przewozów w województwie.

Cele szczegółowe:

- 2.2.1. Poprawa ekonomicznej efektywności transportu.
- 2.2.2. Opracowanie metodyki badań i badanie potrzeb w zakresie przewozów pasażerskich.

Priorytet 3. Usprawnienie zarządzania systemem transportu w województwie.

Cel główny 3.1. Stworzenie i rozwój systemu przewozów kombinowanych/intermodalnych w województwie lubuskim.

Cele szczegółowe:

- 3.1.1. Utworzenie operatora transportu kombinowanego/intermodalnego, którego zadaniem byłoby uporządkowanie rynku transportu kombinowanego oraz zorganizowanie systemu połączeń krajowych i międzynarodowych – przewozów kombinowanych.
- 3.1.2. Utworzenie nowoczesnego terminalu intermodalnego w regionie.

Cel główny 3.2. Instytucjonalizacja regionalnego systemu transportowego.

Cele szczegółowe:

- 3.2.1. Przejęcie infrastruktury kolejowej na funkcjonalnie spójnych odcinkach linii kolejowych przez samorządy terytorialne (powiaty, gminy) i utworzenie spółek samorządowych pod nazwą Lubuskie Sieci Kolejowe.
- 3.2.2. Utworzenie Lubuskiego Zarządu Komunikacji.
- 3.2.3. Utworzenie Banku Danych Transportowych Województwa Lubuskiego.

3.	Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2005 - 2013
	<p>Strategia polityki społecznej w województwie lubuskim na lata 2005 – 2013 jest dokumentem, którego przyjęcie jest ustawowym obowiązkiem samorządu województwa, wynikającym z art. 21 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Określając horyzont czasowy strategii do 2013 roku brano pod uwagę okres realizacji projektowanej Strategii Polityki Społecznej Państwa (na lata 2007 – 2013).</p> <p>Działania w ramach realizacji strategii polityki społecznej województwa lubuskiego na lata 2005-2013 podejmowane będą w myśl zasady przestrzegania równości płci, oznaczającej, że ludzie mogą w sposób wolny rozwijać osobiste zdolności i dokonywać wyborów bez ograniczeń społeczno-kulturowych oraz że odmienne zachowania, ambicje i potrzeby kobiet i mężczyzn są traktowane i oceniane w oparciu o zasadę równości.</p> <p>Priorytety zgodne są z rekomendacjami sformułowanymi w następujących dokumentach określających politykę społeczną państwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strategia Polityki Społecznej 2002-2005. Praca i zabezpieczenia społeczne; - Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski do 2010 r.; - Projekcie Strategii Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013. <p>Cel główny I. Wyrównanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> I.1. Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji, w tym szczególnie opiekuńczo – wychowawczej oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich pomocy socjalnej. I.2. Zwiększanie dostępu do różnych form edukacji, dóbr kultury, kultury fizycznej. I.3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej dostępu do edukacji i rehabilitacji. I.4. Promocja zdrowia. <p>Cel główny II. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> II.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych poprzez zatrudnianie i likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się. II.2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień. II.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka oraz ich integracja ze społeczeństwem. <p>Cel główny III. Doskonalenie systemu wsparcia społecznego.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> III.1. Wspieranie samorządów lokalnych w zapewnieniu usług opiekuńczych. III.2. Wspieranie samorządów lokalnych w realizacji zadania w zakresie doskonalenia systemu rehabilitacji społecznej i tworzenia systemu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. III.3. Wspieranie samorządów lokalnych w zakresie tworzenia i realizacji programów reintegracji społecznej i zawodowej osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. III.4. Doskonalenie zawodowe służb społecznych. <p>Cel główny IV. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> IV.1. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi. IV.2. Promowanie aktywności obywatelskiej. IV.3. Zapobieganie dyskryminacji, ksenofobii, rasizmowi i związanej z nimi nietolerancji.

4.	Strategia Rozwoju Kultury Województwa Lubuskiego
	<p>Realizacja działań w zakresie wzrostu znaczenia kultury oraz ułatwienia dostępu do kultury na terenie województwa lubuskiego będzie odbywać się głównie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawę infrastruktury służącej działaniom kulturalnym, w tym obiektów użyteczności publicznej, wyposażenie sal widowiskowych, konferencyjnych, muzealnych, wspieranie działalności regionalnych domów i centrów kultury, - rozpowszechnianie, z wykorzystaniem nowoczesnych technik, informacji o kulturze i o możliwościach zapoznania się z dorobkiem kultury regionalnej, w szczególności wspierane będą działania dotyczące wykorzystania sieci komputerowych i Internetu do umożliwienia szerokiego dostępu do zbiorów spuścizny kulturowej. <p>Cel główny 1. Zachowanie ciągłości dziedzictwa kulturowego regionu.</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona dziedzictwa kulturowego regionu. <p>Cel główny 2. Efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego regionu w podnoszeniu jego atrakcyjności.</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Badanie i dokumentowanie dziedzictwa kulturowego i kultury współczesnej regionu – ustalenie tematyki i zakresu prac badawczych i dokumentacyjnych oraz wdrożenie do realizacji. 2. Zintegrowanie działań w dziedzinie kultury, oświaty, turystyki i gospodarki w zakresie wykorzystania dziedzictwa kulturowego i kultury współczesnej regionu w kształtowaniu osobowości i świadomości narodowej oraz w kształtowaniu atrakcyjności regionu. 3. Optymalizacja dostępu wszystkich środowisk i grup społecznych do dóbr kultury. <p>Cel główny 3. Wzmocnienie pozycji bibliotek publicznych jako głównych ośrodków informacji oraz kulturalnej i obywatelskiej aktywizacji społeczności lokalnych.</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uzupełnienie zbiorów, zapewnienie zakupu książek na poziomie normatywu i poprawa warunków korzystania ze zbiorów i usług bibliotek publicznych. 2. Zwiększenie dostępności do zbiorów i zasobów informacyjnych bibliotek publicznych. 3. Włączenie bibliotek publicznych w proces budowania regionalnej infrastruktury informacyjnej województwa lubuskiego. 4. Podniesienie kwalifikacji i umiejętności zawodowych bibliotekarzy. <p>Cel główny IV. Aktywne uczestnictwo społeczeństwa w życiu kulturalnym.</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Racjonalne gospodarowanie potencjałem merytorycznym i technicznym samorządowych instytucji kultury i szkół artystycznych. <p>Cel główny V. Znoszenie barier kompetencyjnych i organizacyjnych w odbiorze i dostępie Lubuszan do wartości kultury symbolicznej.</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Integracja społeczności lubuskiej w oparciu o tradycje i różnorodność kulturową. <p>Cel główny VI. Zapewnienie społeczeństwu możliwości uczestnictwa w przedsięwzięciach artystycznych.</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie wysokiego poziomu profesjonalnej działalności artystycznej. 2. Wspieranie i promocja amatorskiego ruchu artystycznego.

	<p>Cel główny VII. Mecenat nad regionalną działalnością twórczą.</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie optymalnych warunków do pracy twórczej. 2. Wspieranie publikacji i prezentacji twórczości regionalnej. 3. Promowanie regionu przez sztukę. <p>Cel główny VIII. Integracja społeczności województwa i zachowanie tożsamości narodowej.</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja społecznego ruchu kulturalnego. <p>Cel główny IX. Budowanie społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie postaw obywatelskich otwartych na integrację europejską i wielokulturowość. 2. Edukacja kulturalna i patriotyczna dzieci i młodzieży.
5.	<p style="text-align: center;">Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego</p>
	<p>Generalny cel Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego można sformułować następująco: „Wypracowanie strategicznej koncepcji struktury przestrzennej regionu lubuskiego, z nawiązaniem do zewnętrznego otoczenia regionu oraz zapewnienie spójnych warunków przestrzennych w horyzoncie 2020/2025, które stworzą szansę generowania zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego i pozwolą na harmonijną adaptację w przestrzeni regionu celów współzależnej z koncepcją Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego.”</p> <p>Cel główny 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Zapewnienie sprawnego systemu komunikacyjnego. 1.2. Wykorzystanie warunków do rozwoju transportu lotniczego. 1.3. Udoskonalenie i rozbudowa infrastruktury technicznej, komunalnej i społecznej. 1.4. Wszechstronna współpraca transgraniczna i międzyregionalna. 1.5. Osiągnięcie wysokiej umiejętności korzystania ze środków Unii Europejskiej. <p>Cel główny 2. Podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa i zwiększenie potencjału innowacyjnego nauki i gospodarki.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Podniesienie poziomu wykształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym. 2.2. Dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy i uwarunkowań wynikających z procesu integracji z UE. 2.3. Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. 2.4. Wzmocnienie i ustabilizowanie kadry naukowej oraz rozwój bazy naukowo – badawczej uczelni lubuskich. 2.5. Rozwój Uniwersytetu Zielonogórskiego i wzmocnienie sieci szkół wyższych. <p>Cel główny 3. Rozwój przedsiębiorczości.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Aktywna promocja gospodarcza i pozyskiwanie inwestorów. 3.2. Stworzenie regionalnego systemu wsparcia innowacji i transferu technologii. 3.3. Rozwój instytucjonalnego i kapitałowego otoczenia biznesu. 3.4. Pozarolniczy rozwój terenów wiejskich. 3.5. Restrukturyzacja i reorientacja towarowych gospodarstw rolnych i zakładów przetwórstwa żywności. <p>Cel główny 4. Efektywne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Rozwijanie świadomości proekologicznej.

	<p>4.2. Wykorzystanie walorów środowiska i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki. 4.3. Skuteczna promocja walorów turystycznych i system informacji turystycznej. 4.4. Rozwój usług kulturalnych, zdrowotnych i sportowych dla mieszkańców regionu i gości zagranicznych.</p>
6.	<p>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żagańskiego</p>
	<p><u>OBSZAR GOSPODARKA</u> <u>Cel strategiczny I: Osiągnięcie zrównoważonego, wysokiego rozwoju gospodarki powiatu</u></p> <p><u>Cele pośrednie:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie warunków do równoważenia rozwoju powiatu. 2. Aktywizacja obszarów wiejskich poprzez rozwój wielofunkcyjny oraz wzrost produktywności rolnictwa. 3. Rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej. 4. Rozwój Żagania jako ośrodka ponadlokalnego. 5. Rozwój Szprotawy jako ośrodka ponadlokalnego. 6. Rozwój mniejszych ośrodków produkcyjno-usługowych. 7. Aktywna promocja powiatu. <p><u>OBSZAR ZASOBY LUDZKIE</u> <u>Cel strategiczny II: Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju zasobów ludzkich</u></p> <p><u>Cele pośrednie:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój społeczeństwa uczącego się. 2. Wspomaganie rozwoju demokracji lokalnej. 3. Wzmacnianie tożsamości lokalnej w warunkach integracji europejskiej. <p><u>OBSZAR INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I INFORMACYJNA</u> <u>Cel strategiczny III: Poprawa dostępności społeczeństwa do dóbr, usług i informacji</u></p> <p><u>Cele pośrednie:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej powiatu. 2. Stworzenie dostępnego, zintegrowanego systemu komunikacyjnego powiatu. 3. Kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego. 4. Tworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego. 5. Poprawa sprawności i skuteczności działania administracji powiatu. <p><u>OBSZAR INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA</u> <u>Cel strategiczny IV: Poprawa jakości życia w powiecie</u></p> <p><u>Cele pośrednie:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona walorów środowiska naturalnego. 2. Stworzenie systemu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego. 3. Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego. 4. Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań polityki socjalnej. 5. Upowszechnienie zdrowego stylu życia.

Podsumowanie

Istotnym dla Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szprotawy jest fakt, iż zarówno na europejskim, jak i krajowym szczeblu administracyjnym rozwój społeczno – gospodarczy na poziomie lokalnym uznawany jest obecnie za fundament rozwoju regionów. Przekonanie o potrzebie zwiększania potencjału ekonomicznego poszczególnych samorządów lokalnych umacnia się, co można wywnioskować również po rosnącej liczbie opracowań, analiz i dokumentów powstających na różnych szczeblach zarządzania terytorialnego, w tym opracowań, których celem jest integracja

i koordynacja wysiłków i działań wielu podmiotów oraz instytucji oddziałujących na rozwój społeczno - gospodarczy. Pracom tym towarzyszy chęć poznania i zrozumienia prawidłowości w funkcjonowaniu i rozwoju lokalnej gospodarki, przestrzeni publicznej i spraw społecznych, co znajduje wyraz w coraz liczniejszych już wykonanych i planowanych do wykonania w przyszłości opracowaniach i studiach poświęconych tym zjawiskom. Większa znajomość prawidłowości i uwarunkowań, jakim podlega rozwój społeczno - gospodarczy przyczyni się do poprawy skuteczności dokonywania ocen lub prognoz rozwojowych. Wobec złożoności wielu procesów składających się na rozwój Gminy Szprotawy taką sytuację należy uznać za szansę dla jej dalszego rozwoju.

Należy podkreślić wzrastającą tendencję do postrzegania gospodarki jako istotnego elementu rozwoju samorządności lokalnej przez instytucje tworzące prawo.

Na szczeblu krajowym rozwój społeczno – gospodarczy w lokalnych samorządach znajduje coraz lepsze umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce państwa, choć nie obywa się bez pojedynczych prób zmierzających do centralizacji decyzji dotyczących różnych poziomów polskiej samorządności. Powstające kolejno krajowe strategie rozwoju dotyczące poszczególnych segmentów społeczno - gospodarczych są ważnym instrumentem sterowania rozwojem polskich gmin.

Dają one szansę na koordynację, większą spójność a w efekcie wzajemne wzmocnianie działań państwa z podejmowanymi na innych szczeblach zarządzania terytorialnego.

Strategia rozwoju na szczeblu lokalnym nie może być również tworzona w oderwaniu od kontekstu regionalnego, jeżeli rozwój ten ma przebiegać w sposób harmonijny i zrównoważony.

Zrównoważony rozwój Gminy Szprotawy będzie pełen sukcesów i korzyści dla jej mieszkańców, jeżeli przyjęte cele i kierunki działania będą spójne z dokumentami wyższego rzędu. Warunkiem wzmocnienia przewidywanych korzyści winny być przemyślane i dobrze zorganizowane działania promocyjne i poszerzenie informacji o przyjętych planach rozwoju gminy.

Obecność Polski w Unii Europejskiej powoduje potrzebę reorganizacji punktów odniesienia wykorzystywanych przy tworzeniu planów rozwoju na niższych szczeblach zarządzania terytorialnego. Istotne znaczenie zyskuje możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej. W przypadku Gminy Szprotawy korzystny wpływ na jej rozwój i znaczenie w regionie wywierają będą inwestycje i projekty finansowane z funduszy UE.

3. RAPORT O STANIE GMINY

3.1. *Ogólna charakterystyka gminy*¹³

Gmina miejsko-wiejska Szprotawa położona jest na południu województwa lubuskiego, na terenie powiatu żagańskiego, w odległości ok. 17 km od miasta powiatowego Żagań. Graniczy bezpośrednio z gminami województwa dolnośląskiego.

Obszar gminy usytuowany jest na pograniczu dwóch makroregionów: Niziny Śląsko-Łużyckiej i Wału Trzebnickiego.

Powierzchnia administracyjna gminy wynosi 232,31km². W skład gminy, obok miasta Szprotawy, wchodzi 22 wsie, należące do 16 sołectw. Sołectwami w gminie są wsie: Bobrowice, Borowina, Cieciszów, Długie, Dziećmiarowice, Dzikowice, Henryków, Kartowice, Leszno Dolne, Leszno Górne, Nowa Kopernia, Pasterzowice, Siecieborzyce, Sieraków, Wiechlice, Witków. Przysiółkami gminy są: Biernatów, Buczek, Kopanie, Polkowiczki, Rusinów, Szprotawka.

Gminę zamieszkuje ponad 22 tys. mieszkańców. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 95 osób/km².

W głównej mierze gmina ma charakter rolniczy, z wyraźnym podziałem na część północną – typowo rolniczą oraz południową, gdzie przeważa gospodarka leśna.

W odległości ok. 2 km od centrum miasta znajdują się gminne tereny inwestycyjne

Użytki rolne zajmują ok. 55% ogólnej powierzchni gminy, lasy i grunty leśne –ok. 35%, wody powierzchniowe - 1,3%, a pozostałe tereny - 8,7%. Gleby charakteryzujące się dobrą wydajnością rolną występują na ok. 50% wszystkich gminnych gruntów ornych.

We wsiach usytuowanych w południowej części gminy ze względu na niekorzystne warunki glebowe dominują gospodarstwa rolne o małej powierzchni uprawowej, w pozostałej części gminy gospodarstwa mają większe powierzchnie i osiągają lepsze plony.

Miasto Szprotawa jest siedzibą władz samorządowych. Gmina wykonuje własne zadania za pośrednictwem organów – rady i burmistrza oraz podległych jednostek organizacyjnych: szkół i przedszkoli, Zakładu Gospodarki Komunalnej, Szprotawskiego Domu Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, Szprotawskiego Zarządu Nieruchomościami „Chrobry” Sp. z o.o. Jednostkami pomocniczymi obok sołectw są 4 osiedla w mieście.

¹³ Opracowano na podstawie danych uzyskanych w Urzędzie Miejskim w Szprotawie.

Na terenie miasta swoje siedziby mają liczne instytucje m.in. Starostwo Powiatowe w Żaganiu - filia wydziałów, Powiatowy Urząd Pracy Filia w Szprotawie, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Sąd Grodzki Wydział Zamiejscowy, Komenda Powiatowa Policji Komisariat w Szprotawie, Jednostka Ratowniczo Gaśnicza PSP w Szprotawie oraz banki i ich agendy: Bank Zachodni WBK S.A. I/O Szprotawa, Bank PKO BP S.A. I/O Szprotawa, Bank Spółdzielczy w Żaganiu Oddział w Szprotawie.

Gmina prowadzi partnerską współpracę z dwoma niemieckimi miastami: Gevelsberg - z Westfalii i Spremberg z Brandenburgii.

Oficjalna współpraca z miastem Gevelsberg rozpoczęła się w 1996r., wspólnym podpisaniem porozumienia o partnerstwie i wzajemnej przyjaźni. Z czasem współpraca rozszerzyła się o środowiska artystyczne, szkolne, a także bezpośrednio między mieszkańcami. W roku 2006 świętowany był w Szprotawie jubileusz 10-lecia tej współpracy.

Porozumienie z miastem Spremberg zawarto w 1999r. Również tu kontakty partnerskie nie ograniczają się do współpracy między władzami. Aktywnie współpracują ze sobą szkoły, sportowcy, zespoły muzyczne, emeryci i renciści.

Szprotawa jest również członkiem Stowarzyszenia Euroregionu „Nysa – Sprewa – Bóbr”, którego głównym celem jest wzajemna współpraca transgraniczna między miastami polskimi i niemieckimi, służąca wzajemnej tolerancji i budowaniu przyjaźni.

Rysunek 1 Położenie Gminy Szprotawa na terenie powiatu żagańskiego

Źródło: www.gminy.pl

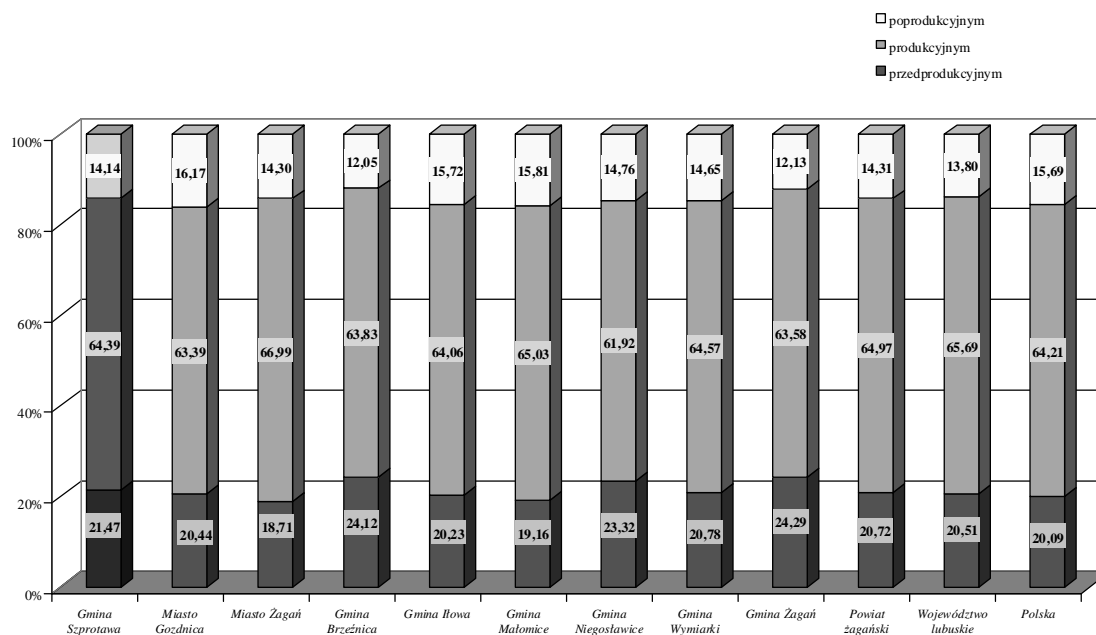
3.2. Gmina w statystyce

Tabela 4 Przekrój statystyczny Gminy Szprotawa – stan na koniec 2007 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	WARTOŚCI
Stan ludności ogółem, w tym:	22104
mężczyźni	10640
kobiety	11464
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	4591
mężczyźni	2367
kobiety	2224
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	15033
mężczyźni	7435
kobiety	7598
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	2480
mężczyźni	838
kobiety	1642
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	47
Urodzenia żywe w 2007 roku	271
Zgony ogółem w 2007 roku	216
Przyrost naturalny	55

Źródło: Urząd Miejski w Szprotawie

Wykres 1 Struktura ekonomiczna ludności

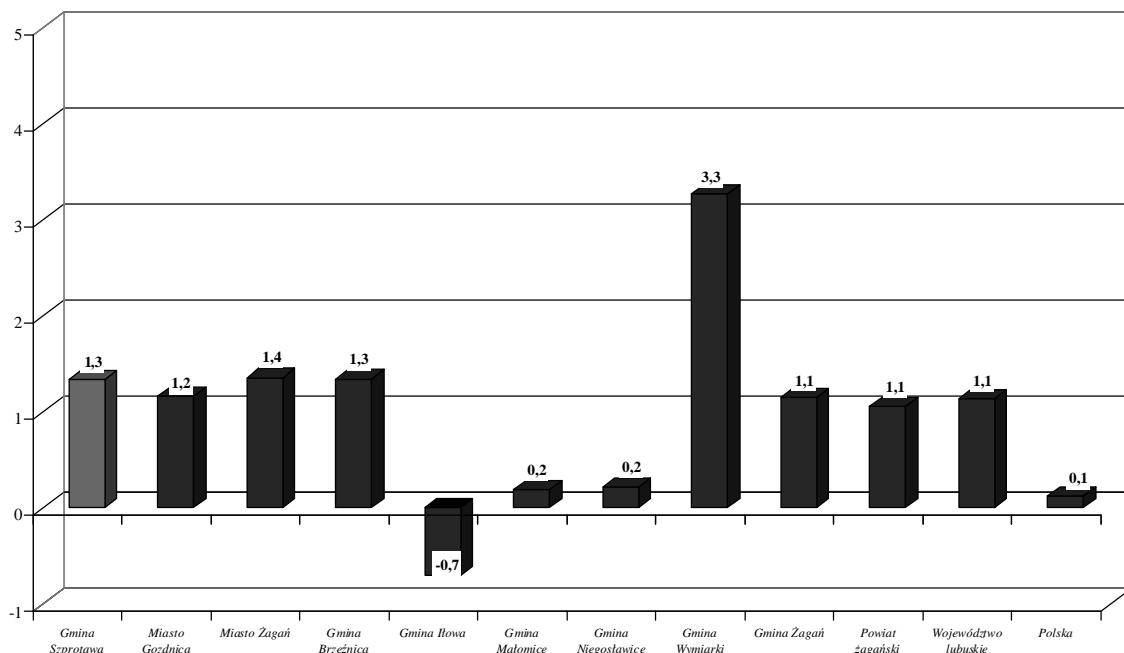

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 rok

Struktura ekonomiczna ludności Gminy Szprotawa nie odbiega od średniej powiatu. Nie mniej analiza trendów w tym zakresie wskazuje na coroczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym

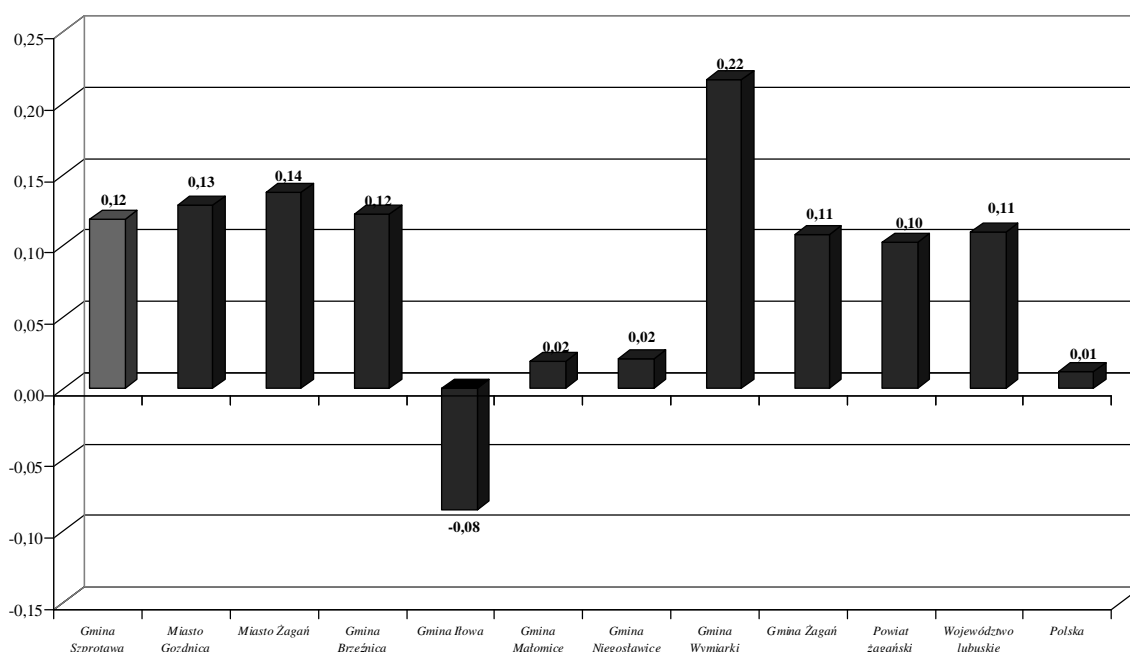
w stosunku do pozostałych grup struktury ekonomicznej ludności. Najgorsza sytuacja nastąpi w roku 2020 gdzie osób w wieku poprodukcyjnym będzie dwa razy więcej niż obecnie kosztem grupy w wieku produkcyjnym pomimo istniejącego obecnie dodatniego przyrostu naturalnego.

Wykres 2 Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 rok

Wykres 3 Przyrost naturalny liczony metodą: (urodzenia żywe – zgony): urodzenia żywe

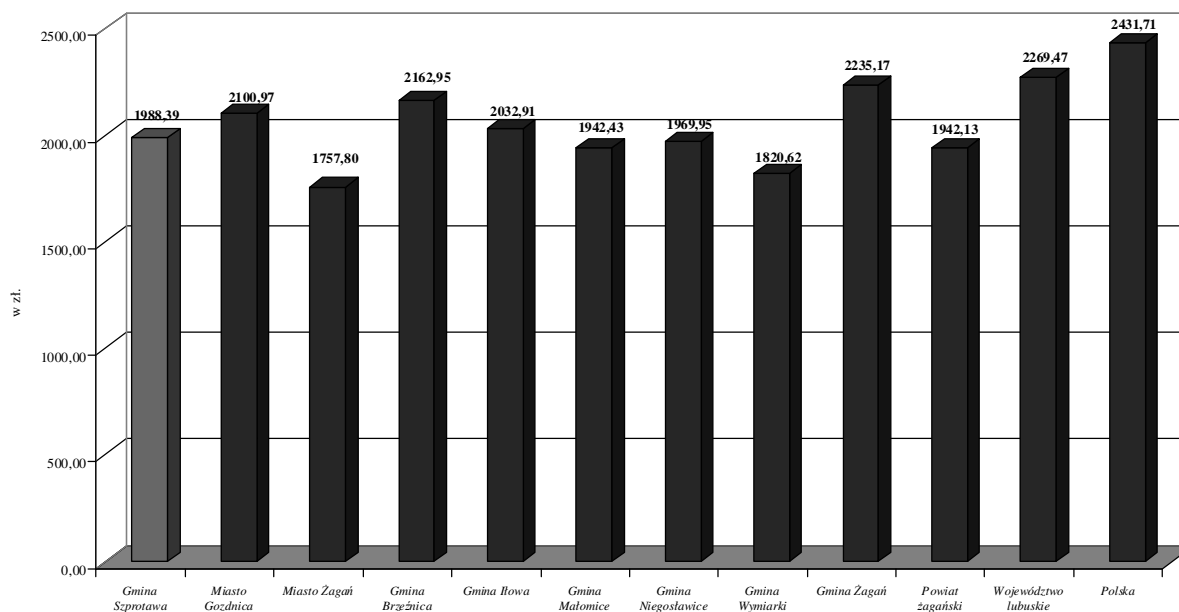
Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 rok

Tabela 5 Dochody i wydatki budżetu Gminy Szprotawy na koniec 2007 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	WARTOŚCI
Dochody budżetu gminy ogółem w 2007 roku (w złotych)	50 303 583
Dochody własne budżetu gminy w 2007 roku (w złotych)	23 903 560
Wydatki budżetu gminy ogółem w 2007 roku (w złotych), w tym na:	47 591 979
gospodarkę mieszkaniową	2 330 386
administrację publiczną	4 117 992
oświatę i wychowanie	17 135 266
ochronę zdrowia	606 666
opiekę społeczną	13 109 809
Wydatki inwestycyjne budżetu gminy w 2007 roku (w złotych)	6 160 727
Dochody ogółem w złotych na 1 mieszkańca w 2007 roku	2276
Dochody własne w złotych na 1 mieszkańca w 2007 roku	1081
Wydatki ogółem w złotych na 1 mieszkańca w 2007 roku	2153
Wydatki inwestycyjne w złotych na 1 mieszkańca w 2007 roku	279

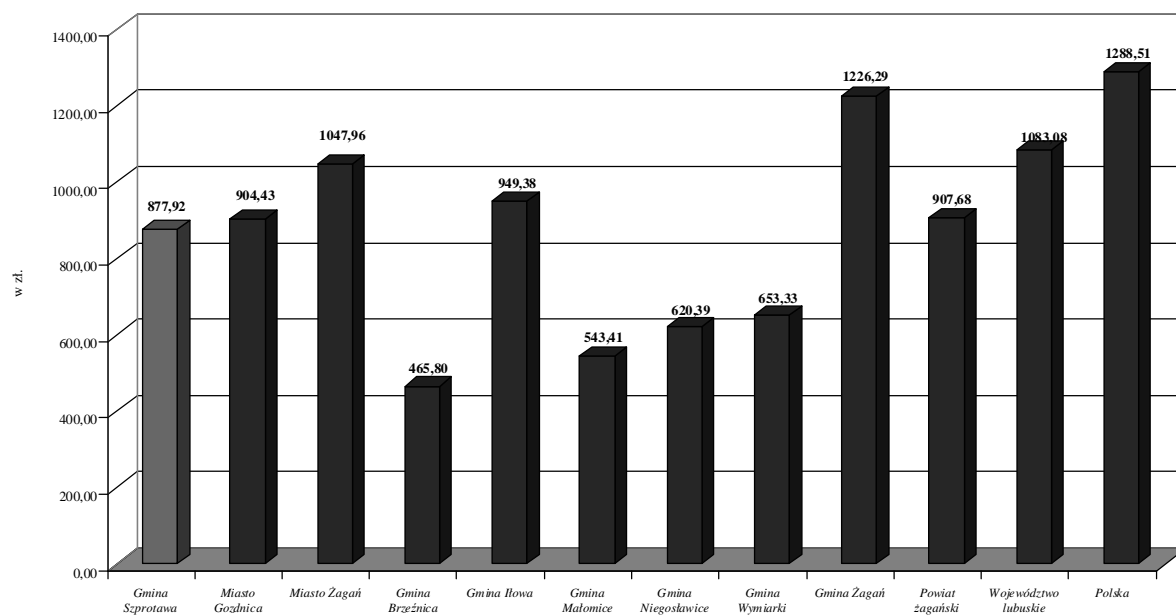
Źródło: Urząd Miejski w Szprotawie

Wykres 4 Dochody budżetów gmin ogółem w złotych na 1 mieszkańca

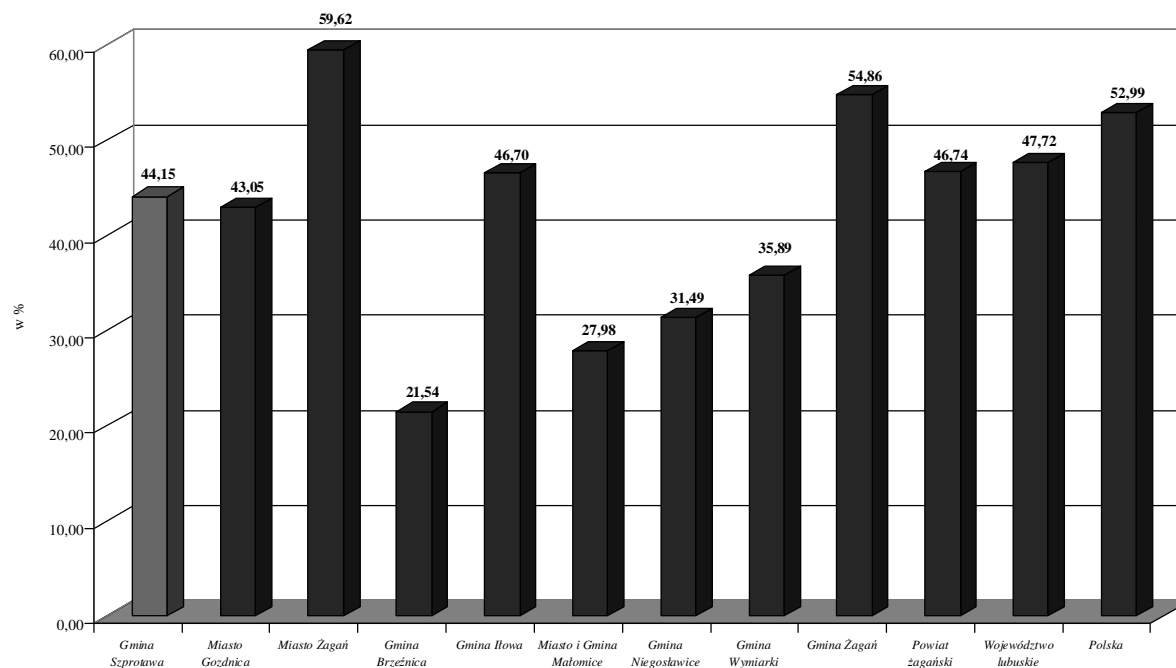
Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 rok

Wykres 5 Dochody własne budżetów gmin ogółem w złotych na 1 mieszkańca

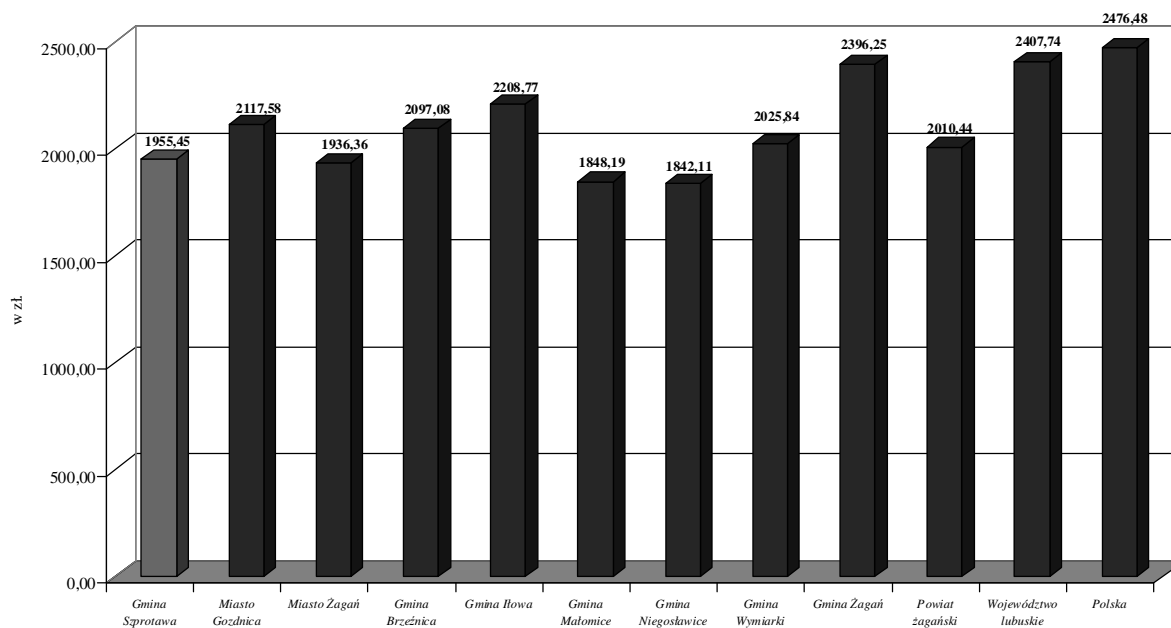
Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 rok

Wykres 6 Samodzielność budżetów gmin – procent dochodów własnych w dochodach ogółem

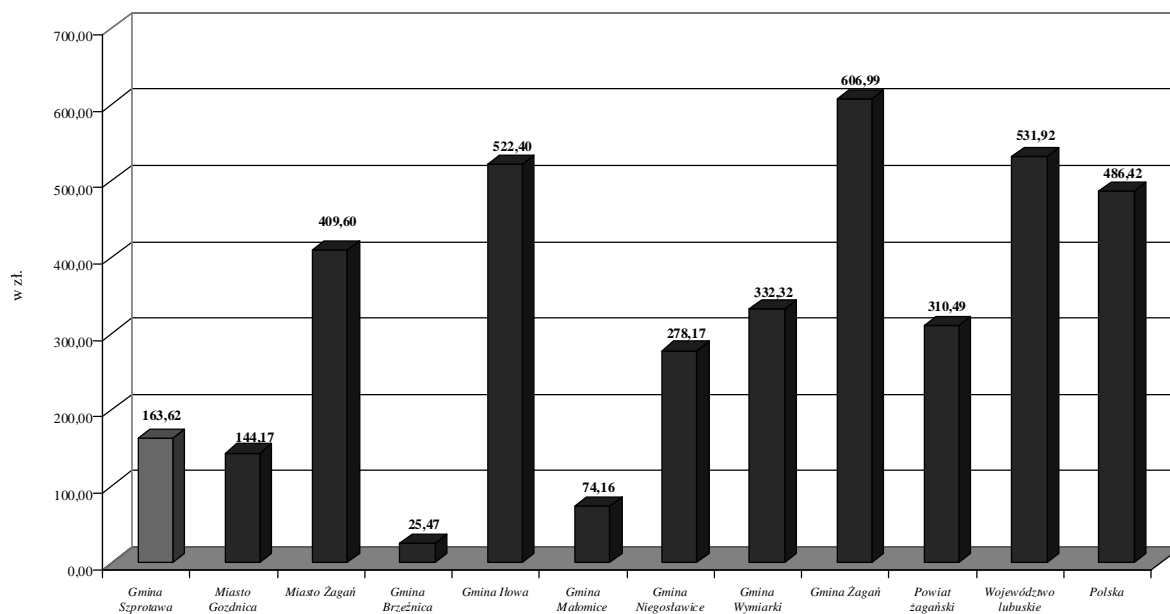
Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 rok

Wykres 7 Wydatki budżetów gmin ogółem w złotych na 1 mieszkańca

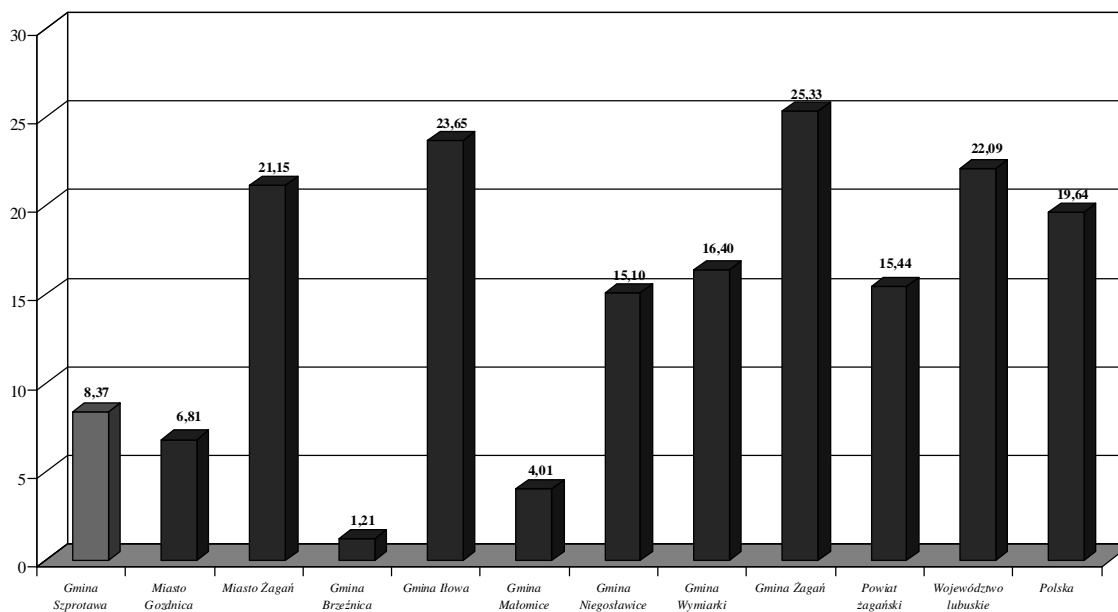
Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 rok

Wykres 8 Wydatki inwestycyjne budżetów gmin ogółem w złotych na 1 mieszkańca

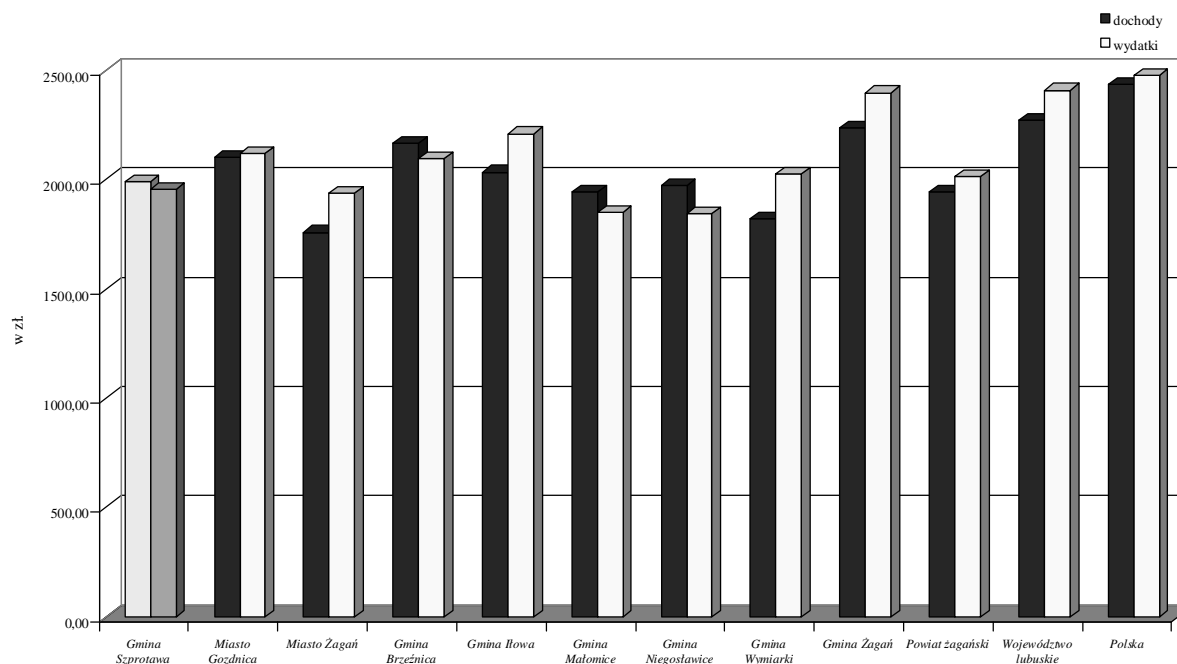
Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 rok

Wykres 9 Procent wydatków inwestycyjnych budżetów gmin w wydatkach ogółem

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 rok

Wykres 10 Dochody i wydatki budżetów gmin ogółem w złotych na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 rok

Wskaźniki świadczące o kondycji finansowej Gminy Szprotawy opracowane na podstawie budżetu nie odbiegają mocno od średniej powiatu. Nie mniej poziom nakładów inwestycyjnych jest zdecydowanie niezadowalający i to w liczbach określających nakłady inwestycyjne proporcjonalnie do liczby ludności.

3.3. Działalność produkcyjno-usługowa i budownictwo

Na terenie gminy działalność gospodarczą, na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Urząd Miejski w Szprotawie, prowadziło **1258** podmiotów gospodarczych (stan na koniec 2007 roku).

Tabela 6 Struktura prowadzonej działalności gospodarczej na terenie gminy w latach 2005-2007

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007
Placówki handlowe i gastronomiczne	683	680	701
Produkcja wyrobów przemysłowych	87	86	81
Produkcja wyrobów spożywczych	10	10	11
Budownictwo	95	95	104
Usługi transportowe	63	63	72
Zakłady produkcyjno-usługowe	241	239	242
Pozostałe	51	50	47
OGÓLEM:	1230	1223	1258

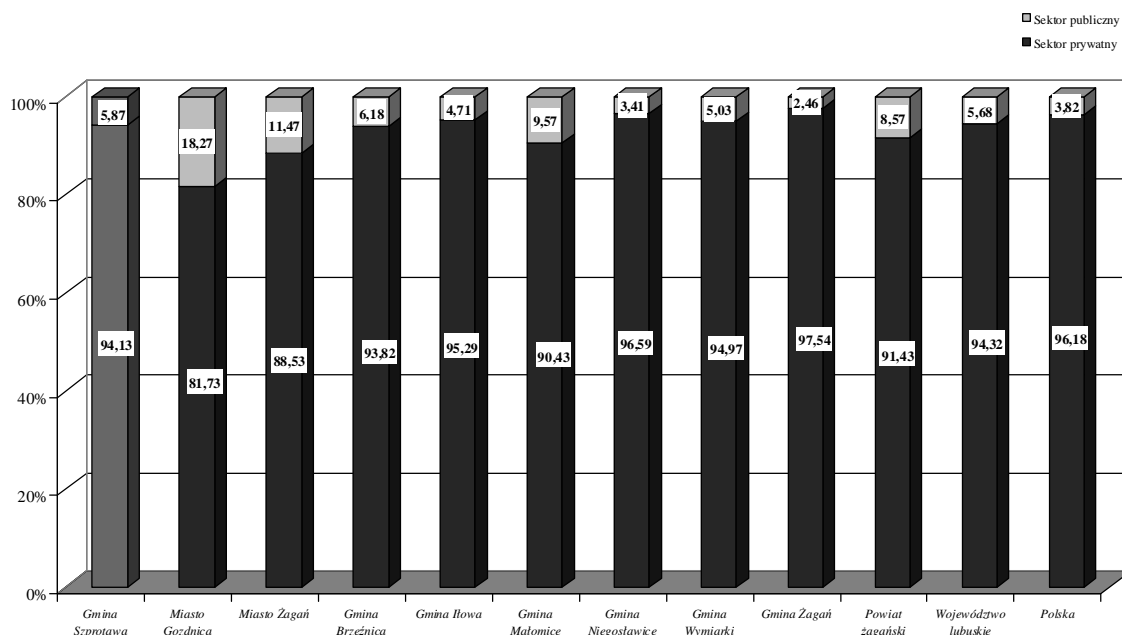
Źródło: Urząd Miejski w Szprotawie

W strukturze działalności gospodarczej na terenie Gminy Szprotawa prowadzonej w głównej mierze przez makro- i małych przedsiębiorców dominującymi formami w analizowanych latach były: handel i drobne usługi. W 2007 roku budownictwo, a konkretnie usługi budowlane (będące najczęściej zgłoszeniami działalności gospodarczej wykonywanej na zlecenie, w formie tzw. samozatrudnienia jako podwykonawcy usług), wyprzedziło w statystykach działalność produkcyjną, którą stanowią małe zakłady produkcyjne (wśród produkcji spożywczej są to: piekarnie, cukiernie, makaroniarnia i przetwórstwo owocowo-warzywne; zaś wśród produkcji przemysłowej: zakłady stolarskie, krawieckie, wyrobów metalowych itp.).

Zwiększenie środków finansowych z Funduszu Pracy na rozpoczęcie działalności gospodarczej w formie bezzwrotnej pomocy spowodowało na terenie Gminy Szprotawy większe zainteresowanie osób bezrobotnych uruchomieniem drobnej działalności gospodarczej (najczęściej handlowej lub usługowej).

Wykres 11 Struktura procentowa podmiotów gospodarki narodowej

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 rok

Na terenach przyległych do miasta Szprotawa (Wiechlice, dawne lotnisko wojskowe), utworzony został obszar gospodarczy o powierzchni około 200 ha. Aktualnie tereny te stanowią główny potencjał rozwoju gospodarczego Gminy Szprotawa. Charakterystyczną cechą jest rozległy, płaski teren, którego grunty posiadają zwartą strukturę, umożliwiającą bez żadnych ograniczeń lokowanie zakładów przemysłowych. Obszar objęty jest aktualnym planem zagospodarowania przestrzennego, co w znacznym stopniu upraszcza procedury związane z lokowaniem inwestycji. Część obszaru objęta została podstrefą Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Tereny inwestycyjne obszaru gospodarczego posiadają dostęp do pełnej infrastruktury technicznej: sieci wodno-kanalizacyjnej, gazowej, energetycznej (200 KW - do 7 MW) i telekomunikacyjnej (ISDN, DSL).

3.4. Infrastruktura techniczna

3.4.1. Transport i komunikacja

Sieć drogową na terenie Gminy Szprotawa tworzą ogólnodostępne drogi publiczne, które dzieli się na następujące kategorie:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Szczegółowy szkielet układu drogowego gminy przedstawia tabela nr 7.

Tabela 7 Układ drogowy Gminy Szprotawa

Lp.	Rodzaj drogi	Długość ogółem w km	w tym utwardzone w km
1.	drogi krajowe	25,46	25,46
2.	drogi wojewódzkie	22	22
3.	drogi powiatowe	75,93	68,65
4.	drogi gminne	145,41	42,53

Źródło: Urząd Miejski w Szprotawie

Przez Gminę Szprotawa przebiega droga krajowa nr 12 (Granica Państwa – Żary – Szprotawa – Przemków) oraz droga wojewódzka nr 297 (Nowa Sól – Bolesławiec). Dodatkowo przez gminę przebiegają drogi powiatowe i gminne. Szprotawa w ciągu drogi krajowej nr 12 posiada także obwodnicę miasta wschód – zachód, która znacznie poprawiła warunki i bezpieczeństwo ruchu oraz wyeliminowała uciążliwości związane z przejazdem ruchu tranzytowego przez centrum miasta.

Większość dróg gminnych o nawierzchni bitumicznej jest w złym stanie i wymaga modernizacji.

Szczegółowy wykaz dróg prowadzących przez teren gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 8 Wykaz dróg gminnych przebiegających przez teren gminy

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi
<u>Drogi miejskie</u>		
1.	103501F	I-szej Armii
2.	103502F	Asnyka
3.	103503F	Basztowa
4.	103504F	Gen. Bema
5.	103505F	Gen. Władysława Andersa
6.	103506F	Mariana Buczka
7.	103507F	Chopina
8.	103508F	Stefana Czarnieckiego
9.	103509F	Jarosława Dąbrowskiego
10.	103510F	Dębowa
11.	103511F	Gdańska
12.	103512F	Głogowska
13.	103513F	Jagiełły
14.	103514F	Jedności Klasy Robotniczej
15.	103515F	Kasprowicza
16.	103516F	Marcina Kasprzaka
17.	103517F	Katedralna
18.	103518F	Kilińskiego

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi
19.	103519F	Koszarowa
20.	103520F	Bronka Kozaka
21.	103521F	Kościelna
22.	103522F	Krótką
23.	103523F	Legnicka
24.	103524F	Lotników
25.	103525F	Róży Luksemburg
26.	103526F	Lubelska
27.	103527F	1-go Maja
28.	103528F	3-go Maja
29.	103529F	Mickiewicza
30.	103530F	Moniuszki
31.	103531F	Niepodległości
32.	103532F	Odrodzenia
33.	103533F	Orzeszkowej
34.	103534F	Ignacego Paderewskiego
35.	103535F	Parkowa
36.	103536F	Partyzancka
37.	103537F	Piastowska
38.	103538F	Podgórna
39.	103539F	Bolesława Prusa
40.	103540F	Plac Ewangelicki
41.	103541F	Plac Kościelny
42.	103542F	Polna
43.	103543F	Poniatowskiego
44.	103544F	Poprzeczna
45.	103545F	Powstańców Warszawskich
46.	103546F	Wincentego Pstrowskiego
47.	103547F	Rynek
48.	103548F	Robotnicza
49.	103549F	Hanki Sawickiej
50.	103550F	Sądowa
51.	103551F	Gen. Władysława Sikorskiego
52.	103552F	Sienkiewicza
53.	103553F	Curie-Skłodowskiej
54.	103554F	Gen. Świerczewskiego
55.	103555F	Traugutta
56.	103556F	Targowa

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi
57.	103557F	Pl. Walki Młodych
58.	103558F	Waszyngtona
59.	103559F	Ludwika Waryńskiego
60.	103560F	Wojska Polskiego
61.	103561F	Wolności
62.	103562F	Waleriana Wróblewskiego
63.	103563F	Stanisława Wyspiańskiego
64.	103564F	Henryka Wieniawskiego
65.	103565F	Wincentego Witosa
66.	103566F	Zamkowa
67.	103567F	Żeromskiego
<u>Drogi gminne</u>		
68.	005901F	Pasterzowice - Witków
69.	003601F	Witków – Borowina – Międzyzlesie
70.	005902F	Rusinów – Siecieborzyce
71.	005903F	Dzikowice – Cieciszów
72.	003603F	Dzikowice – Międzyzlesie
73.	005904F	Wiechlice – Dzikowice
74.	005905F	Od drogi kraj. Nr 12 –Dzieńmiarowice – do drogi woj. nr 297
75.	005906F	Od drogi kraj. Nr 12 do Dzieńmiarowic
76.	005907F	Leszno Górne do drogi Sieraków – Buczek
77.	005908F	Bobrowice – Sieraków – Buczek do drogi woj. nr 297
78.	003311F	Cichy – Janowiec – Kartowice – Henryków
79.	005909F	Jelenin od drogi woj. nr 296 – Witków
80.	005910F	Witków – Kartowice
81.	005911F	Jelenin – Witków
82.	005912F	Siecieborzyce – Borowina
83.	005913F	Jelenin – Rusinów
84.	005914F	Dzikowice – Pasterzowice – Kartowice
85.	005915F	Paterzowice – Henryków
86.	005916F	Krzywczycy – Szprotawka – Leszno Dolne
87.	005917F	Cieciszów – Krzywczycy – gr. Woj. (Piotrowice)
88.	005918F	Piotrowice – Kopanie – Leszno Dolne
89.	005919F	Kopanie – Leszno Górne
90.	005920F	Od drogi woj. nr 297 – Biernatów
91.	005921F	Biernatów – gr. Woj. (Piotrowice)
92.	003905F	Borów Polski – Borów Wielki – Długie – Borowina
93.	005922F	Długie – Borów

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi
94.	003906F	Mycielin do drogi Szyba – Długie
95.	005923F	Międzylesie – Długie do drogi Mycielina – Nowe Miasteczko
96.	005924F	Polkowiczki – Szprotawa
97.	003308F	Śliwnik - Szprotawa
98.	005925F	Szprotawa – Henryków – Wiechlice – Sucha Dolna
99.	005926F	Międzylesie – Długie
100.	005927F	Od drogi Długie – Mycielina do byłego SHR
101.	005928F	Od drogi woj. nr 297 do Pasterzowice
102.	005929F	Cieciszów do drogi kraj. nr 12
103.	005930F	Bobrzany – Kartowice do drogi powiatowej nr 1061F

Źródło: Urząd Miejski w Szprotawie

Tabela 9 Wykaz zamiejskich dróg powiatowych przebiegających przez teren Gminy Szprotawa

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Łączna długość drogi powiatowej (w km)	Nośność nawierzchni
1	F1039	Wiechlice – Dzikowice-Międzylesie-Długie-Szyba	13,804	60kN
2	F1042	Pruszków-Małomice-Siecieborzyce (Borów)	1,855 19,083	80kN
3	F1056	Szprotawa-Niegostawice-Zimna Brzeźnica	23,883	80kN
4	F1059	(Borowina) - Dzikowice	4,167	80kN
5	F1060	Siecieborzyce-Długie-Mycielin	10,658	60kN
6	F1061	Szprotawa-Kartowice-Siecieborzyce	7,480	80kN
7	F1062	Szprotawa-Nowa Kopernia-Leszno Dolne	5,657	60kN
8	F1063	Rudawica-Śliwnik-Szprotawa	11,453	80kN
9	F1069	Brzeźnica-Jabłonów-Jelenin-Siecieborzyce	12,986	80kN
10	F1070	Brzeźnica-Wrzesiny-Chotków-Siecieborzyce	13,250	80kN
11	F1086	Małomice -Szprotawa	1,100	80kN

Źródło: Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg Starostwa Powiatowego w Żaganiu – stan na 01.01.2008 rok

Tabela 10 Wykaz dróg powiatowych przebiegających przez teren miasta Szprotawa

Lp.	Nr drogi	Nazwa ulicy	Przebieg od ulicy do ulicy	Długość ulicy w km	Nośność nawierzchni kN/oś	Nośność mostu
1.	F1063	Ciszowska	3 go Maja – granica miasta	0,543	80kN	
2.	F1061	Kolejowa	Kopernika – Kożuchowska	0,660	80kN	
3.	F3905	Konopnickiej	Niepodległości – Krasieńskiego	0,580	80kN	
4.	F1061	Kopernika	Przejazdowa – Kolejowa	0,890	80kN	
5.	F1062	Kraszewskiego	3 go Maja – granica miasta	1,758	80kN	
6.	F1062	3 go Maja	Krasieńskiego (Młyńska) – Ciszowska	0,493	80kN	trzy mosty po 150kN każdy

Lp.	Nr drogi	Nazwa ulicy	Przebieg od ulicy do ulicy	Długość ulicy w km	Nośność nawierzchni kN/oś	Nośność mostu
7.	F3906	Młynarska	3 go Maja – Kościuszki	0,702	80kN	Dwa mosty po 150kN każdy
8.	F1086	Małomicka	Sobieskiego – granica miasta	0,495	80kN	150kN
9.	F1061	Przejazdowa	Granica miasta - Kopernika	0,810	80kN	
10.	F1086	Sobieskiego	Małomicka – Żagańska	2,245	80kN	300kN
11.	F3907	Słowackiego	Niepodległości – Kopernika	0,350	80kN	
12.	F1056	Warszawska	Droga krajowa nr 12 – granica miasta	0,253	80kN	
Razem długość ulic powiatowych w Szprotawie				9,779		

Źródło: Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg Starostwa Powiatowego w Żaganiu – stan na 01.01.2008 rok

KOMUNIKACJA AUTOBUSOWA - GŁÓWNE KIERUNKI

- Jelenia Góra – Szprotawa – Zielona Góra;
- Żary – Szprotawa – Wrocław.

KOMUNIKACJA KOLEJOWA - GŁÓWNE KIERUNKI

- Tuplice- Żary – Szprotawa – Niegosławice (bezpośrednie połączenie komunikacyjne).

3.4.2. Telekomunikacja

Na terenie Gminy Szprotawa głównym operatorem telefonii stacjonarnej jest Telekomunikacja Polska S.A. Usługi telefonii stacjonarnej świadczą także operatorzy niezależni, tj. Dialog i Tele 2. Ponadto gmina objęta jest zasięgiem następujących operatorów telefonii komórkowej: Polska Telefonia Cyfrowa Sp. z o.o., Polkomtel S.A. oraz PTK Centertel Sp. z o.o.

Usługa dostępu do Internetu możliwa jest w głównej mierze na terenie miasta Szprotawa. Ograniczony dostęp do Internetu posiadają właściwie wszystkie miejscowości wiejskie z terenu Gminy Szprotawa, zarówno te położone w bezpośrednim sąsiedztwie miasta, jak i te najdalej położone. Natomiast wszystkie instytucje publiczne zlokalizowane na terenie gminy posiadają dostęp do szerokopasmowego Internetu.

Głównymi dostawcami Internetu na terenie Gminy Szprotawa są: Telekomunikacja Polska S.A., Dialog, Tele 2 oraz operator lokalnej telewizji kablowej.

3.4.3. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie Gminy Szprotawa wyróżnić można tradycyjne źródła systemu ciepłowniczego, w których występują zarówno kotłownie: gazowe, węglowe, na miał i koks, jak również niewielki odsetek kotłowni olejowych. Większość z tych kotłowni została w ostatnich latach zmodernizowana, co zmniejszyło zużycie paliw i kosztów ogrzewania oraz negatywny wpływ na środowisko naturalne.

Jedną z jednostek organizacyjnych Gminy Szprotawa jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Szprotawie, przy ul. Chrobrego 1. Celem działalności Zakładu jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie potrzeb mieszkańców Gminy Szprotawa m.in. w zakresie: produkcji i zaopatrzenia w wodę; oczyszczania i odprowadzania ścieków, produkcji i zaopatrzenia budynków w energię ciepłą.

Zakład jest głównym dostarczycielem energii cieplnej do mieszkań na terenie miasta Szprotawy (7 kotłowni) oraz w miejscowości Leszno Górne (2 kotłownie). Najbardziej znaczącymi sieciami ciepłowniczymi, w nadzorze ZGK są:

- sieć nr 1 o długości 2614,80mb i parametrach 150/80°C, zasilana z kotłowni osiedlowej przy ul. Sobieskiego w Szprotawie,
- sieć nr 2 o długości 830mb i parametrach 95/70°C, zasilana z kotłowni osiedlowej przy ul. Sobieskiego w Szprotawie
- sieć nr 3 o długości 83mb i parametrach 95/70°C, zasilana z kotłowni osiedlowej przy ul. Lipowej w Lesznie Górnym.

Sieci te powinny zostać zmodernizowane - wymiana rur na preizolowane.

Pozostała część potrzeb ciepłowniczych społeczności gminnej pokrywana jest z kotłowni przemysłowych i indywidualnych. Kotłownie te, z wykorzystaniem indywidualnych rozwiązań grzewczych, zaopatrują w energię ciepłą poszczególne zakłady produkcyjne, instytucje i wspólnoty mieszkaniowe (np. kotłownie działające przy spółdzielniach mieszkaniowo-lokatorskich na Os. Chrobry i Os. Słonecznym w Szprotawie, czy miejscowościach wiejskich w: Wiechlicach, Długiem, Pasterzowicach).

3.4.4. Zaopatrzenie w gaz¹⁴

Sieć gazociągowa na terenie Gminy Szprotawa jest rozwinięta na zróżnicowanym poziomie w zależności od charakteru obszaru. Sieć gazociągowa w gminie położona jest przede wszystkim na terenie miasta Szprotawa, które jest głównym odbiorcą gazu. Łącznie na terenie gminy w gaz ziemny zaazotowany zaopatrywanych jest ok. 59% mieszkańców.

Na obszarach nie objętych siecią gazociagową społeczność lokalna korzysta z prywatnych punktów dystrybucyjnych rozprowadzających gaz butlowy propan – butan.

3.4.5. Zaopatrzenie w wodę

Długość komunalnej sieci wodociągowej:	234,3 km
Liczba komunalnych przyłączy prowadzących do budynków:	2668 szt.
Liczba podłączonych do komunalnej sieci gospodarstw domowych:	6500 szt.

¹⁴ Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych – 2006 r.

Liczba ujęć wody: **6 ujęć podziemnych oraz 13 studni głębinowych.**
Stopień zwodociągowania gminy: **99,00%**

Dostawą wody uzdatnionej dla gospodarstw domowych, zakładów przemysłowych, usługowych i obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych w mieście i w większości miejscowości wiejskich zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej – Oddział Wodociągów i Kanalizacji w Szprotawie. Jest to blisko 90% usług z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Wieś Długie wodę czerpie z systemu wodociągowego gminy Niegosławice. Ponadto cztery miejscowości z terenu Gminy Szprotawa nie posiadają zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę, są to miejscowości: Kopanie, Szprotawka, Biernatów i Buczek. Odrębne ujęcia wody posiadają również np. niektóre lokalne zakłady produkcyjne czy szpital miejski. Funkcjonują także lokalne hydrofornie i studnie przydomowe.

Na terenie gminy istnieją wodociągi lokalne oraz wodociągi grupowe. Do wodociągów grupowych zalicza się:

- wodociąg grupowy w Szprotawie zaopatrujący 11 miejscowości: Szprotawa, Nowa Kopernia, Dziećmiarowice, Henryków, Leszno Dolne, Leszno Górne, Bobrowice, Sieraków, Cieciszów, Polkowiczki oraz Wiechlice,
- wodociąg grupowy w Siecieborzycach zaopatrujący 3 miejscowości: Siecieborzyce, Witków i Rusinów.

Stan sieci wodociągowej na terenie gminy jest różny, i tak:

- a) wodociąg grupowy z ujęciem w Szprotawie w ok. 70% charakteryzuje się dobrym stanem technicznym, zaś w ok. 30% stanem niezadowalającym,
- b) wodociąg grupowy z ujęciem w Siecieborzycach w ok. 70% charakteryzuje się dobrym stanem technicznym, natomiast w ok. 30% stanem niezadowalającym; wodociąg wykonany jest częściowo (na długości ok. 2010mb) z rur azbestocementowych, które przeznaczone są do wymiany, także stan techniczny przyłączy stalowych jest zły.
- c) wodociągi z lokalnych ujęć dla miejscowości:
  - Dzikowice - cała sieć wykonana z rur PCV charakteryzuje się dobrym stanem technicznym, natomiast stan techniczny przyłączy stalowych jest zły,
  - Pasterzowice – sieć wodociągowa charakteryzuje się w ok. 50% dobrym stanem technicznym, zaś w ok. 50% stanem niezadowalającym,
  - Kartowice - stan techniczny całej sieci jest niezadowalający,
  - Borowina - ok. 80% sieci jest w dobrym w stanie technicznym, natomiast 20% w stanie niezadowalającym, wodociąg wykonany jest bowiem częściowo (na długości ok. 733 mb) z rur azbestocementowych, które przeznaczone są do wymiany.

3.4.6. Kanalizacja

Gmina Szprotawa skanalizowana jest w niewielkim stopniu, a istniejąca sieć kanalizacyjna jest w złym stanie technicznym, znacznie odbiegającym od obowiązujących norm. W sieć kanalizacyjną uzbrojone są następujące miejscowości: Osiedle Wiechlice, Leszno Górne, Leszno Dolne, Dziećmiarowice. Ścieki z ww. terenów trafiają do gminnej oczyszczalni ścieków w Wiechlicach.

Także na terenie miasta Szprotawa istnieje sieć kanalizacji ogólnospławnej, która nie obejmuje jednak powierzchni całego miasta, i która determinowana jest zasadami odprowadzenia wód opadowych krótkimi trasami do odbiorników: rzeki Bóbr i Szprotawa.

Pozostałe miejscowości gminy nie posiadają sieci kanalizacyjnej. Ścieki sanitarne z nieskanalizowanych terenów gminy podczyszczane są w osadnikach charakteryzujących się różnym stanem technicznym lub odprowadzane są bezpośrednio do najbliższych rowów.

Rozwiązania te w świetle obecnych przepisów i wymogów ochrony wód przed zanieczyszczeniami są niedopuszczalne i nie mogą być nadal utrzymywane.

Długość sieci kanalizacyjnej:	59,3 km
Liczba przyłączy prowadzących do budynków:	1493 przyłącza
Liczba podłączonych gospodarstw domowych:	4500 gospodarstw

3.4.7. Oczyszczalnia ścieków

Na terenie gminy funkcjonuje jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Wiechlice. Oczyszczalnia ta charakteryzuje się maksymalną wydajnością: 1000m³/dobę oraz średnią mocą przerobową: 530m³/dobę. Obciążenie hydrauliczne oczyszczalni ścieków wynosi 53%, natomiast obciążenie technologiczne wynosi ok. 95%. Doprowadzane ścieki zawierają bowiem zbyt duży ładunek BZT₅, CHZT₅, azotu oraz fosforu.

W 2007 r. oczyszczalnia w Wiechlicach odbierała ścieki z Osiedla Wiechlice, Dziećmiarowic, Leszna Dolnego i Leszna Górnego.

Ponadto w miejscowości Długie funkcjonuje kontenerowa oczyszczalnia ścieków, z możliwością przyjęcia do 150 m³/d w zależności od składu ścieków i wymogów jakości oczyszczenia. W 2007 roku oczyszczalnia obsługiwała tylko osiedle mieszkalne, będące w zarządzie Spółdzielni Mieszkaniowej w Długiem oraz przyjmowała ścieki dowożone. Stopień wykorzystania oczyszczalni szacowano na około 25% jej wydajności.

3.5. Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Szprotawa znajduje się nieczynne wysypisko odpadów komunalnych w Dziećmiarowicach. Składowisko należało do Gminy Szprotawa i zajmowało powierzchnię 6,24 ha. W dniu 31.12.2005 roku na mocy decyzji Starostwa Powiatowego w składowisko zostało zamknięte. Aktualnie Gmina zakończyła rekultywację terenu składowiska.

Z dniem 1 stycznia 2006 roku odpady komunalne z terenu Gminy Szprotawa wywożone są do Zakładu Gospodarki Odpadami RE – KOM Sp. z o.o., prowadzącego prywatne składowisko zlokalizowane w obrębie wsi Kartowice.

Obszar zajęty obiektami Zakładu Gospodarki Odpadami RE-KOM Sp. z o.o. jest usytuowany w odległości 4,6 km na północny – zachód od centrum miasta Szprotawa. Po stronie wschodniej i zachodniej składowiska znajdują się użytki rolne. Najbliższa zabudowa mieszkalna znajduje się w odległości 370 m na południe od granicy terenu inwestycji. Ponadto zabudowa mieszkalna (osiedle domków jednorodzinnych) znajduje się w odległości ok. 1,1 km na południowy – wschód. Powierzchnia zajęta obiektami Zakładu Gospodarki Odpadami RE-KOM Sp. z o.o. wynosi 11,38 ha. Na składowisku znajdują się trzy kwatery, których całkowita pojemność wynosi 1.164.463m³. Aktualnie składowisko zapełnione jest w ok. 10%. Na składowisku przyjmowane są odpady komunalne, bioodpady, gruz budowlany. Okresowo przetrzymywane są także odpady niebezpieczne.

Miesięcznie z terenu Gminy Szprotawa składowanych jest średnio 50 ton odpadów komunalnych.

Na terenie Gminy Szprotawa prowadzona jest segregacja odpadów zgodnie z założeniami Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Szprotawa na lata 2004 – 2011. System segregacji odpadami został wprowadzony z początkiem roku 2005. Pojemniki do segregacji zostały ustawione w miejscach ogólnie dostępnych z zapewnieniem dojazdu.

Przetwarzaniem i ponownym wykorzystywaniem odpadów wysegregowanych – zajmują się specjalistyczne firmy działające na podstawie stosownych zezwoleń.

W związku z wprowadzeniem segregacji odpadów w szkołach rozpoczęto prowadzenie edukacji przyrodniczej i ekologicznej młodzieży szkolnej.

W pierwszym roku funkcjonowania systemu ilość wysegregowanych odpadów była większa w porównaniu z danymi roku 2006. Było to spowodowane wrzucaniem do pojemników tylko tej grupy odpadów, na które przeznaczone były pojemniki. W wielu miejscach w pojemnikach znajdowały się także zmieszane odpady komunalne. W roku 2007 widoczny był wzrost ilości odpadów wysegregowanych na terenie gminy. Spowodowane to było prowadzonymi akcjami edukacyjnymi, informacjami zamieszczanymi w mediach oraz coraz większym zainteresowaniem mieszkańców.

3.6. Ochrona środowiska przyrodniczego; obszary chronione

Ustawa o ochronie przyrody przewiduje różne formy ochrony przyrody. Na terenie Gminy Szprotawa utworzono 6 obiektów powierzchniowych oraz 69 punktowych na podstawie wymienionej ustawy. Do istniejących obiektów chronionych w gminie należą:

- 1 rezerwat przyrody,
- 2 obszary chronionego krajobrazu,
- 1 zespół przyrodniczo – krajobrazowy,
- 66 pomników przyrody,
- 1 strefa ochrony ptaków.

Rezerwat przyrody „Buczyna Szprotawska” o powierzchni 152 ha to jeden z najcenniejszych rezerwatów przyrody województwa lubuskiego. Położony jest w Borach Dolnośląskich między Szprotawką a Przemkowem i obejmuje część kompleksu starego drzewostanu, około 160-letniego lasu bukowego, tworzącego wyspę siedlisk lasowych wśród młodszych lasów sosnowych. W rezerwacie znajdują się również mniejsze płaty lasów lipowych i jaworowych. W granicach rezerwatu znajdują się niewielkie fragmenty dąbrów trzęślicowych, łągów jesionowo – olszowych oraz łągów. Rezerwat posiada faunę i florę typową dla dobrze zachowanych lasów naturalnych o charakterze puszczańskim, będącą dla wielu gatunków jedyną ostoją w regionie. Występuje tu jedna z czterech znanych na niżu zachodniej Polski populacja bardzo rzadkiego ssaka – popielicy. Gnieźdzą się tu rzadkie gatunki ptaków: bielik i sóweczka. We florze rezerwatu zaznacza się obecność rzadkich w regionie gatunków żywnych lasów liściastych. Rosną tu żywiec kremowy, żywiec bulwkowaty, perłówka jednokwiatowa, czerniec gronkowiec, żankiel zwyczajny, wawrzynek wilczczyko.

Obszary chronionego krajobrazu

W granicach terytorialnych Gminy Szprotawa znajdują się dwa obszary chronionego krajobrazu: „Dolina Bobru” (nr 25), o powierzchni 1890ha oraz „Dolina Szprotawska” (nr 31) o areale 500ha.

Oba obszary powstały jako korytarze ekologiczne pasowe, charakteryzujące się wysokim poziomem organizacji i szerokim zasięgiem - od 500 m do kilku kilometrów. W ww. obszarach znajdują się tereny o złożonej, mozaikowej strukturze krajobrazu z występującymi obok siebie różnymi ekosystemami. Cechuje je dominacja zbiorowisk naturalnych lub prawie naturalnych, a także obecność ugrupowań związanych z szeregami ekologicznymi bądź sukcesyjnymi. W ich skład wchodzi roślinność z licznymi stanowiskami gatunków prawnie chronionych oraz rzadkich regionalnie. Obszary chronionego krajobrazu posiadają wysokie walory wizualne związane z obecnością wód, panoram, oraz samymi dolinami utworzonymi w plejstocenie.

Zespół przyrodniczo krajobrazowy „Park Słowiański”

Zespół położony jest w lesie komunalnym przy ul. Parkowej w Szprotawie. Obszar zespołu jest wkomponowany w całości w krajobraz wykształcony w plejstoceńską pradolinę rzeki Bóbr, osiagającej w przedmiotowym miejscu szerokość 2km i charakteryzującej się osobliwym mikroklimatem. Całość Zespołu znajduje się w granicach Gminy Szprotawa, na obszarze ok. 85,74ha. Największą powierzchnię przedmiotowego terenu zajmuje grąd o typowej strukturze i składzie florystycznym. Najstarsze siedliska leśne stanowią wielowiekowe dąbrowy. W skład Zespołu wchodzi ponadto cenne przyrodniczo starorzecza, mokradła i źródlika, z charakterystycznymi dla nich siedliskami flory i fauny. Na przedmiotowym obszarze stwierdzono występowanie chronionych oraz rzadkich gatunków flory i fauny.

Natura 2000

Na terenie gminy znajdują się dwa obszary Natura 2000: Buczyna Szprotawsko – Piotrowicka o kodzie PLB080007, jako obszar ochrony siedlisk oraz Bory Dolnośląskie, o kodzie PLB020005 zajmujące największą część gminy (ponad 7000ha), chroniące ostoję ptaków oraz trzy projektowane obszary Natura 2000 ochrony siedlisk „Leszniańska Dolina Bobru”, „Borowina”, „Małomickie łągi”.

Strefy ochronne

W Gminie Szprotawa istnieją strefy ochrony zwierząt ustanowione na podstawie § 1 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 28 września 2004r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Należy do nich strefa ochrony gniazd bielika.

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Szprotawa jako pomniki przyrody objęto ochroną 66 obiektów, w tym 13 pojedynczych drzew, 5 grup drzew i dwa płaty bluszczu pospolitego. Pomnikami przyrody są:

- Dąb szypułkowy „Chrobry” obok wsi Piotrowice, obwód 985 cm, wysokość 30 m, wiek 750 lat. Jest to najcenniejszy z pomników rosnących na terenie gminy.
- Najstarszy w Polsce Skrzydłorzech kaukaski w parku miejskim przy ul. Kościuszki w Szprotawie, o obwodzie 460 cm, wysokości 20 m i wieku około 300 lat.
- Grupa drzew w Parku Słowiańskim w Szprotawie przy ul. Parkowej, 15 dębów o obwodach od 365 do 690 cm, wysokości od 20 do 25 m, wiek 350 lat,
- Sosna w Parku Słowiańskim w Szprotawie przy os. Słonecznym, obwód 310 cm, wysokość 28 m, wiek 200 lat,
- Grupa drzew w Parku Słowiańskim w Szprotawie przy os. Słonecznym, 7 dębów o obwodach od 370 do 485 cm, wysokości od 20 do 25 m, wiek 350 lat,
- Platan w parku w m. Długie (właściciel prywatny, dz. 2/34), obwód 407 cm, wysokość 18 m, wiek 250 lat,

- Klon jawor w parku w m. Długie (właściciel prywatny, dz. 2/34), obwód 460 cm, wysokość 22m, wiek 250 lat,
- Grupa drzew w parku w m. Borowina (teren AWRSP, nr dz. 335/19), 21 dębów o obwodach od 360 do 560 cm, wysokości od 20 do 25 m, wiek 350 lat,
- Wiąz w parku w m. Borowina (teren AWRSP, nr dz. 335/19), obwód 470 cm, wysokość 25 m, wiek 300 lat,
- Grupa drzew w parku w m. Borowina (teren AWRSP, nr dz. 335/19), 2 platany, obwód 550 i 490 cm, wysokość 25 m, wiek 250 lat,
- Dąb szypułkowy w m. Leszno Dolne (własność W. Pietoraka, dz. 173/10), obwód 550 cm, wysokość 15 m,
- Dąb szypułkowy przy ul. Niepodległości 4 w Szprotawie (teren ogródków przydomowych), obwód 370 cm,
- Bluszcz pospolity pokrywający mury kościoła ewangelickiego w Szprotawie, rozp. korony 17,7m, pow. o. 54m²,
- Grab zwyczajny w Parku Słowiańskim przy os. Słonecznym, obwód 260 cm, wysokość 18 m, wiek 120 lat,
- Sosna zwyczajna w Parku Słowiańskim przy os. Słonecznym, obwód 235 cm, wysokość 25 m, wiek 130 lat,
- Buk zwyczajny – odmiana czerwona w Parku Słowiańskim, przy ul. Sobieskiego, obwód 350 cm, wysokość 25 m, wiek 200 lat,
- Platan klonolistny na terenie basenu kąpielowego w Szprotawie przy ul. Głogowskiej, obwód 460 cm, wysokość 27 m, wiek 400 lat,
- Dąb bezszypułkowy w Parku Miejskim w Szprotawie przy ul. Bronka Kozaka, obwód 490 cm, wysokość 26 m, wiek 450 lat,
- Grupa drzew w Parku Miejskim w Szprotawie przy ul. Ogrodowej, 3 miłorzęby dwuklapowe o obwodach od 180 do 212 cm, wysokości od 14 do 15 m, wiek 150 lat,
- Bluszcz pospolity pokrywający Basztę muru obronnego w Szprotawie, rozp. korony 10 m, pow. o. 70m².

3.6.1. Obszary zasobowe

Obszary wodne

Wody powierzchniowe

Teren Gminy Szprotawa znajduje się w zlewni rzeki Odra. Sieć rzeczna jest dobrze rozwinięta. Odpływ wód z obszaru Gminy Szprotawa zapewniają rzeka Bóbr zaliczana do II rzędu działu wodnego oraz Szprotawa (III rzędu) wraz z dopływami (IV i V rzędu).

Gmina Szprotawa podzielona jest kilkoma wododziałami. Zasadnicza część obszaru należy do zlewni rzeki Szprotawa (82,587 km²). System zlewni Szprotawa, stanowi sama rzeka i jej liczne dopływy tworzące mikrozlewnie (IV i V rzędu). Południowo – wschodnia część gminy odwadniana jest przez Kamienny Potok z Rowem Leśnym, Rowem Kamiennym i Nitrzycą, północno – wschodnia część gminy odwadniana jest natomiast przez Potok Sucha oraz rzekę Białkę, która odprowadza wodę bezpośrednio do Odry. Wody powierzchniowe centralnej części gminy odprowadzane są przez Krowi Potok. Zlewnia Bobru (72,084 km²) jest zasilana przez Młynówkę i Rudą, którymi następuje odpływ wód powierzchniowych z północno – zachodniej i południowo – zachodniej części gminy.

Kierunki odpływów wód powierzchniowych są zróżnicowane i prowadzą w różne strony, co związane jest z urozmaiconą rzeźbą terenu, powodując powstanie lokalnych wododziałów. W zależności od ogólnych warunków hydrologicznych, reliefu, budowy geologicznej oraz składu mechanicznego gleby, na terenie gminy występują zasadniczo następujące typy stosunków wodnych:

- opadowo – retencyjny,
- opadowo – gruntowo – wodny,
- gruntowo – wodny.

Rzeka Bóbr chociaż w mniejszym stopniu bierze udział w odprowadzaniu wód powierzchniowych z terenu gminy, to jest podstawową osią hydrograficzną gminy o przeciętnej szerokości koryta 15 – 25 m i głębokości 1,5 – 3 m.

Rzeki, rowy i ciek wodne posiadają następujące długości; rzeka Bóbr 23 456 m, rzeka Szprotawa 11 171 m, rowy i ciek 316 755 m, co w sumie daje 351 382 mb.

Na terenie gminy nie występują żadne jeziora. Natomiast występują zbiorniki wodne w wyrobiskach po piaskowych i żwirowych w okolicach miejscowości Buczek zajmujące powierzchnię 20 ha. Na terenie gminy znajdują się w rozproszeniu małe stawy i oczka wodne, które zajmują niewielki odsetek powierzchni wód. Ogólna powierzchnia wód powierzchniowych na terenie gminy zajmuje 290 ha, co daje 1,24% powierzchni gminy.

Wody podziemne

Na terenie Gminy Szprotawa znajduje się fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) o nr 315/OWO „Chocianów – Gozdnicza”. Zlokalizowany on jest w południowej części gminy obejmując swym zasięgiem miejscowości Leszno Górne, Leszno Dolne, Sieraków, Biernatów oraz Buczek. Obejmuje on wody czwartorzędowe o charakterze porowym. Na całej swojej powierzchni posiada statut Obszaru Wysokiej Ochrony (OWO), ponieważ wody podziemne zalegają na głębokości ponad 10 m pod poziomem terenu i są narażone na zanieczyszczenia czynnikami antropogenicznymi.

Surowce mineralne

Podstawowym surowcem mineralnym występującym w granicach terenu gminy są głównie piaski, żwiry oraz pospółki fluwioglacjalne i rzeczne. Ww. surowce są odpowiednie jako domieszki do wyrobów materiałów budowlanych.

Z zarejestrowanych 17 odkrywek ww. surowca (czynnych bądź nieczynnych), znaczenie perspektywiczne mogą mieć udokumentowane złoża piasku i pospółki Dziećmiarowice o powierzchni 417 300 m² i zasobności 541 737 m³ (dane z dnia 01 stycznia 1975r.) oraz złoża Buczek o powierzchni 48 690 000 m² i zasobach 158 964 m³ (dane na dzień 01 stycznia 1974r.). Obecnie obydwie złoża są zamknięte. W Dziećmiarowicach powstało bowiem gminne wysypisko śmieci (aktualnie zrekułtywowane) a złoża Buczek zostało zalane wodą i w części dzierżawione jest przez PZW.

Pozostałe złoża z reguły o niewielkim zasięgu powierzchniowym mają znaczenie lokalne. Złoża te nie zostały zbilansowane i nie posiadają rozpoznania geologicznego.

3.6.2. Obiekty zabytkowe

Na terenie Gminy Szprotawa znajdują się liczne obiekty zabytkowe. Szczegółowy ich wykaz przedstawia tabela poniżej.

Tabela 11 Wykaz obiektów zabytkowych

LP.	NUMER	MIEJSCOWOŚĆ	OKREŚLENIE OBIEKTU
1	1681	Bobrowice	Dom nr 10
2	215	Borowina	Pałac
3	1733	Borowina	Kościół pw. Św. Bartłomieja (XIII w.)
4	1764	Borowina	Budynek gospodarczy i oficyna dworska
5	1798	Borowina	Oficyny pałacowe
6	1799	Borowina	Obora i stodoła
7	2563	Borowina	Park typu swobodnego
8	773	Cieciszów	Zespół dworski
9	1801	Cieciszów	Zespół folwarczny
10	2553	Cieciszów	Park typu swobodnego
11	218	Długie	Pałac, oficyna I i II
12	1708	Długie	Kościół pw. św. Anny i Brama
13	1802	Długie	Dworek
14	2731	Długie	Dwór obronny obok domu nr 131
15	2562	Długie	Park pałacowy typu swobodnego
16	2564	Długie	Park dworski typu swobodnego z 1870r.
17	239	Dzikowice	Kościół pw. Matki Bożej Bolesnej i brama cmentarna
18	130	Henryków	Zespół dworski: pałac, 2 oficyny
19	1803	Henryków	Zespół folwarczny

LP.	NUMER	MIEJSCOWOŚĆ	OKREŚLENIE OBIEKTU
20	2570	Henryków	Park krajobrazowy
21	55	Iława	Kościół pw. św. Andrzeja Apostoła (XIII w.) i brama cmentarna, wystrój
22	776	Leszno Dolne	Była plebania
23	1707	Leszno Dolne	Kościół po ewangelicki
24	1709	Leszno Dolne	Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny
25	1805	Leszno Dolne	Dwór i zespół folwarczny
26	1806	Leszno Dolne	Dom nr 7
27	2567	Leszno Dolne	Park
28	2568	Pasterzowice	Park typu swobodnego
29	2624	Pasterzowice	Dwór
30	777	Siecieborzyce	Kościół filialny pw. Macierzyństwa NMP
31	778	Siecieborzyce	Zespół dworski
32	2571	Siecieborzyce	Park typu swobodnego
33	780	Szprotawa	Dom ul. Kościuszki 9
34	2729	Szprotawa	Cmentarz Żydowski ul. Kraszewskiego
35		Szprotawa	Kamienica ul. Konopnickiej 13
36	782	Szprotawa	Brama żagańska ul. Świerczewskiego
37	781	Szprotawa	Kamienica ul. Odrodzenia 13
38	1983	Szprotawa	Domy ul. Odrodzenia 1-12
39	786	Szprotawa	Kamienica Plac Ewangelicki 1
40	785	Szprotawa	Budynek Plac Ewangelicki 2
41	784	Szprotawa	Dom mieszkalny Plac Ewangelicki 3
42		Szprotawa	Klasztor Magdalenek Plac Kościelny 2
43	779	Szprotawa	Dawna szkoła katolicka Plac Kościelny 2
44	1816	Szprotawa	Dom ul. Świerczewskiego 2/3
45	186	Szprotawa	Mury miejskie
46	244	Szprotawa	Ratusz
47	245	Szprotawa	Kościół Parafialny pw. Wniebowzięcia NMP
48	787	Szprotawa	Kościół ewangelicki - ruiny
49	1914	Szprotawa	Miasto Szprotawa
50		Szprotawa	Kościół pw. Zbawiciela Świata ul. Kościelna
51	246	Wiechlice	Dwór
52	1827	Wiechlice	Zespół folwarczny
53	2559	Wiechlice	Park dworski
54	247	Witków	Kościół pw. Matki Boskiej Rokitniańskiej i Św. Michała Archanioła (XIII w.) i brama cmentarna
55	248	Witków	Stanica rycerska wraz z sąsiednim budynkiem
56		Witków	Kościół filialny: wystrój wnętrza

Źródło: Urząd Miejski w Szprotawie

3.7. Turystyka i baza turystyczna

Na terenie gminy bazę turystyczną (noclegową) stanowią następujące obiekty:

- Dworek Zajazd & Restauracja w Szprotawie przy ul. Kozuchowskiej 2, posiadający 9 miejsc noclegowych,
- HOTEL „MARTPOL” w Szprotawie przy ul. Głogowskiej 1, posiadający 57 miejsc noclegowych,
- HOTEL „CHROBRY”** w Wiechlicach przy ul. Jesionowej 3, posiadający 50 miejsc noclegowych,
- „NAD BOBREM” GOSPODARSTWO AGROTURYSTYCZNE M.J. Stachurscy, w Bobrowicach 36, posiadający 10 miejsc noclegowych.

Na terenie gminy wytyczono następujące szlaki turystyczne:

- **szlak turystyczno-krajoznawczy „SZLAK PÓŁNOCNY”** - szlak o długości około 50 km, wiodący przez miejscowości położone w północnej części Gminy Szprotawa. Jego celem jest ukazanie cennych obiektów zabytkowych, przyrodniczych i krajobrazowych znajdujących się na północnym terenie gminy;
- **szlak rowerowy im. Gepperta (szlak niebieski) Szprotawa – Buczek** - wiedzie wzdłuż rzeki Bóbr, skrajem szprotawskich lasów, w kierunku stawów rekreacyjnych;
- **ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Park Słowiański”** - wiedzie przez jeden z najpiękniejszych parków miejskich, obejmujący typy różnych siedlisk leśnych, parkowe oczka wodne, rzekę Bóbr oraz obiekt archeologiczny „Gród Chrobry”. W parku wytyczono polanę, wybudowano palenisko, postawiono ławki i WC. U wejścia do parku znajduje się tablica z mapą parku i przebiegiem ścieżki.

3.8. Oświata i wychowanie

Na terenie gminy działalność edukacyjną prowadzą trzy przedszkola, pięć szkół podstawowych, dwa gimnazja oraz jeden Zespół Szkół, w ramach którego funkcjonuje szkoła podstawowa i gimnazjum. Dla wskazanych placówek organem prowadzącym jest Gmina Szprotawa.

Tabela 12 Aktualny wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych klas „0” (dane na koniec 2007 r.)

L.p.	Nazwa placówki	Liczba dzieci	Pracownicy pedagogiczni	Pracownicy obsługi i administracji
			(w etatach)	
1.	Przedszkole Komunalne Nr 1 w Szprotawie ul. Rolna 1	124	11	13
2.	Przedszkole Komunalne Nr 2 w Szprotawie ul. Parkowa 4 z filią przy ul. Sobieskiego 58	93	10	11

L.p.	Nazwa placówki	Liczba dzieci	Pracownicy pedagogiczni	Pracownicy obsługi i administracji
			(w etatach)	
3.	Przedszkole Komunalne Nr 3 „Pod Dębami” w Szprotawie, ul. Waszyngtona 5	93	8	11
4.	Szkoła Podstawowa w Wiechlicach, ul. Brzozowa 17, klasa „O”	39	3	0
5.	Szkoła Podstawowa w Siecieborzycach klasa „O”	11	1	0
6.	Szkoła Podstawowa w Długiem klasa „O”	6	1	0
7.	Szkoła Podstawowa w Lesznie Górnym, ul. Szkolna 2a, klasa „O”	18	1	0

Źródło: Urząd Miejski w Szprotawie

Tabela 13 Aktualny wykaz szkół podstawowych i gimnazjalnych

L.p.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Pracownicy pedagogiczni	Pracownicy obsługi i administracji
			(w etatach)	
1.	Gimnazjum Nr 1 w Szprotawie ul. Kopernika 22	503	50	15
2.	Zespół Szkół w Szprotawie ul. Sobieskiego 58, w tym: 1. Gimnazjum nr 2 w Szprotawie 2. Szkoła Podstawowa Nr 2 w Szprotawie	303	34	10
3.	Gimnazjum Nr 3 w Wiechlicach ul. Brzozowa 17	227	24	5
4.	Szkoła Podstawowa w Wiechlicach ul. Brzozowa 17	414	35	14
5.	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Szprotawie Plac Kościelny 3	630	64	17,25
6.	Szkoła Podstawowa w Lesznie Górnym, ul. Szkolna 2a	114	19	9,5
7.	Szkoła Podstawowa w Siecieborzycach	104	12	7
8.	Szkoła Podstawowa w Długiem	103	15	8

Źródło: Urząd Miejski w Szprotawie

Na terenie Gminy Szprotawa funkcjonuje również prowadzony przez Powiat Żagański Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy z siedzibą w Szprotawie przy ul. Sobieskiego 69:

- Szkoła Podstawowa Specjalna,
- Gimnazjum Specjalne,
- Szkoła przysposabiająca do życia.

W Szprotawie działa także prowadzona przez Powiat Żagański Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, przy ulicy Sobieskiego 69.

W Szprotawie znajdują się następujące placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego, dla których organem prowadzącym jest Powiat Żagański:

1. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Szprotawie, ul. Niepodległości 7:
  - Liceum Ogólnokształcące o 3 letnim cyklu kształcenia,
  - Liceum profilowane o 3 letnim cyklu kształcenia,
  - Szkoła Policealna dla dorosłych,
  - Szkoła Policealna dla młodzieży.
2. Zespół Szkół Zawodowych w Szprotawie, ul. Koszarowa 10:
  - Liceum Ogólnokształcące o 3 letnim cyklu kształcenia,
  - Liceum profilowane o 3 letnim cyklu kształcenia,
  - Technikum o 4 letnim cyklu kształcenia,
  - Zasadnicza Szkoła Zawodowa o cyklu kształcenia nie krótszym niż 2 lata i nie dłuższym niż 3 lata,
  - Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna o cyklu kształcenia nie krótszym niż 2 lata i nie dłuższym niż 3 lata.

Na terenie gminy funkcjonują również: Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia, przy ul. M. Konopnickiej 4 w Szprotawie; Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Henrykowie 54; Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Wiechlicach, przy ul. Jesionowej 3.

3.9. *Kultura w gminie*

3.9.1. *Placówki kulturalne*

Na terenie Gminy Szprotawa znajdują się następujące placówki kulturalne:

1. Szprotawski Dom Kultury przy ul. Mickiewicza 1, który prowadzi działalność z zakresu:
  - edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę,
  - prowadzenia amatorskich sekcji: teatralnych, recytatorskich, wokalnemuzycznych, muzycznych, fotograficznych, plastycznych i innych wg występujących potrzeb,
  - organizowania imprez kulturalnych dla społeczeństwa z uwzględnieniem poszczególnych grup wiekowych: dzieci, młodzieży, dorosłych,
  - współpracy z instytucjami mającymi w obszarze działania szeroko rozumianą kulturę.
2. Miejska Biblioteka Publiczna w Szprotawie przy al. Niepodległości 16, która prowadzi działalność z zakresu:
  - gromadzenia, opracowywania i udostępniania materiałów bibliotecznych służących obsłudze potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych, zwłaszcza dotyczących wiedzy o własnym regionie oraz dokumentujących jego dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy,

- pełnienia funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej, organizowania obiegu wypożyczeń międzybibliotecznych, opracowywania i publikowania gminnej bibliografii regionalnej, a także innych materiałów informacyjnych o charakterze regionalnym,
- udostępniania zbiorów na miejscu i wypożyczania ich na zewnątrz,
- organizowania czytelnictwa i udostępniania materiałów bibliotecznych ludziom chorym i niepełnosprawnym,
- tworzenia i udostępniania własnych danych komputerowych, baz danych: katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych,
- organizowania form pracy z czytelnikiem służących popularyzowaniu sztuki, nauki oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego gminy.

Obok Miejskiej Biblioteki Publicznej na terenie gminy działają:

- 1) Filia w Długiem, Długie 79,
  - 2) Filia w Siecieborzycach, Siecieborzyce 107,
  - 3) Filia w Dzikowicach, Dzikowice 98,
  - 4) Filia w Lesznie Górnym, ul. Bolesławecka 17,
  - 5) Filia w Wiechlicach, ul. Jesionowa 3.
3. Szesnaście świetlic wiejskich zlokalizowanych w miejscowościach: Bobrowice, Borowina, Cieciszów, Długie, Dziećmiarowice, Dzikowice, Henryków, Kartowice, Leszno Dolne, Leszno Górne, Nowa Kopernia, Pasterzowice, Siecieborzyce, Sieraków, Wiechlice i Witków. Stan techniczny ww. świetlic jest dobry – część obiektów wymaga jednak remontów elewacji, dachu, podłóg i ścian.
4. Izba Historii w Szprotawie istnieje od 1971r., z siedzibą przy ul. Niepodległości 15. W jej zbiorach znajduje się ponad dwa tysiące różnych dokumentów i eksponatów historycznych, dotyczących Szprotawy, jej okolic oraz byłych i obecnych mieszkańców.
5. Muzeum Ziemi Szprotawskiej istnieje od czerwca 2004 r. Mieści się w zabytkowym budynku Bramy Żagańskiej przy ul. Świerczewskiego 20. Funkcjonują w nim 4 działy: archiwaliów, archeologiczno-historyczny, przyrodniczy i turystyczny.

3.9.2. Zorganizowane grupy przedsięwzięć kulturalnych

Na terenie gminy, w ramach Szprotawskiego Domu Kultury działają następujące zespoły i grupy przedsięwzięć kulturalnych:

1. zespoły wokalne i śpiewacze:
  - WIOLINKI – zespół dziecięco – młodzieżowy,
  - TRELINKI – zespół młodzieżowy,

- DOJRZAŁE KŁOSY – zespół śpiewaczy (dorośli),
  - DŁUGOSZANKI – zespół ludowy (współpracujący z SzDK),
  - WRZOSY – zespół ludowy (współpracujący z SzDK),
  - ORKIESTRA DĘTA.
2. grupy teatralne:
- ŁOBUZIAKI – grupa młodsza (szkoły podstawowe),
  - JESZCZE NIE WIEM – grupa starsza (szkoły ponadgimnazjalne).
3. sekcje:
- DZIECIĘCA SEKCJA PLASTYCZNA,
  - GRUPA FOTO- PLAST – młodzież i dorośli.
4. zespół taneczny NASTOLATKI,
5. brydz sportowy,
6. CALLANETICS – sekcja dla pań,
7. SEKCJA ZŁOTEGO WIEKU – Szprotawski Uniwersytet Trzeciego Wieku.

3.10. Organizacje pozarządowe

W dniu 26 lutego 2008 r. Gmina Szprotawa wraz z pięcioma organizacjami pozarządowymi (Klub Sportowy SZPROTAWIA, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Związek Harcerstwa Polskiego, Towarzystwo Bory Dolnośląskie, Stowarzyszenie Wspieranie Aktywności Lokalnej) i dwoma jednostkami podległymi gminie (Ośrodek Pomocy Społecznej, Szprotawski Dom Kultury) podpisała umowę o współpracy partnerskiej. Intencją partnerstwa jest podjęcie a następnie rozwijanie współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich społeczeństwa lokalnego zamieszkującego teren Gminy Szprotawa.

Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14 Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy

NAZWA	ADRES
Stowarzyszenie Pomocy Szkole Muzycznej I stopnia w Szprotawie	ul. Konopnickiej 4, 67-300 Szprotawa
Stowarzyszenie Szansa dla Szprotawy	ul. Sobieskiego 1, 67-300 Szprotawa
Towarzystwo Bory Dolnośląskie im. Dr Klausa Haenscha w Szprotawie	Os. Słoneczne 6/17, 67-300 Szprotawa
Szprotawski Klub JU-JITSU „AKAYAMA”	ul. Młynarska 23/3 67-300 Szprotaw
Klub Sportowy „Szprotawia”	ul. Sienkiewicza 2, 67-300 Szprotawa
Jeździecki Klub Sportowy „ADLEDO” w Lesznie Dolnym	Leszno Dolne 36, 67-321 Leszno Górne
Klub Sportowy „Garbarnia” w Lesznie Górnym	ul. Fabryczna 8, 67-321 Leszno Górne
Klub Sportowy „Sprotawia” w Szprotawie	ul. Sobieskiego 68, 67-300 Szprotawa
Ochotnicza Straż Pożarna w Borowinie	Borowina 75, 67-320 Małomice

NAZWA	ADRES
Ochotnicza Straż Pożarna w Długiem	Długie, 67 – 312 Niegosławice
Ochotnicza Straż Pożarna w Dzikowicach	Dzikowice 79, 67-300 Szprotawa
Ochotnicza Straż Pożarna w Lesznie Dolnym	Leszno Dolne 67, 67-321 Leszno Górne
Ochotnicza Straż Pożarna w Lesznie Górnym	ul. Bolesławiecka, 67-321 Leszno Górne
Ochotnicza Straż Pożarna w Siecieborzycach	Siecieborzyce, 67-320 Małomice
Ochotnicza Straż Pożarna w Witkowie	Witków, 67-320 Małomice
Szprotawskie Stowarzyszenie Ludzi Działających na Rzecz Trzeźwości w Polsce	ul. Krasińskiego 23, 67-300 Szprotawa
Szprotawskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych	Wiechlice ul. Jesionowa 3, 67-300 Szprotawa
Towarzystwo Przyjaciół „Ziemi Szprotawskiej”	ul. Krasińskiego 6, 67-300 Szprotawa
Liga Obrony Kraju Zarząd Powiatowy w Szprotawie	ul. Warszawska 1A, 67-300 Szprotawa
Związek Ukraińców w Polsce Koło Szprotawskie	Os. Słoneczne 10/7, 67-300 Szprotawa
Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Ognisko „Lotnisko” Wiechlice	Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa ul. Brzozowa 10A, 67-300 Szprotawa
Terenowy Oddział Stowarzyszenia Ochotniczych Hufców Pracy w Wiechlicach	ul. Jesionowa 3, 67-300 Szprotawa
Katolickie Stowarzyszenie „Pustynia w mieście” w Lesznie Dolnym	Leszno Dolne 38, 67-321 Leszno Górne
Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Liceum Ogólnokształcącego im. B. Chrobrego w Szprotawie	al. Niepodległości 7, 67-300 Szprotawa
Biuro Obsługi Ruchu Turystycznego Oddziału PTTK Ekspozytura W Szprotawie	ul. Odrodzenia 13, 67-300 Szprotawa
KS Garbarnia Leszno Górne-sekcji piłki nożnej	ul. Bolesławiecka, 67-321 Leszno Górne
Parafialny Zespół Caritas parafii św. Andrzeja	ul. Jedności Klasy Robotniczej 5, 67-300 Szprotawa
Parafialny Zespół Caritas parafii pw. WNMP w Szprotawie	ul. Piastowska 6, 67-30 Szprotawa
Polski Klub Ekologiczny	ul. Sobieskiego 11, 67-300 Szprotawa
Polski Związek Działkowców im. I. Kraszewskiego	ul. Krasińskiego 23, 67-300 Szprotawa
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	ul. Krasińskiego 23, 67-300 Szprotawa
Polski Związek Niewidomych	ul. Krasińskiego 23, 67-300 Szprotawa
Polski Związek Wędkarski	ul. Krasińskiego 23, 67-300 Szprotawa
Redakcja „Roztropności”	ul. Piastowska 6, 67-30 Szprotawa
Regionalny Związek Pracodawców	ul. Kolejowa 15, 67-300 Szprotawa
Sojusz Lewicy Demokratycznej Rada miejsko-gminna	ul. Krasińskiego 23, 67-300 Szprotawa
Stowarzyszenie Poszkodowanych przez III Rzeszę	ul. Lisowskiego 3, 67-300 Szprotawa
Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych	ul. Sienkiewicza 5, 67-300 Szprotawa
Stowarzyszenie „Kupiec Szprotawski”	ul. Odrodzenia 11, 67-300 Szprotawa
Ogólnopolskie Stowarzyszenie Bractwo Optymalnych im. prof. Sedlaka z siedzibą w Jaworznie	ul. Wieniawskiego 3, 67-300 Szprotawa
Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych	ul. Niepodległości 15, 67-300 Szprotawa
Hufiec Szprotawa ZHP	ul. Krasińskiego 23, 67-300 Szprotawa
Związek Nauczycielstwa Polskiego Oddział w Szprotawie	ul. Sienkiewicza 2, 67-300 Szprotaw
Związek Sybiraków	ul. Krasińskiego 23, 67-300 Szprotawa
Zjednoczenie Łemków koło Szprotawa	ul. Koszarowa 13, 67-300 Szprotawa
Oddział Gminny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci z siedzibą w Wiechlicach	ul. Brzozowa 17, Wiechlice

NAZWA	ADRES
Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Uczniak”	Henryków 54, 67-300 Szprotawa
Automobilklub	ul.Kopernika15 B, 67-300 Szprotawa
Parafialny Zespół Caritas przy parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski	ul. Szprotawska 20 A, 67-321 Leszno Górne
Związek Nauczycielstwa Polskiego (Szprotawskie Rejonowe Porozumienie Związków Zawodowych OPZZ)	ul. Bronka Kozaka, 67-300 Szprotawa
Kupiec Szprotawski	ul. Andersa 1, 67-300 Szprotawa
Stowarzyszenie Chorych na Cukrzycę Koło w Szprotawie	ul. Kopernika 32/4, 67-300 Szprotawa
Szprotawskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych z Dysfunkcją Narządu Ruchu	Szprotawa skr.poczt.17
Koło Towarzystwa Uniwersytetów Ludowych w Borowinie	Borowina 63, 67-320 Małomice

Źródło: Urząd Miejski w Szprotawie

3.11. Ochrona zdrowia

Spółeczność lokalna zamieszkująca teren Gminy Szprotawa posiada dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, którą sprawuje w głównej mierze Miejski Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Szprotawie przy ulicy Henrykowskiej 1, dla którego organem założycielskim jest Gmina Szprotawa.

Miejski Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Szprotawie udziela świadczeń zdrowotnych w szczególności w zakresie:

- opieki zdrowotnej o specjalnościach: chirurgii ogólnej, ginekologiczno-położniczej, urazowo-ortopedycznej, urologicznej, reumatologicznej i medycyny szkolnej.
- hospitalizacji osób potrzebujących świadczeń w dziedzinach: chorób wewnętrznych, pediatrii i chirurgii ogólnej.
- działalności diagnostyki laboratoryjnej.
- działalności diagnostycznej obejmującej: rentgenodiagnostykę, elektrokardiografię, ultrasonografię i endoskopię.
- izby przyjęć szpitala obejmującej: podstawową opiekę zdrowotną – nocna i świąteczna ambulatoryjna opieka lekarska i pielęgnarska, podstawową opiekę zdrowotną – nocna, świąteczna wyjazdowa opieka lekarska i pielęgnarska oraz podstawową opiekę zdrowotną – transport sanitarny.

Ponadto na terenie Gminy Szprotawa usługi opieki zdrowotnej świadczą niepubliczne podmioty. Są to: indywidualne i grupowe praktyki lekarskie, indywidualne praktyki pielęgnarskie, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz laboratorium analityki medycznej.

3.12. Komunalne zasoby mieszkaniowe

Problemy mieszkaniowe gminy zajmują ważne miejsce wśród zadań do rozwiązywania, które znajdują się w gestii władz samorządowych.

Obowiązkiem Gminy jest posiadanie zasobu socjalnego i zamiennego oraz zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach. Z drugiej strony na Gminie spoczywa także obowiązek utrzymania posiadanego zasobu na odpowiednim poziomie technicznym, funkcjonalnym i estetycznym.

Tabela 15 Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych Gminy Szprotawa na dzień 31.12.2007 r.

Wyszczególnienie	Lokale mieszkalne ogółem	z tego:		
		komunalne		własnościowe
		ogółem	w tym: socjalne	
liczba lokali	2 044	744	74	1 300
powierzchnia użytkowa w m ²	95 990,56	32 505,21	2 460,98	63 485,35

Źródło: Urząd Miejski w Szprotawie

Szprotawski Zarząd Nieruchomościami „Chrobry” Sp. z o.o. jest spółką kapitałową, która powstała z wydzielenia z Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w roku 2004r. Przejęła ona wszelkie obowiązki związane z gminnym zasobem lokalowym. W ramach administrowania gminnym zasobem Spółka m.in. zajmuje się:

- ewidencjonowaniem nieruchomości,
- zawieraniem umów najmu, dzierżawy lub użyczenia w imieniu Gminy Szprotawa,
- świadczeniem usług remontowych w administrowanych budynkach,
- kosztorysowaniem prac związanych z pełnym remontem budynków, tj. wymianą instalacji wodnej, gazowej i elektrycznej.

3.13. Pomoc społeczna

Na terenie gminy funkcjonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie przy ulicy Sienkiewicza 5, który zajmuje się organizacją pomocy społecznej wykonując zadania własne i zlecone gminy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie wykonuje swoje zadania, poprzez:

- pomoc osobom i rodzinom w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać,
- w miarę możliwości doprowadzanie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem.

W ramach realizacji powyższych celów Ośrodek m.in. wypłaca szereg świadczeń socjalnych pozwalających na zminimalizowanie występujących problemów społecznych na terenie miasta i gminy Szprotawa. Do najważniejszych problemów należy zaliczyć: bezrobocie, niepełnosprawność, wielodzietność, przemoc w rodzinie, problemy opiekuńczo – wychowawcze, problemy osób opuszczających placówki wychowawcze i zakłady karne. Wypłacane świadczenia obligatoryjne (zasiłki stałe, zasiłki i świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki rodzinne wraz z szeregiem dodatków oraz zaliczki alimentacyjne) są jedną z istotniejszych form pomocy gotówkowej. Dodatkową formą wsparcia jest pomoc fakultatywna, w formie zasiłków celowych, celowych specjalnych oraz zasiłków okresowych i dożywiania.

Pomoc społeczna to nie tylko zasiłki pieniężne. OPS pomaga również poprzez: dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolach, organizowanie kolonii letnich, świadczenie usług opiekuńczych dla osób starszych i schorowanych w miejscu ich zamieszkania, wydawanie bezpłatnych posiłków. Dla osób z zaburzeniami psychicznymi i problemem alkoholowym czynny jest Punkt Wsparcia Psychologicznego. W ramach realizacji prac społecznie użytecznych zapewniono prace i aktywizację zawodową.

Uchwalona w 2006 r. gminna strategia polityki społecznej rozwiązywania problemów społecznych na lata 2007-2013 uwzględnia kwestie kompleksowej diagnozy społecznej Gminy Szprotawa na podstawie, których tworzone są kierunkowe programy (np. gminny system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie).

3.14. Rynek pracy i bezrobocie w gminie

W Gminie Szprotawa według stanu na koniec roku 2007 liczba osób bezrobotnych ogółem wynosiła **1456**, w tym **793** kobiety. Prawo do zasiłku posiadało **328** osób, w tym **142** kobiety. W roku 2007 w Gminie Szprotawa zaobserwowano tendencję spadkową osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Wg stanu na dzień 31.12.2007 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku 2006 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 775 osób.

Odsetek bezrobocia¹⁵ w Gminie Szprotawa na dzień 31.12.2007 r. wynosił: **9,69%**.

---

¹⁵ Odsetek bezrobocia – procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (z uwagi na brak danych dotyczących liczby ludności aktywnych zawodowo dla gmin niemożliwe jest wyliczenie stopy bezrobocia).

Tabela 16 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Szprotawa w latach 2005-2007

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007
Liczba osób bezrobotnych ogółem	2327	2231	1456
w tym kobiety	1209	1203	793
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	427	386	328
w tym kobiety	194	166	142

Źródło: www.pup.zagan.pl

W liczbie osób bezrobotnych z terenu Gminy Szprotawa w 2007 roku dominowały kobiety, które stanowiły ok. 54,5% łącznej liczby osób bezrobotnych. Wynik ten jest bardzo zbliżony do poziomu z roku 2006, w którym kobiety stanowiły ok. 53,9% osób bezrobotnych ogółem. Wraz ze zmniejszeniem liczby osób bezrobotnych ogółem na terenie Gminy Szprotawa w 2007 roku odnotowano również spadek liczby osób bezrobotnych z prawem do zasiłku. Prawo do zasiłku w 2007 roku posiadało bowiem 328 osób, tj. o 58 osób mniej niż w roku ubiegłym.

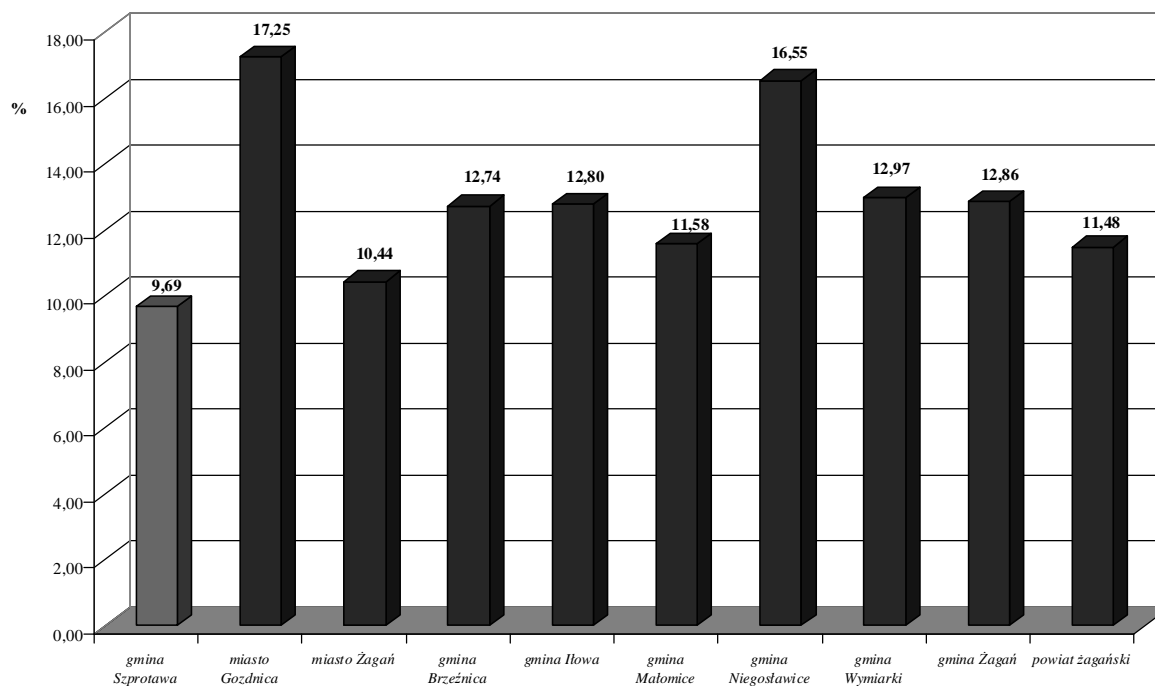
Na terenie gminy działa Powiatowy Urząd Pracy Filia w Szprotawie, ul. Bronka Kozaka 5. Prowadzi on działalność z zakresu przeciwdziałania bezrobociu i aktywizowaniu lokalnego rynku pracy, jak również jest dysponentem środków z Funduszu Pracy.

Działania Urzędu Pracy wspiera Gminne Centrum Informacji w Szprotawie, przy ul. Krasińskiego 23, utworzone w 2005r., na bazie istniejącego Klub Pracy. Centrum ukierunkowane jest na aktywizację zawodową mieszkańców. Pracownicy Centrum służą doradztwem zawodowym, a także przekazują podstawową wiedzę w zakresie reguł rynku pracy, instytucji wspierających, praw i obowiązków pracowniczych. Organizowane są w nim szkolenia i kursy dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy, a także szkolenia dla przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Centrum zaopatrzone jest w sprzęt biurowy i audiowizualny z dostępem do Internetu, co umożliwia również samodzielne poszukiwanie pracy.

3.14.1. Analiza porównawcza

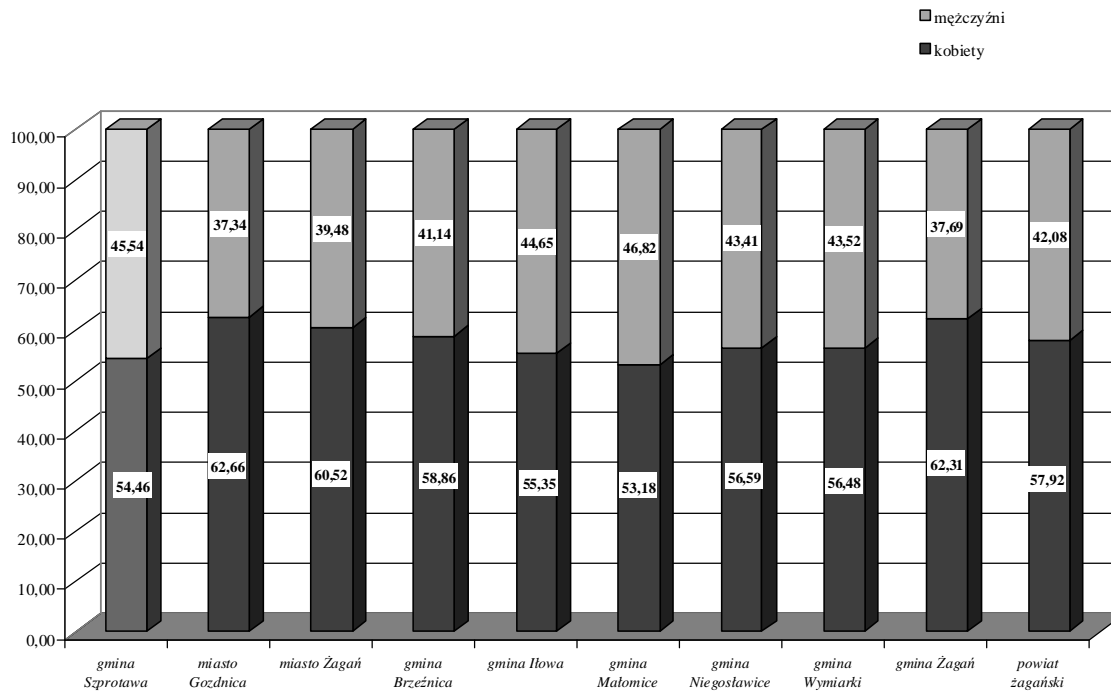
Celem poniżej zamieszczonych wykresów jest porównanie głównych cech bezrobocia Gminy Szprotawa w stosunku do pozostałych gmin powiatu żagańskiego.

Wykres 12 Odsetek bezrobocia (w %) wg stanu na koniec 2007 roku

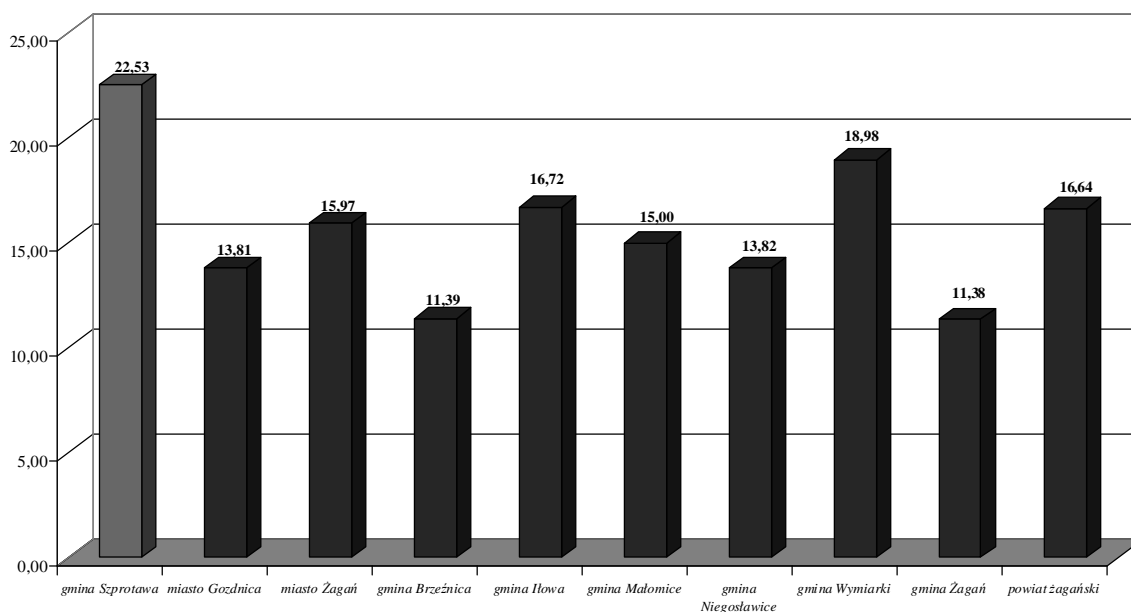
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu

Wykres 13 Struktura procentowa bezrobocia według płci wg stanu na koniec 2007 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu

Wykres 14 Struktura procentowa bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu

3.15. Bezpieczeństwo publiczne¹⁶

Na terenie gminy działalnością z zakresu bezpieczeństwa publicznego zajmuje się Komisariat Policji w Szprotawie przy Al. Niepodległości 6, będący placówką organizacyjną Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu.

Do zadań Policji należy między innymi:

- Ochrona życia i zdrowia obywateli przed bezprawnymi zamachami na te dobra.
- Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym również zapewnienie spokoju w miejscach publicznych w środkach komunikacji publicznej w ruchu drogowym, i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania.
- Inicjowanie i organizowanie działań, mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z instytucjami państwowymi, samorządowymi, i społecznymi.
- Wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców tych czynów.
- Kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych.
- Ponadto Policja realizuje polecenia sądu, prokuratury, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

¹⁶ Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu.

Tabela 17 Bezpieczeństwo publiczne w Gminie Szprotawie – przestępstwa stwierdzone

Rodzaj przestępstw		gmina Szprotawa, gmina Małomice, gmina Niegosławice ¹⁷	
		2006	2007
ogółem	ogółem	814	700
	w tym nieletnich	32	27
bójka lub pobicie	ogółem	15	12
	w tym nieletnich	2	2
drogowe	ogółem	225	210
	w tym nieletnich	2	2
kradzież rzeczy	ogółem	136	113
	w tym nieletnich	7	10
kradzież z włamaniem	ogółem	88	61
	w tym nieletnich	11	3
rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	ogółem	14	6
	w tym nieletnich	0	0
gospodarcze	ogółem	72	46
	w tym nieletnich	0	0

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Żaganiu

W 2007 roku na obszarze objętym funkcjonowaniem Komisariatu Policji w Szprotawie, który obejmuje m.in. Gminę Szprotawę odnotowano ogólny spadek liczby stwierdzonych przestępstw w stosunku do danych z roku 2006. Łączna liczba przestępstw stwierdzonych w analizowanym okresie zmalała o 114 zdarzeń, tj. o 14%.

Na terenie gminy dominowały przestępstwa o charakterze drogowym (łącznie 210 przestępstw tj. o 15 mniej niż w roku 2006), następnie kradzieży rzeczy (łącznie 113 przestępstw tj. o 23 mniej niż w roku poprzednim) oraz kradzieży z włamaniem (łącznie 61 przestępstw tj. o 27 mniej niż w roku poprzednim). Odnotowano także 46 przestępstw gospodarczych, tj. o 26 mniej niż w 2006 roku, 12 bójek lub pobic, tj. o 3 mniej w porównaniu z rokiem poprzednim oraz 6 przestępstw o charakterze rozbojów, kradzieży rozbójniczej, wymuszeń rozbójniczych, tj. o 8 mniej w porównaniu do roku ubiegłego.

Największą dynamikę spadku przestępstw stwierdzonych w stosunku do danych roku poprzedniego odnotowano w grupie przestępstw dotyczących rozboju, kradzieży rozbójniczej, wymuszeń rozbójniczych, tj. 57% mniej w porównaniu z 2006 rokiem, najmniejszą zaś w grupie przestępstw o charakterze drogowym, tj. o ok. 7% mniej w stosunku do danych z roku ubiegłego.

¹⁷ Brak możliwości wyodrębnienia danych dotyczących miasta i gminy Szprotawa – statystyki prowadzone są łącznie dla obszaru oddziaływania Komisariatu Policji w Szprotawie.

4. ANALIZA SWOT

Podczas aktualizacyjnej debaty strategicznej pracowano między innymi nad analizą zasobów wewnętrznych i analizą otoczenia zewnętrznego pod kątem szans i zagrożeń. Przeprowadzono tzw. analizę SWOT.

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron gminy oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed gminą. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- „**mocnych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony gminy i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- „**słabych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony gminy i które niewyeliminowane utrudniać będą jej rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- „**szans**” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi gminy;
- „**zagrożeń**” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój gminy).

Analiza dotyczy sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się gmina, pozwala sformułować koncepcje zrównoważonego rozwoju.

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego gminy. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach gminy i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach gminy ułożonych przekrojowo (w ramach poszczególnych obszarów życia społeczno - gospodarczego). Niektóre zapisy z powodu swej lakoniczności mogą wydawać się nie do końca czytelne, ale autor Strategii z pełną świadomością dokonał takich właśnie rozstrzygnięć.

Tabela 18 Analiza SWOT Gminy Szprotawa – Gospodarka

ANALIZA SWOT – GOSPODARKA		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY <ul style="list-style-type: none"> - Atrakcyjne tereny inwestycyjne, w tym obszar po lotnisku (obszar Specjalnej Strefy Ekonomicznej) - Rozwinięte rolnictwo - Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe - Bliskość granicy z Niemcami - Działania samorządu na polu aktywizacji rynku pracy - Bliskość autostrady - Dostęp do infrastruktury technicznej w wielu obszarach proinwestycyjnych - Kapitał ludzki jako czynnik sprzyjający rozwojowi gospodarczemu - Dostęp do edukacji z możliwością prekwalfikacji zawodowej - Współpraca pomiędzy Urzędem Miejskim w Szprotawie, a Izłą Przemysłowo-Handlową w Cottbus - Uczestnictwo Gminy Szprotawa w Euroregionie „Sprewa -Nysa-Bóbr” 	SZANSE <ul style="list-style-type: none"> - Rozwój turystyki i agroturystyki w skali makro - Możliwość pozyskania środków z UE na dalszy rozwój gminy - Utrzymanie tempa wzrostu gospodarczego w RP - Współpraca z gminami sąsiednimi - Współpraca z ośrodkami i inwestorami z zagranicy - Napływ zewnętrznych inwestorów – nowe miejsca pracy również poza gminą - Wzrost udziału kapitału zagranicznego w poziomie nakładów inwestycyjnych na terenie gminy - Wzrost zatrudnienia w skali makro - Promocja walorów gminy na forum krajowym i międzynarodowym - Bliskość granicy polsko-niemieckiej i polsko-czeskiej - Bliskość województwa dolnośląskiego
	NEGATYWNE	SŁABE STRONY <ul style="list-style-type: none"> - Słabe struktury zarządzające podstrefą Wałbrzyskiej SSE - Długotrwałe bezrobocie - Niezadowalająca promocja gospodarcza gminy - Mała ilość średnich zakładów produkcyjnych (51 – 250 zatrudnionych) - Niski poziom wykorzystania środków unijnych przez gminę - Brak lokalnych centrów wspierania przedsiębiorczości - Emigracja zarobkowa - Niski poziom nakładów na inwestycje w przeliczeniu na jednego mieszkańca - Niski poziom przetwórstwa rolno-spożywczego - Mała aktywność zawodowa społeczności

Tabela 19 Analiza SWOT Gminy Szprotawa – Infrastruktura

ANALIZA SWOT – INFRASTRUKTURA		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY	SZANSE
	<ul style="list-style-type: none"> - Dobry stan infrastruktury sportowej w mieście - Dostępna infrastruktura oświatowa - Zadawalający stopień zwodociągowania gminy - Sieć istniejących dróg i rozwiązań komunikacyjnych (I etap Obwodnica Szprotawy) - Infrastruktura telekomunikacyjna 	<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost ilości środków pozabudżetowych na rozwój infrastruktury - Zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego - Poprawa stanu technicznego dróg dojazdowych do gminy - Realizacja części inwestycji infrastrukturalnych w partnerstwie publiczno – prywatnym i publiczno - publicznym
NEGATYWNE	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> - Niedoinwestowana infrastruktura bazy placówek oświatowych - Niedostateczna infrastruktura boisk sportowych na terenach wiejskich - Ograniczony dostęp do Internetu na obszarach wiejskich - Zły stan techniczny wielu dróg w obszarze całej gminy - Niewielka liczba chodników w stosunku do potrzeb ruchu pieszego wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych - Niedostateczne oświetlenie terenów wiejskich - Mała ilość parkingów na terenie gminy - Brak infrastruktury kanalizacyjnej na znacznej części obszaru gminy - Niewystarczające moce przerobowe istniejącej oczyszczalni ścieków - Brak sieci gazowej w niektórych obszarach miasta i na terenach wiejskich - Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna - Brak zróżnicowanej infrastruktury bazy wypoczynkowej i rekreacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - Niepełne wykorzystanie funduszy strukturalnych przy realizacji inwestycji infrastrukturalnych - Duża konkurencja lubuskich gmin przy pozyskiwaniu środków finansowych z UE na budowę infrastruktury - Wzrost cen w wykonawstwie robót infrastrukturalnych na rynku lokalnym i w skali makro - Utrudnione procedury wydawania decyzji lokalizacyjnych dla inwestycji infrastrukturalnych w obszarach Naturowych

Tabela 20 Analiza SWOT Gminy Szprotawa – Ochrona środowiska

ANALIZA SWOT – OCHRONA ŚRODOWISKA		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY <ul style="list-style-type: none"> - Czynne wysypisko śmieci spełniające wymagane normy - Zrekultywowane składowisko odpadów - Rezerwat przyrody i obszary chronionego krajobrazu - Obszary Natura 2000 - Atrakcyjne walory przyrodniczo – krajobrazowe – czyste środowisko naturalne (lasy, rzeki, rezerваты przyrody itp.) - System segregacji odpadów - Edukacja ekologiczna i przyrodnicza młodzieży szkolnej - Dobra jakość wody 	SZANSE <ul style="list-style-type: none"> - Likwidacja tzw. zjawiska niskiej emisji - wzrost znaczenia alternatywnych źródeł energii w wytwarzaniu energii cieplnej w skali makro - Rozwój edukacji ekologicznej mieszkańców w otoczeniu gminy - Uporządkowana gospodarka odpadami w skali makro - Rozwój sieci kanalizacyjnej w sąsiednich gminach
	NEGATYWNE	SŁABE STRONY <ul style="list-style-type: none"> - Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców - Ochrona powietrza – zjawisko tzw. niskiej emisji - Niedostateczny stopień skanalizowania gminy – wysoki poziom zrzutu ścieków do rzek - Wielkość mocy przerobowych oczyszczalni ścieków w stosunku do ilości produkowanych ścieków na terenie gminy - Niski stopień zgazyfikowania gminy - Zły stan sieci wodociągowej w części obszarów wiejskich

Tabela 21 Analiza SWOT Gminy Szprotawa – Zasoby społeczne i potencjał ludzki

ANALIZA SWOT – ZASOBY SPOŁECZNE I POTENCJAŁ LUDZKI		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY	SZANSE
	<ul style="list-style-type: none"> - Szeroka oferta edukacyjna - Dostępność szkół ponadgimnazjalnych - Potencjał kapitału ludzkiego - Zaangażowanie młodych ludzi w działalność kulturalną i sportową - Dobrze przygotowana kadra administracji publicznej - Poziom i ilość zdarzeń kulturalnych w gminie - Licznie działające organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> - Napływ z zewnątrz młodych, wykształconych ludzi na teren gminy - Wzrost poziomu edukacji społeczeństwa w skali makro - Większy dostęp do edukacji na poziomie wyższym w kierunkach deficytowych - Współpraca z instytucjami pozarządowymi z terenu Polski i zagranicy - Dobre regulacje prawne na poziomie Państwa pozwalające na prowadzenie skutecznej polityki społecznej w samorządach - Dobre wykorzystanie środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
NEGATYWNE	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> - Narastające patologie społeczne - Starzejące się społeczeństwo - Mała ilość wykształconej kadry technicznej - Emigracja młodych ludzi w celach zarobkowych - Ubożenie społeczeństwa - Brak przedszkoli na obszarach wiejskich - Niedostateczna liczba mieszkań komunalnych i socjalnych - Duża liczba beneficjentów opieki społecznej - Słaba oferta zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży - Niedofinansowanie służby zdrowia - Niski poziom świadomości społecznej mieszkańców - Mała aktywność społeczna mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - Dalsza emigracja młodych ludzi w poszukiwaniu pracy - odpływ fachowej kadry - Wzrost beneficjentów pomocy społecznej w skali makro - Pojawiające się nowe formy patologii społecznych na terenie kraju - Wzrost przestępczości w skali makro - Powstawanie nowych obszarów ubóstwa w skali makro - Rosnący w społeczeństwie poziom takich zjawisk jak obojętność, apatyczność i apatia

Tabela 22 Analiza SWOT Gminy Szprotawa – Wielokierunkowa przestrzeń gminy

ANALIZA SWOT – WIELOKIERUNKOWA PRZESTRZEŃ GMINY		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY <ul style="list-style-type: none"> - Dobre położenie geograficzne gminy - Atrakcyjne tereny rekreacyjne i wypoczynkowe - Liczne obiekty zabytkowe - Walory historyczne i kulturowe wielu obszarów gminy - Wysokie walory architektury wielu fragmentów zwartej zabudowy - Istniejące ścieżki i szlaki turystyczne - Bliskość głównych dróg i sieć komunikacji wewnętrznej - Bliskość autostrady - Przynależność do Euroregionu „Sprewa -Nysa-Bóbr” 	SZANSE <ul style="list-style-type: none"> - Rozwój obszarów turystycznych - Aktywna współpraca gospodarcza i kulturalna w ramach Euroregionu - Zwiększenie aktywności gospodarczej obszarów inwestycyjnych - Wspólna polityka zagospodarowania przestrzennego z gminami sąsiednimi - Rozwój współpracy transgranicznej - Integracja gospodarcza i społeczna powiatu żagańskiego i żarskiego
	NEGATYWNE	SŁABE STRONY <ul style="list-style-type: none"> - Brak dobrze rozwiniętej sieci infrastruktury turystycznej w obszarach turystycznych - Słabo rozwinięta komunikacja wewnętrzna poszczególnych obszarów gminy - Niezagospodarowany pod względem turystycznym obszar otoczenia rzeki Bóbr - Brak czytelności form zrównoważonego rozwoju całego obszaru gminy

5. DIAGNOZA STANU

Diagnoza zawiera informacje o uwarunkowaniach gospodarczych, przestrzennych, ekologicznych i demograficznych, analizy społeczne i ekonomiczne, na podstawie których sformułowano wnioski będące punktem wyjścia do zdefiniowania głównych kierunków strategii stanowiących treść niniejszego dokumentu.

Diagnoza Stanu jest syntezą wyników debaty strategicznej i raportu o stanie Gminy Szprotawa, jak również konsultacji społecznych.

Charakterystykę obszarów cechuje wyszczególnienie ich cech w odniesieniu do gminy jako całości, jej zróżnicowań wewnętrznych oraz pozycji w powiecie i województwie.

Poszczególnym wnioskom przyporządkowano znaczenie:

- **wartość pozytywna dla rozwoju gminy.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający dodatni wpływ- sprzyjający tworzeniu nowych wartości dodanych i działający "in plus" dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

- **wartość obecnie o niewielkim znaczeniu dla rozwoju gminy.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT nie mający znaczącego wpływu na rozwój społeczno – gospodarczy gminy na obecnym etapie poziomu rozwoju tego czynnika, ale w przyszłości w zależności od jego tendencji rozwojowych zależnych bezpośrednio lub pośrednio od polityki społecznej i gospodarczej samorządu mogący stać się wartością pozytywną lub negatywną dla rozwoju gminy.

- **wartość negatywna dla rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Szprotawa.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający ujemny wpływ- niesprzyjający tworzeniu się nowych wartości dodanych i działający "in minus" dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

Ocenę potencjału wewnętrznego dokonano metodą analizy SWOT, która jest bilansem słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

GOSPODARKA

Tabela 23 Diagnoza stanu – Obszar Gospodarka

WARTOŚĆ POZYTYWNA
Dochód gminy na 1 – go mieszkańca
Dochód własny na 1 – go mieszkańca
Samodzielność budżetu
Struktura procentowa podmiotów gospodarki narodowej
Struktura użytków rolnych
WARTOŚĆ O NIEWIELKIM ZNACZENIU
Dotacje celowe
Wydatki gminy na 1 – go mieszkańca
Liczba podmiotów gospodarczych
Poziom samozatrudnienia
Instrumenty wspierania przedsiębiorczości
WARTOŚĆ NEGATYWNA
Wydatki inwestycyjne
Procent wydatków inwestycyjnych w stosunku do wydatków ogółem
Podmioty gospodarcze
Kapitał zagraniczny
Przetwórstwo rolno-spożywcze

Pozytywną wartością gospodarczą w Gminie Szprotawa jest wykształcenie się na dobrym poziomie procesów rozwojowych w sektorze prywatnym. Natomiast zauważyć można nadal słabo rozwinięte struktury wspierające rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.

W sferze gospodarczej pozytywnym aspektem jest także występowanie obszaru gospodarczego skłonnego do przyjęcia nowych inwestorów, jednakże gmina winna kontynuować i rozszerzać działania z zakresu wyposażenia w infrastrukturę techniczną i szeroko rozumianą promocję tego obszaru.

Negatywnym elementem jest wysokość wydatków inwestycyjnych oraz ich udział w stosunku do wydatków ogółem gminy. Samorząd gminny winien wykorzystać istniejące możliwości pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej na realizację inwestycji służących poprawie jakości życia społeczności lokalnej. Dla zabezpieczenia wkładu własnego samorząd może włączyć w proces finansowania inwestycji takie instrumenty jak kredyty, pożyczki w krajowych funduszach celowych, obligacje komunalne oraz środki pozyskane w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego.

Struktura użytków rolnych gminy sprzyja natomiast rozwojowi przetwórstwa rolno-spożywczego, które ze względu na pełnione funkcje rolnicze obszaru wiejskiego gminy winno stać się jedną z przodujących branż działalności gospodarczej prowadzonej na terenie gminy.

Gospodarczym negatywem jest nadal wysoki odsetek bezrobocia na terenie gminy i mała aktywność zawodowa społeczności lokalnej pozostającej bez pracy.

INFRASTRUKTURA

Tabela 24 Diagnoza stanu – Obszar Infrastruktura

WARTOŚĆ POZYTYWNA
Telekomunikacja:
przewodowa
beprzewodowa
Sieci:
dróg dojazdowych
wodociągowa
energetyczna
gazownicza na terenie miasta Szprotawa
Infrastruktura oświatowa
Infrastruktura sportowa w mieście
Dostęp do Internetu szerokopasmowego na terenie miasta
WARTOŚĆ O NIE WIELKIM ZNACZENIU
Infrastruktura:
kulturalna
społeczna i publiczna
WARTOŚĆ NEGATYWNA
Sieci:
kanalizacyjna w części obszaru gminy
ciepłownicza
Stan techniczny dróg
Infrastruktura:
okołodrogowa
rekreacyjna
sportowa na terenach wiejskich
turystyczna
Dostęp do internetu szerokopasmowego na terenach wiejskich

W obszarze infrastruktury za bardzo pozytywny element należy uznać rozwój infrastruktury sieci telefonii przewodowej i bezprzewodowej oraz dobrze rozbudowaną sieć dróg publicznych. Stan techniczny wewnętrznych dróg Gminy Szprotawa wymaga jednak poniesienia znacznych nakładów inwestycyjnych. Do pozytywnych elementów zaliczyć należy także stopień zwodociągowania terenu całej gminy oraz stopień zgazyfikowania terenu miasta Szprotawa. Także dostęp do infrastruktury oświatowej na terenie gminy należy uznać za pozytywny element infrastrukturalny, ale wymaga doinwestowania.

Wartość o niewielkim znaczeniu stanowi natomiast infrastruktura kulturalna i społeczno-publiczna. Istniejące placówki kulturalne w dalszym ciągu wymagają poszerzenia zakresu prowadzonej dotychczas działalności edukacyjnej i kulturalnej i dużego doinwestowania infrastruktury tych placówek.

Infrastrukturalnym negatywem na terenie gminy jest nadal niewystarczająca długość sieci kanalizacyjnej. Także brak dostępu do sieci gazowniczej znacznej części mieszkańców obszarów wiejskich Gminy Szprotawa należy uznać za negatywny element obniżający poziom i jakość życia na

terenie gminy. Dużych nakładów finansowych wymaga również stworzenie nowej i remont istniejącej bazy sportowej na terenach wiejskich gminy. Obecnie infrastruktura sportowa oparta jest w głównej mierze o miasto Szprotawa. Poprawie musi ulec także dostęp do Internetu szerokopasmowego, głównie w obszarach wiejskich gminy.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Tabela 25 Diagnoza stanu – Obszar Ochrona środowiska

WARTOŚĆ POZYTYWNA
Obszary leśne
Obszary prawnie chronione
Jakość wody
Zamierzenia inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska
Segregacja odpadów
Rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców
Ograniczanie szkodliwych dla środowiska technologii
WARTOŚĆ O NIEWIELKIM ZNACZENIU
Ochrona zasobów wodnych
Gazyfikacja
WARTOŚĆ NEGATYWNA
Sieć kanalizacyjna
Oczyszczanie ścieków płynnych
Stosowane technologie dla wytwarzania energii cieplnej
Zjawisko niskiej emisji

Wartością pozytywną w obszarze środowiskowym jest istnienie wielu obszarów prawnie i zwyczajowo chronionych. Są one podstawą do rozwoju działalności turystycznej i agroturystycznej. Na rozwój turystyki negatywnie wpływa zaś duża ilość źródeł niskiej emisji, dlatego konieczna jest rozbudowa sieci gazowniczej na terenie gminy lub promocja energii odnawialnej również wśród rolników i mieszkańców tzw. zabudowy rozproszonej.

Istniejący na terenie gminy system segregacji odpadów jest zjawiskiem pozytywnym w tym obszarze. Segregacja odpadów wymaga jednak kontynuacji działań z zakresu upowszechniania założeń selektywnej zbiórki odpadów wśród mieszkańców gminy.

Koniecznym działaniem przed przystąpieniem do wielu rozwiązań proekologicznych jest w dalszym ciągu propagowanie szeroko rozumianej edukacji ekologicznej zarówno wśród dzieci i młodzieży szkolnej, jak i dorosłych mieszkańców gminy.

Wartością negatywną jest natomiast niewystarczająca infrastruktura kanalizacyjna i niski stopień oczyszczania ścieków w większości obszarów wiejskich Gminy Szprotawa.

ZASOBY SPOŁECZNE I POTENCJAŁ LUDZKI

Tabela 26 Diagnoza stanu – Obszar Zasoby społeczne i potencjał ludzki

WARTOŚĆ POZYTYWNA
Przyrost naturalny
Baza edukacyjna
Struktura ekonomiczna ludności (struktura ludności wg wieku: przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego)
Wydatki na oświatę
Organizacje pozarządowe
WARTOŚĆ O NIEWIELKIM ZNACZENIU
Aktywność społeczna
Integracja społeczna
Obciążenie społeczne
Kultura masowa
Infrastruktura społeczna
Wydatki na administrację
Wydatki na ochronę zdrowia
WARTOŚĆ NEGATYWNA
Aktywność zawodowa
Wydatki na opiekę społeczną
Obszary patologii społecznych
Monitoring środowisk zagrożonych
Odsetek bezrobocia
Obszary ubóstwa

Elementem pozytywnym w obszarze społecznym jest szeroka oferta edukacyjna skierowana do wszystkich mieszkańców Gminy Szprotawa. Wartością o dużym znaczeniu jest działalność organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczności lokalnej.

Wartością o niewielkim znaczeniu w obszarze społecznym jest natomiast stopień aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, jak i stopień integracji społeczności lokalnej. Także oferta kulturalna winna ulec poprawie, ponieważ nadal odczuwalne są niewystarczające działania kulturotwórcze istniejących placówek kulturalnych.

Malejące bezrobocie na terenie gminy nie przekłada się bezpośrednio na zmniejszania obszarów ubóstwa, a skutki społeczne obserwowanej emigracji zarobkowej są powodem poszerzającego się zjawiska depresji społecznej spowodowanej rozbiciem rodzin.

W obszarze społecznym koniecznym jest tworzenie partnerstwo publiczno-społecznych dla realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej skierowanych do osób pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jedynie dobra współpraca placówek publicznych z organizacjami pozarządowymi przyczyni się do skutecznego rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy.

WIELOKIERUNKOWA PRZESTRZEŃ GMINY

Tabela 27 Diagnoza stanu – Obszar Wielokierunkowa przestrzeń gminy

WARTOŚĆ POZYTYWNA	
Obszary:	
	rolnicze
	o walorach turystyczno – krajobrazowych
	złóż surowców mineralnych
	przyrzeczne
	leśne
	przy drodze krajowej nr 12
	aktywności gospodarczej
	Stopień zalesienia
	Obszary chronionego krajobrazu
WARTOŚĆ O NIEWIELKIM ZNACZENIU	
	Estetyka zwartej zabudowy i przestrzeni architektonicznej
	Obszary o nieuregulowanym statusie prawnym w zakresie zagospodarowania przestrzennego
WARTOŚĆ NEGATYWNA	
	Nierozwinięte obszary pod względem infrastruktury technicznej
	Stopień zagospodarowania terenów inwestycyjnych

W obszarze przestrzeni za pozytywny element należy uznać istnienie obszarów o walorach turystyczno-krajobrazowych (obszary leśne, przyrzeczne), które sprzyjają rozwojowi różnych form rekreacji i turystyki, a także istnienie w bliskiej odległości miasta Szprotawa obszaru gospodarczego, który ma na celu przyciągnięcie kapitału zewnętrznego na teren gminy.

Struktura użytków rolnych na terenie gminy jest również pozytywnym elementem rozwoju gminy, bowiem na terenie Gminy Szprotawa istnieją korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa rolno – spożywczego. Obecnie jednak wartości te są wykorzystywane na niewystarczającym poziomie.

Struktura przestrzeni gminy daje szanse równego dostępu do oferty edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i tworzących się miejsc pracy wszystkim mieszkańcom gminy, jednakże komunikacja wewnętrzna tego obszaru nie do końca sprzyja pozytywnemu wykorzystaniu tej cechy wśród mieszkańców obszarów wiejskich Gminy Szprotawa.

Przestrzennym negatywem na terenie gminy jest nadal niewystarczająco rozwinięta infrastruktura techniczna w obszarach proinwestycyjnych oraz stopień zagospodarowania tych terenów. Brak tej infrastruktury hamuje rozwój gospodarczy Gminy Szprotawa i skuteczną politykę promocyjną.

6. MISJA

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel gminy, jej „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do gminy, dla której została sformułowana.

Wypracowana misja rozwoju gminy poprzez wizję, pokazuje pozytywny obraz Gminy Szprotawa w perspektywie 13 lat. Przeprowadzone analizy i wyartykułowane potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie głównych celów strategii. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych strategią.

Misja dla Gminy Szprotawa jest opisem wizji gminy oraz głównego pola działań w najbliższych latach. Koncentruje się ona na istocie rzeczy, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne.

Misja wyraźnie określa charakter gminy i wskazuje jej atuty. Z misji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane. Obszary rozwojowe Gminy Szprotawa wzajemnie się uzupełniają.

W dalszej części strategii przedstawiono cele operacyjne i kierunki działania dla każdego z obszarów życia społeczno – gospodarczego (gospodarka, infrastruktura, ochrona środowiska, zasoby społeczne i potencjał ludzki, wielokierunkowa przestrzeń gminy).

MISJA

- **GMINA SZPOTAWA - OBSZAR ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU – Z DOBRĄ INFRASTRUKTURĄ SPRZYJAJĄCĄ ROZWOJOWI PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, USŁUG I ROLNICTWA.**
- **OBSZAR PRZYJAZNEGO, LOKALNEGO SAMORZĄDU, Z BOGATĄ OFERTĄ KULTUROWO-OŚWIATOWĄ, ZAPEWNIAJĄCY KOMFORT ŻYCIA I WYPOCZYNKU.**
- **GMINA SZPOTAWA O CHARAKTERZE TURYSTYCZNO – REKREACYJNYM, WYKORZYSTUJĄCA ATRAKCYJNE WALORY PRZYRODNICZO-KULTUROWE.**
- **GMINA WSPIERAJĄCA NOWE TECHNOLOGIE W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA I TECHNIK TELEINFORMATYCZNYCH.**

7. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA

Cele wraz z kierunkami działania zostały podzielone na 5 obszarów, które są najistotniejszymi polami działania gminy, jednocześnie wytyczają kierunki prac na najbliższe lata:

- **GOSPODARKA**
- **INFRASTRUKTURA**
- **OCHRONA ŚRODOWISKA**
- **ZASOBY SPOŁECZNE I POTENCJAŁ LUDZKI**
- **WIELOKIERUNKOWA PRZESTRZEŃ GMINY**

W każdym z tych obszarów wyznaczono cele operacyjne. Jednocześnie wskazano na kierunki działania służące realizacji danego celu operacyjnego.

UWAGA

Zidentyfikowane cele i kierunki działania w poszczególnych obszarach są jedynie podstawą do ostatecznego wyboru wariantu rozwoju.

Nie jest możliwa realizacja wszystkich zidentyfikowanych celów w okresie realizacji Strategii. Cele, które nie znalazły miejsca w wariantcie rozwoju mogą być podstawą dla aktualizacji Strategii w następnych latach, w procesie monitorowania tego dokumentu.

Tabela 28 GOSPODARKA – cele i kierunki działania

7.1. GOSPODARKA	
CELE OPERACYJNE	Kierunki działania / opis
<p>1. Wykorzystanie położenia gminy dla pozyskania inwestorów i unowocześnienia gospodarki.</p> <p>IB¹⁸</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – <u>cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</u></i></p> <p>2. Gospodarcze wykorzystanie atrakcyjnych turystycznie terenów zgodnie z regułą ekorozwoju.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – <u>cel 4. Efektywne, prorozwojowe wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego.</u></i></p>	<p>1. Rozbudowa infrastruktury technicznej w obszarach proinwestycyjnych.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą kierunku jest budowa infrastruktury technicznej na terenach proinwestycyjnych Gminy Szprotawa takiej jak drogi dojazdowe, sieci kanalizacyjne i wodociągowe oraz infrastruktura powszechnej dostępności do Internetu.</i></p> <p>2. Promocja walorów gospodarczych gminy (wolnych terenów inwestycyjnych) dla pozyskania inwestorów.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest prowadzenie działalności promocyjnej istniejącego obszaru gospodarczego na terenie gminy oraz innych wolnych terenów inwestycyjnych zdolnych do przyjęcia inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych.</i></p> <p>3. Zmiana istniejących dokumentów planistycznych umożliwiających lokowanie inwestycji na gminnych terenach inwestycyjnych.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest zaktualizowanie planu zagospodarowania przestrzennego obowiązującego na terenach inwestycyjnych (obręb Wiechlice, Dziećmiarowice) dla wyeliminowania utrudnień z lokowaniem inwestycji w oparciu o obecnie obowiązujące funkcje.</i></p> <p>1. Tworzenie dokumentów planistycznych umożliwiających realizację inwestycji w atrakcyjnych turystycznie obszarach gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym założeniem kierunku jest tworzenie i aktualizacja Miejsowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego dla umożliwienia realizacji inwestycji turystycznych w atrakcyjnych obszarach gminy.</i></p> <p>2. Wspieranie rozwoju różnych form usług skierowanych pod potrzeby mieszkańców i przybywających turystów.</p> <p><i>Opis kierunku: Kierunek zakłada wspieranie rozwoju usług turystycznych (rekreacyjnych, gastronomicznych, noclegowych) skierowanych do mieszkańców gminy i przebywających turystów na teren Gminy Szprotawa poprzez dostępność do uzbrojonych terenów inwestycyjnych i preferencyjne warunki inwestowania oraz profesjonalną obsługę inwestora.</i></p> <p>3. Rozwijanie infrastruktury technicznej niezbędnej dla realizacji zamierzeń inwestycyjnych (w turystycznych obszarach zainteresowań inwestorów).</p> <p><i>Opis kierunku: Przesłaniem kierunku jest budowa niezbędnej infrastruktury technicznej (wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej, gazowej, drogowej itp.) w obszarach atrakcji turystycznych gminy, które są skłonne do przyjęcia inwestorów.</i></p>

¹⁸ Oznaczenie celu w wybranym wariantcie rozwoju.

3. Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy.

II A

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 3. Rozwój przedsiębiorczości oraz działania mające na celu podniesienie poziomu technologicznego przedsiębiorstw i ich innowacyjności dzięki współpracy z nauką.

4. Rozwój różnych form rolnictwa.

III A

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.

5. Promocja gminy.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.
cel 4. Efektywne, prorozwojowe wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego.

1. Rozwijanie pakietu bezpłatnego doradztwa dla MSP chcących inwestować na terenie gminy i systemu wsparcia dla istniejącego już sektora małych średnich przedsiębiorców.

Opis kierunku: Istotą kierunku jest rozwój pakietu bezpłatnego doradztwa dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie dostępnych funduszy na rozwój działalności gospodarczej, w tym ze środków Unii Europejskiej.

2. Wyznaczenie w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego nowych terenów przeznaczonych pod rozwój działalności gospodarczej.

Opis kierunku: Założeniem kierunku jest tworzenie i aktualizacja Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego uwzględniających tereny przeznaczone pod rozwój działalności gospodarczej na terenie gminy.

1. Edukacja rolników w zakresie korzyści wynikających z łączenia małych gospodarstw rolnych z usługami agroturystycznymi.

Opis kierunku: Przesłaniem kierunku jest działalność edukacyjna skierowana do lokalnych rolników w zakresie korzyści płynących z łączenia małych gospodarstw rolnych z usługami agroturystycznymi. Dzięki działalności edukacyjnej powiększy się baza agroturystyczna na terenie gminy, przez co wzrośnie liczba przyjezdnych turystów na teren Gminy Szprotawa.

2. Promocja i wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Opis kierunku: Głównym zamierzeniem jest upowszechnianie rolnictwa ekologicznego na terenie gminy dla uzyskania wzrost zbytu lokalnych produktów rolnych.

1. Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest wypracowanie spójnego systemu współpracy z ośrodkami masowego przekazu, które pozwolą na stworzenie pozytywnego wizerunku gminy jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania i inwestowania.

2. Większe wykorzystanie Internetu jako narzędzia informacji i promocji atrakcyjnych miejsc, terenów i obiektów.

Opis kierunku: Ideą kierunku jest promocja gminy, a w szczególności jej atrakcji turystycznych, terenów inwestycyjnych itp. w oparciu o aktywną stronę internetową.

Tabela 29 INFRASTRUKTURA – cele i kierunki działania

CELE OPERACYJNE	Kierunki działania / opis
<p>1. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy.</p> <p>IA</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</i></p> <p>2. Rozbudowa sieci gazowniczej na terenie gminy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</i></p> <p>3. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej.</p> <p>IID</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</i></p>	<p>1. Budowa gminnej oczyszczalni ścieków.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym założeniem kierunku jest budowa nowoczesnej oczyszczalni ścieków, która byłaby w stanie przyjąć odpady płynne pochodzące z terenu całej gminy. Budowa gminnej oczyszczalni wpłynęłaby na poprawę stanu środowiska naturalnego na terenie gminy. Dzięki oczyszczalni ścieków zostałyby zminimalizowane nielegalne zrzuty odpadów na pola i do wód płynących.</i></p> <p>2. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w obszarach zwartej zabudowy, atrakcji turystycznych i terenów inwestycyjnych.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest rozbudowa istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej na terenie gminy o obszary do tej pory nieskanalizowane. W szczególności dotyczy to obszarów wiejskich gminy, jak i części miasta Szprotawa. Kanalizacją winny być również objęte tereny w otoczeniu głównych atrakcji turystycznych gminy, jak i tereny proinwestycyjne.</i></p> <p>3. Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą kierunku jest promocja i wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach znajdujących się w dalekiej odległości od zwartej zabudowy mieszkaniowej, dla których nieopłacalna jest budowa ogólnospławnej sieci kanalizacyjnej.</i></p> <p>1. Działania na rzecz rozbudowy sieci gazowniczej w miejscowościach nie posiadających dostępu do przewodowej sieci gazowej.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest doprowadzenie do pełnej gazyfikacji obszaru Gminy Szprotawa. Gazyfikacją objęte zostaną w głównej mierze miejscowości wiejskie o zwartej zabudowie, i dalsze obszary miasta Szprotawa, które aktualnie jest głównym odbiorcą gazu na terenie gminy.</i></p> <p>1. Budowa nowej i przebudowa istniejącej infrastruktury rekreacyjno-sportowej na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Istotą kierunku jest poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury rekreacyjno-sportowej. Kierunek zakłada również budowę otwartych boisk sportowych na terenie gminy oraz obiektów rekreacyjnych, takie jak place zabaw, czy miejsca spotkań dla społeczności lokalnej. Ważnym zadaniem jest również budowa krytego basenu kąpielowego na terenie Szprotawy.</i></p> <p>2. Wyznaczanie i zagospodarowanie rekreacyjnych szlaków turystycznych.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą kierunku jest stworzenie bazy rekreacyjnej na terenie gminy poprzez wyznaczanie i zagospodarowywanie rekreacyjnych szlaków turystycznych na terenach leśnych, w otoczeniu zbiorników wodnych, jak i w otoczeniu licznych obiektów zabytkowych takich jak ścieżki rowerowe, szlaki kajakowe czy trasy dla uprawiania Nordic Walking.</i></p>

4. Rozwój infrastruktury kulturalnej i oświatowej.

II B

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.

1. Budowa lub modernizacja infrastruktury placówek edukacyjnych (w tym obiektów sportowych) oraz ich doposażenie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny.

Opis kierunku: Zamierzeniem kierunku jest rozbudowa bazy istniejących placówek oświatowych m.in. poprzez adaptację niezagospodarowanych obiektów na cele oświatowe. Założeniem jest również poprawa stanu technicznego istniejących placówek oświatowych poprzez przeprowadzanie prac remontowych w poszczególnych obiektach obejmujących prace termomodernizacyjne, prace wewnątrz budynków, jak i prace dotyczące zagospodarowania terenów przyległych do placówek oświatowych, w tym szkolnych boisk sportowych. Kierunek ten zakłada także doposażenie istniejących obiektów w nowoczesny sprzęt dydaktyczny celem poprawy jakości kształcenia w placówkach oświatowych na terenie gminy.

2. Poprawa stanu technicznego oraz doposażenie instytucji kultury i sieci świetlic wiejskich, które zajmują się organizacją życia kulturalnego mieszkańców gminy.

Opis kierunku: W ramach tego kierunku przewiduje się poprawę stanu technicznego istniejącej bazy kulturalnej (ośrodków kultury, świetlic wiejskich, bibliotek itp.), m.in. poprzez przeprowadzenie prac remontowych na zewnątrz i wewnątrz poszczególnych obiektów. Zamierzeniem kierunku jest również doposażenie placówek kulturalnych w niezbędny sprzęt (m.in. komputerowy i audiowizualny), który wpłynie na rozwój edukacyjno-kulturalny mieszkańców gminy. Dzięki poprawie stanu technicznego istniejącej bazy kulturalnej poprawie ulegnie także oferta kulturalna skierowana do społeczności lokalnej gminy. Ważnym elementem tego kierunku jest ponadto doposażenie bibliotek i ich filii w dodatkowe księgozbiory.

3. Wspieranie działań na rzecz utworzenia i budowa placówek przedszkolnych na terenie miejscowości wiejskich.

Opis kierunku: Istotą kierunku jest utworzenie placówek przedszkolnych na terenach wiejskich Gminy Szprotawa, które wpłyną na zmniejszenie problemu związanego z niedostateczną liczbą miejsc w dotychczas istniejących przedszkolach. Dzięki organizacji nowych przedszkoli bądź filii przedszkoli już istniejących wyrównane zostaną szanse edukacyjne wśród dzieci pochodzących z obszarów wiejskich.

5. Rozbudowa i przebudowa infrastruktury drogowej i okołodrogowej.

II C

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.

1. Poprawa stanu technicznego istniejących dróg gminnych oraz budowa dróg w obszarach nowej zabudowy mieszkaniowej, atrakcji turystycznych i terenów inwestycyjnych.

Opis kierunku: Ideą kierunku jest przebudowa istniejących dróg gminnych celem ich dostosowania do obowiązujących standardów w Unii Europejskiej. Kierunek ten zakłada również budowę dróg w obszarach nowej zabudowy mieszkaniowej, atrakcji turystycznych i terenów inwestycyjnych.

2. Wspieranie działań na rzecz poprawy stanu technicznego dróg powiatowych i wojewódzkich przebiegających przez teren gminy, z uwzględnieniem budowy drugiej nitki obwodnicy.

Opis kierunku: W ramach tego kierunku przewiduje się przebudowę dróg powiatowych i wojewódzkich przebiegających przez teren Gminy Szprotawa dla poprawy bezpieczeństwa publicznego na ww. drogach. Założeniem kierunku jest także dokończenie budowy drugiej nitki

<p>6. Poprawa systemów dostawy wody pitnej na terenie gminy.</p> <p>III B</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</i></p> <p>7. Rozwój różnych form budownictwa.</p> <p>III C</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</i></p>	<p><i>obwodnicy miejskiej.</i></p> <p>3. Rozbudowa i przebudowa obiektów infrastruktury okołodrogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie) wraz z utrzymaniem bieżącym.</p> <p><i>Opis kierunku: Zamierzeniem kierunku jest dostosowanie istniejącej infrastruktury okołodrogowej do obowiązujących standardów, w związku z powyższym prowadzone będą prace związane z budową nowych i przebudową istniejących chodników, ścieżek rowerowych oraz prace związane z uzupełnieniem punktów świetlnych na terenie całej gminy.</i></p> <p>1. Wymiana odcinków sieci wodociągowej będącej w złym stanie technicznym.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest wymiana odcinków sieci wodociągowej wykonanych z rur azbestowych oraz wymiana stalowych przyłączy prowadzących do budynków o złym stanie technicznym.</i></p> <p>2. Budowa stacji uzdatniania wody na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Istotą kierunku jest budowa stacji uzdatniania wody dla poprawy jakości wody pitnej na terenie gminy.</i></p> <p>3. Rozbudowa sieci wodociągów grupowych na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest uzbrojenie w zbiorowe systemy zaopatrzenia w wodę następujących miejscowości na terenie gminy: Kopanie, Szprotawka, Biernatów i Buczek.</i></p> <p>1. Uzbrojenie wyznaczonych terenów pod różne formy budownictwa.</p> <p><i>Opis kierunku: W ramach tego kierunku przewiduje się uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę techniczną terenów przeznaczonych w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego pod indywidualne i wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe.</i></p> <p>2. Aktywizowanie działań w zakresie powiększenia bazy mieszkaniowej.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest m.in. adaptacja niezagospodarowanych budynków na lokale mieszkalne, budowa budynków socjalnych oraz rewitalizacja istniejącej substancji mieszkaniowej pod potrzeby mieszkań socjalnych.</i></p>
---	--

Tabela 30 OCHRONA ŚRODOWISKA – cele i kierunki działania

CELE OPERACYJNE	Kierunki działania / opis
<p>1. Zachowanie czystego, nieskażonego powietrza na terenie gminy.</p> <p>III D</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</i></p> <p>2. Skuteczna ochrona czystości wód stałych, cieków i rzek występujących na terenie gminy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</i></p> <p>3. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 2. Podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zwiększenie potencjału innowacyjnego nauki oraz informatyzacja społeczeństwa.</i></p>	<p>1. Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji m.in. poprzez rozbudowę sieci gazowniczej.</p> <p><i>Opis kierunku: Rozbudowa sieci gazowniczej na terenie Gminy Szprotawa wpłynie na ograniczenie zjawiska niskiej emisji dwutlenku węgla, co przyczyni się do poprawy czystości powietrza.</i></p> <p>2. Promocja nowych technologii grzewczych (np. solary – jako naturalne źródło pozyskiwania energii cieplnej, biomasa, pompy ciepłe) wśród mieszkańców.</p> <p><i>Opis kierunku: Zakończeniem kierunku jest zwiększenie udziału nowych technologii grzewczych opartych o odnawialne źródła energii.</i></p> <p>3. Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą kierunku są działania w kierunku uruchomienia produkcji energii odnawialnej na terenie gminy w oparciu o istniejące wolne tereny inwestycyjne.</i></p> <p>1. Monitorowanie i egzekwowanie prawidłowego składowania ścieków płynnych w zbiornikach bezodpływowych (tzw. szambach).</p> <p><i>Opis kierunku: Istotą kierunku jest stworzenie sprawnego systemu monitoringu składowania ścieków płynnych w zbiornikach bezodpływowych dla zminimalizowania zagrożeń wynikających z ich przedostania się do urządzeń melioracyjnych, cieków wodnych i pól.</i></p> <p>2. Kanalizacja gminy w obszarach do tej pory nie uzbrojonych w sieć.</p> <p><i>Opis kierunku: Zamierzeniem kierunku jest rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej na terenie gminy.</i></p> <p>1. Utworzenie programu edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży na poziomie szkół podstawowych i gimnazjów.</p> <p><i>Opis kierunku: Przesłaniem kierunku jest podniesienie świadomości ekologicznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej poprzez wdrażanie programu edukacji ekologicznej na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych.</i></p> <p>2. Edukacja społeczności lokalnej poprzez lokalne media w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą kierunku jest wykorzystanie lokalnych mediów do edukacji ekologicznej mieszkańców z zakresu nowych technologii ochrony środowiska oraz potencjalnych zagrożeń ekologicznych.</i></p>

<p>4. Stworzenie sprawnego systemu gospodarki odpadami.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. <u>Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</u></i></p>	<p>1. Monitorowanie i likwidacja dzikich wysypisk śmieci.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest monitoring i likwidacja dzikich wysypisk śmieci dla poprawy czystości środowiska naturalnego na terenie gminy.</i></p> <p>2. Zwiększenie ilości pojemników do segregacji odpadów na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą kierunku jest zwiększenie ilości pojemników do segregacji odpadów na terenie poszczególnych miejscowości w gminie.</i></p>
--	---

Tabela 31 ZASOBY SPOŁECZNE I POTENCJAŁ LUDZKI – cele i kierunki działania

CELE OPERACYJNE	Kierunki działania / opis
<p>1. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 2. Podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zwiększenie potencjału innowacyjnego nauki oraz informatyzacja społeczeństwa.</i></p> <p>2. Wszechstronny rozwój edukacyjny dzieci i młodzieży z terenu gminy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 2. Podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zwiększenie potencjału innowacyjnego nauki oraz informatyzacja społeczeństwa.</i></p> <p>3. Zmniejszenie bezrobocia i jego społecznych skutków.</p> <p>III F</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 2. Podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zwiększenie potencjału innowacyjnego nauki oraz informatyzacja społeczeństwa.</i></p>	<p>1. Monitorowanie miejsc i obszarów zagrożonych przestępczością, patologiami społecznymi i wykluczeniem społecznym.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest stworzenie systemu monitoringu miejsc i obszarów zagrożonych przestępczością, patologiami społecznymi i wykluczeniem społecznym dla poprawy bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy.</i></p> <p>2. Zwiększenie działań prewencyjnych na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Zamierzeniem kierunku jest zwiększenie działań prewencyjnych na terenie Gminy Szprotawa m.in. poprzez organizację dodatkowych patroli Policji oraz współpracę Policji z kadrą nauczycielską placówek oświatowych i organizacja szkoleń dla dzieci i młodzieży.</i></p> <p>1. Organizacja zajęć pozalekcyjnych na bazie placówek oświatowych i kulturalnych.</p> <p><i>Opis kierunku: Organizacja zajęć pozalekcyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży z terenu Gminy Szprotawa, opartych na bazie istniejących placówek oświatowych i kulturalnych winna stać się uzupełnieniem istniejącego programu nauczania i podstawą realizacji programu otwartych szkół.</i></p> <p>2. Organizowanie stypendiów socjalnych dla dzieci i młodzieży szkolnej pochodzących z biednych rodzin.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym założeniem kierunku jest przeznaczenie środków finansowych z budżetu gminy i ze środków poza budżetowych na stypendia socjalne dla dzieci i młodzieży szkolnej pochodzącej z biednych rodzin. Stypendia winny stać się narzędziem zmniejszającym bariery edukacyjne wśród najmniej zamożnych mieszkańców gminy.</i></p> <p>1. Współorganizacja kursów przekwalifikowania zawodowego poprzez struktury i za środki Powiatowego Urzędu Pracy dla bezrobotnych osób zamieszkujących teren Gminy Szprotawa celem osiągnięcia drugiego zawodu i dostosowania kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy.</p> <p><i>Opis kierunku: Dla zmniejszenia bezrobocia na terenie gminy niezbędne jest organizowanie kursów przekwalifikowania zawodowego przez PUP, które pozwolą beneficjentom urzędu pracy na wyuczenie drugiego zawodu dostosowanego do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy. Przekwalifikacja zawodowa ma bowiem na celu zmniejszenie udziału branż nadwyżkowych oraz zwiększenie udziału branż deficytowych na lokalnym rynku pracy w Gminie Szprotawa.</i></p> <p>2. Lepsze wykorzystanie istniejącego systemu lokalnych preferencji podatkowych dla inwestorów tworzących nowe miejsca pracy w oparciu o gminne tereny inwestycyjne.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest zmiana stopnia zaangażowania władz gminy w promocję warunków inwestowania na terenie gminy, w tym na terenie wałbrzyskiej podstrefy SSE, której obszar jest</i></p>

<p>4. Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 2. Podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zwiększenie potencjału innowacyjnego nauki oraz informatyzacja społeczeństwa.</i></p> <p>5. Zwiększenie integracji i aktywności społecznej mieszkańców.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 2. Podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zwiększenie potencjału innowacyjnego nauki oraz informatyzacja społeczeństwa.</i></p>	<p>systematycznie pomniejszany.</p> <p>3. Współpraca służb administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi w zakresie niwelowania społecznych skutków występującego bezrobocia.</p> <p><i>Opis kierunku: Skuteczne niwelowanie społecznych skutków występującego bezrobocia na terenie Gminy Szprotawa może odbywać się tylko i wyłącznie w ramach sprawnej współpracy służb administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi działającymi na polu pomocy społecznej.</i></p> <p>4. Sprzyjanie powstawaniu spółdzielni socjalnych oraz utworzenie Klubu Integracji Społecznej.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest tworzenie spółdzielni socjalnych oraz Klubu Integracji Społecznej umożliwiających osobom wykluczonym społecznie powrót do uregulowanego życia społecznego i rynku pracy.</i></p> <p>5. Podejmowanie działań ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki priorytet VII działania 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest efektywne pozyskiwanie środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na realizację zadań realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie.</i></p> <p>1. Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest realizacja programów profilaktycznych zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności oraz zwiększenie dostępu do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych m.in. poprzez opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, w tym wspieranie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.</i></p> <p>2. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest zwiększenie dostępu do obiektów użyteczności publicznej poprzez likwidację barier architektonicznych. Ponadto kierunek ten zmierza do zapewnienia zajęć rewalidacyjnych w zależności od rodzaju niepełnosprawności.</i></p> <p>1. Organizacja cyklicznych imprez kulturalnych, jubileuszy w gminie.</p> <p><i>Opis kierunku: W ramach zwiększenia integracji i aktywności społecznej mieszkańców gminy kierunek ten zakłada organizowanie licznych i cyklicznych imprez kulturalnych na terenie gminy o charakterze lokalnym, ponadlokalnym i transgranicznym. Ważnym zadaniem będą obchody jubileuszów m.in. 750-lecia Szprotawy, 10-lecia współpracy partnerskiej z miastem Spremberg.</i></p> <p>2. Rozwój współpracy partnerskiej.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest współorganizacja imprez, bądź wydarzeń o charakterze m.in. kulturalnym, sportowym, edukacyjnym.</i></p>
--	---

6. Zwiększenie oferty świadczonych usług zdrowotnych na terenie gminy.

III E

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.

3. Zwiększenie dostępności do obiektów sportowych – upowszechnianie sportu i organizacja współzawodnictwa wśród mieszkańców.

Opis kierunku: Założeniem kierunku jest upowszechnianie sportu wśród mieszkańców gminy, m.in. poprzez organizację współzawodnictwa w oparciu o istniejące obiekty sportowe.

1. Poprawa jakości świadczonych usług zdrowotnych na terenie gminy.

Opis kierunku: Ideą kierunku jest poprawa bazy lokalowej istniejących placówek medycznych na terenie gminy, jak i zwiększenie dostępności mieszkańców Gminy Szprotawa do podstawowych i specjalistycznych usług medycznych poprzez m.in. okresowe organizowanie badań profilaktycznych wśród mieszkańców gminy z udziałem specjalistów.

Tabela 32 WIELOKIERUNKOWA PRZESTRZEŃ GMINY – cele i kierunki działania

CELE OPERACYJNE	Kierunki działania / opis
<p>1. Wykorzystanie istniejących walorów przyrodniczo-krajobrazowych na rzecz rozwoju turystyki.</p> <p>III G</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 4. <u>Efektywne, prorozwojowe wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego.</u></i></p> <p>2. Odnowa obszarów wiejskich oraz rewitalizacja dóbr kultury i dziedzictwa kulturowego znajdujących się na terenie całej Gminy.</p> <p>III H</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. <u>Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</u></i> <i>cel 4. <u>Efektywne, prorozwojowe wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego.</u></i></p> <p>3. Usprawnienie komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020 – cel 1. <u>Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu.</u></i></p>	<p>1. Lepiej wykorzystać istniejące tereny leśne i zbiorniki wodne dla rozwoju turystyki (turystyka kwalifikowana).</p> <p><i>Opis kierunku: Istotą kierunku jest zagospodarowanie rekreacyjnych szlaków turystycznych (szlaki piesze, konne, ścieżki przyrodnicze, ścieżki rowerowe) w obszarach leśnych gminy oraz wzdłuż rzeki Bóbr. Założeniem kierunku jest także tworzenie szlaków kajakowych w oparciu o rzekę Bóbr.</i></p> <p>2. Działanie na rzecz powiększenia bazy noclegowej i gastronomicznej w obszarach proturystycznych.</p> <p><i>Opis kierunku: Zamierzeniem kierunku jest wspieranie inicjatyw i tworzenie warunków dla budowy bazy noclegowej, w tym agroturystycznej oraz bazy gastronomicznej w obszarach proturystycznych Gminy Szprotawa, celem zwiększenia ich atrakcyjności turystycznej.</i></p> <p>1. Renowacja i rewitalizacja obiektów zabytkowych występujących na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Przesłaniem kierunku jest w głównej mierze rewitalizacja starówki miasta Szprotawy, jak i poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie Gminy Szprotawa będących w zasobach komunalnych oraz tworzenie partnerstw publiczno – prywatnych w obiektach o mieszanej strukturze własnościowej.</i></p> <p>2. Tworzenie Planów Odnowy Miejscowości (PROW¹⁹ działanie: Odnowa i rozwój wsi) dla stworzenia możliwości absorpcji środków UE na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców, realizacja zadań ujętych w tych dokumentach.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest tworzenie Planów Odnowy Miejscowości wiejskich, umożliwiających absorpcję środków UE na rzecz podniesienia jakości życia społeczności lokalnej. Dzięki wykorzystaniu środków UE poprawie ulegnie m.in. jakość infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej a także estetyka poszczególnych miejscowości wiejskich.</i></p> <p>1. Stworzenie warunków dla powszechnego dostępu do szerokopasmowego Internetu na terenie całej gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej umożliwiającej powszechny dostęp do Internetu wszystkim mieszkańcom Gminy Szprotawa zarówno przez sektor publiczny jak i prywatny.</i></p>

¹⁹ PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

**2. Przebudowa głównych szlaków komunikacji drogowej
przebiegających w obrębie Gminy Szprotawa.**

Opis kierunku: Istotą kierunku jest poprawa stanu technicznego głównych szlaków komunikacji drogowej będących w zasobach komunalnych jak dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych o istotnym znaczeniu dla poprawy komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej.

8. WARIANT ROZWOJU - PO KOREKTACH EKSPERCKICH

8.1. KOMENTARZ DO WARIANTU ROZWOJU

W poszczególnych obszarach życia społeczno - gospodarczego (gospodarka, infrastruktura, ochrona środowiska, zasoby społeczne i potencjał ludzki, wielokierunkowa przestrzeń gminy) wskazano 25 celów operacyjnych, które są podstawą zrównoważonego rozwoju Gminy Szprotawa. Cele te wypełniają realizację przyjętej misji do roku 2020.

Sformułowane cele operacyjne były podstawą do określenia wariantu rozwoju, składającego się z 14 najważniejszych celów, bez względu na to, do jakiego wcześniej obszaru zostały one zakwalifikowane.

Dwa najważniejsze z tych czternastu celów określono mianem celów strategicznych dla zrównoważonego rozwoju gminy. Celom tym przypisano 50% środków **potencjału inwestycyjnego**²⁰ Gminy Szprotawa.

Kolejne cztery cele określono mianem celów pierwszorzędnych, dla których realizacji przeznacza się 35% tegoż potencjału.

Dla wskazanych niżej ośmiu celów niezbędnych przeznaczono 15% tzw. potencjału inwestycyjnego.

Każdemu celowi w wariantcie rozwoju przypisano jeden z czterech charakterów odpowiadających skutkom, jakie będzie wywoływała pełna realizacja tego celu.

Zidentyfikowano cztery możliwe charakterystyczne skutki oddziaływania tj. prospołeczny, prokonkurencyjny, proedukacyjny i proinnowacyjny.

Wariant rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Szprotawa dzielący się na dwa cele strategiczne, cztery cele pierwszorzędne oraz osiem celów niezbędnych (schemat wariantu przedstawia tabela o nazwie „Wybrany Wariant Rozwoju”) można określić jako wariant o charakterze prokonkurencyjno-prospołecznym. Wariant rozwoju ma za zadanie zhierarchizowanie celów i jest podstawą podziału środków potencjału inwestycyjnego w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym do roku 2013, tj. na okres przyjętego budżetu Unii Europejskiej i podziału Funduszy Strukturalnych UE.

²⁰ przez pojęcie "potencjał inwestycyjny" określa się wszystkie środki finansowe wpływające do gminy (Budżet Gminy, dotacje, subwencje, darowizny, kapitał prywatny), poprzez które realizuje się programy operacyjne i projekty wypełniające założenia strategii.

Tabela 33 Wybrany Wariant Rozwoju

CELE STRATEGICZNE	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy. I A		Wykorzystanie położenia gminy dla pozyskania inwestorów i unowocześnienia gospodarki. I B		
	<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Budowa gminnej oczyszczalni ścieków. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w obszarach zwartej zabudowy, atrakcji turystycznych i terenów inwestycyjnych. Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej. 		<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Rozbudowa infrastruktury technicznej w obszarach proinwestycyjnych. Promocja walorów gospodarczych gminy (wolnych terenów inwestycyjnych) dla pozyskania inwestorów. Zmiana istniejących dokumentów planistycznych umożliwiających lokowanie inwestycji na gminnych terenach inwestycyjnych. 		
CELE PIERWSZORZĘDNE	Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy. II A	Rozwój infrastruktury kulturalnej i oświatowej. II B	Rozbudowa i przebudowa infrastruktury drogowej i okołodrogowej. II C	Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej. II D	
	<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Rozwijanie pakietu bezpłatnego doradztwa dla MSP chcących inwestować na terenie gminy i systemu wsparcia dla istniejącego już sektora małych średnich przedsiębiorców. Wyznaczenie w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego nowych terenów przeznaczonych pod rozwój działalności gospodarczej. 	<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Budowa lub modernizacja infrastruktury placówek edukacyjnych (w tym obiektów sportowych) oraz ich doposażenie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny. Poprawa stanu technicznego oraz doposażenie instytucji kultury i sieci świetlic wiejskich, które zajmują się organizacją życia kulturalnego mieszkańców gminy. Wspieranie działań na rzecz utworzenia i budowa placówek przedszkolnych na terenie miejscowości wiejskich. 	<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Poprawa stanu technicznego istniejących dróg gminnych oraz budowa dróg w obszarach nowej zabudowy mieszkaniowej, atrakcji turystycznych i terenów inwestycyjnych. Wspieranie działań na rzecz poprawy stanu technicznego dróg powiatowych i wojewódzkich przebiegających przez teren gminy, z uwzględnieniem budowy drugiej nitki obwodnicy. Rozbudowa i przebudowa obiektów infrastruktury okołodrogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie) wraz z utrzymaniem bieżącym. 	<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Budowa nowej i przebudowa istniejącej infrastruktury rekreacyjno-sportowej na terenie gminy. Wyznaczenie i zagospodarowanie rekreacyjnych szlaków turystycznych. 	
CELE NIEZBĘDNE	Rozwój różnych form rolnictwa. III A		Poprawa systemów dostawy wody pitnej na terenie gminy. III B	Rozwój różnych form budownictwa. III C	
	<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Edukacja rolników w zakresie korzyści wynikających z łączenia małych gospodarstw rolnych z usługami agroturystycznymi. Promocja i wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego. 		<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Wymiana odcinków sieci wodociągowej będącej w złym stanie technicznym. Budowa stacji uzdatniania wody na terenie gminy. Rozbudowa sieci wodociągów grupowych na terenie gminy. 	<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Uzbrojenie wyznaczonych terenów pod różne formy budownictwa. Aktywizowanie działań w zakresie powiększenia bazy mieszkaniowej. 	
	Zachowanie czystego, nieskażonego powietrza na terenie gminy. III D		Zwiększenie oferty świadczonych usług zdrowotnych na terenie gminy. III E	Zmniejszenie bezrobocia i jego społecznych skutków. III F	
	<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji m.in. poprzez rozbudowę sieci gazowniczej. Promocja nowych technologii grzewczych (np. solary – jako naturalne źródło pozyskiwania energii cieplnej, biomasa, pompy ciepłe) wśród mieszkańców. Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej. 		<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Poprawa jakości świadczonych usług zdrowotnych na terenie gminy. 	<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Współorganizacja kursów przekwalifikowania zawodowego poprzez struktury i za środki Powiatowego Urzędu Pracy dla bezrobotnych osób zamieszkujących teren Gminy Szprotawa celem osiągnięcia drugiego zawodu i dostosowania kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy. Lepsze wykorzystanie istniejącego systemu lokalnych preferencji podatkowych dla inwestorów tworzących nowe miejsca pracy w oparciu o gminne tereny inwestycyjne. Współpraca służb administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi w zakresie niwelowania społecznych skutków występującego bezrobocia. Sprzyjanie powstawaniu spółdzielni socjalnych oraz utworzenie Klubu Integracji Społecznej. Podejmowanie działań ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki priorytet VII działania 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. 	
Wykorzystanie istniejących walorów przyrodniczo-krajobrazowych na rzecz rozwoju turystyki. III G			Odnowa obszarów wiejskich oraz rewitalizacja dóbr kultury i dziedzictwa kulturowego znajdujących się na terenie całej Gminy. III H		
<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Lepiej wykorzystać istniejące tereny leśne i zbiorniki wodne dla rozwoju turystyki (turystyka kwalifikowana). Działanie na rzecz powiększenia bazy noclegowej i gastronomicznej w obszarach proturystycznych. 			<p>Kierunki działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Renowacja i rewitalizacja obiektów zabytkowych występujących na terenie gminy. Tworzenie Planów Odnowy Miejscowości (PROW działanie: Odnowa i rozwój wsi) dla stworzenia możliwości absorpcji środków UE na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców, realizacja zadań ujętych w tych dokumentach. 		

9. WDRAŻANIE STRATEGII

Strategia obejmuje cele operacyjne i kierunki działania zidentyfikowane i zhierarchizowane w pięciu obszarach życia społeczno-gospodarczego Gminy Szprotawa, tj. gospodarka, infrastruktura, ochrona środowiska, zasoby społeczne i potencjał ludzki, wielokierunkowa przestrzeń gminy.

Zidentyfikowane i zhierarchizowane cele operacyjne w tych obszarach stanowią wypełnienie założonej w Strategii misji i sięgają w swych założeniach roku 2020.

Jednocześnie cele te stały się podstawą do określenia wariantu rozwoju gminy do roku 2020 tj. na okres funkcjonowania budżetu Unii Europejskiej i podziału środków funduszy strukturalnych do roku 2013 i dalszych skutków z tego tytułu do roku 2020.

Wyznaczone w wariancie rozwoju cele i przypisane im kierunki działania leżą w kompetencjach wielu instytucji, ale za ich realizację odpowiada samorząd Gminy Szprotawa, który winien współpracować w tym zakresie przede wszystkim z samorządami gmin ościennych, samorządem powiatu żagańskiego, samorządem województwa lubuskiego, instytucjami rządowymi, uczelniami wyższymi, organizacjami pozarządowymi, organizacjami biznesowymi itp.

Samorząd Gminy Szprotawa pełni rolę swoistego rodzaju koordynatora i organizatora prac nad realizacją Strategii.

Realizacja Strategii opierać się będzie na:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów w sposób samodzielny i wynikających z kompetencji samorządu określonych ustawą o samorządzie gminnym,
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – publicznym (samorząd – samorząd, samorząd – rząd),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego (z udziałem prywatnych inwestorów),
- oraz na koordynacji i aktywnym zaangażowaniu się w działaniach stricte prywatnych (kapitał prywatny) w przypadku realizacji zamierzeń wypełniających cele Strategii.

Tabela 34 Wdrażanie strategii

WDRAŻANIE		
ZADANIE	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1. Przedłożenie projektu zaktualizowanej Strategii Zrównoważonego Rozwoju poszczególnym Komisjom Rady Miejskiej.	Przewodniczący Rady Miejskiej	Sierpień/Wrzesień 2008
2. Zatwierdzenie Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego na sesji Rady Miejskiej.	Rada Miejska	Wrzesień 2008
3. Przesłanie uchwalonej Strategii do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego.	Burmistrz	Wrzesień/Październik 2008
4. Podanie zaktualizowanej strategii do publicznej wiadomości.	Burmistrz	Październik 2008
5. Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z przyjętymi celami i kierunkami działania. Monitoring.	Rada Miejska	2008 - 2020

10. MONITOROWANIE STRATEGII

Monitoring Strategii będzie jej nieodłącznym elementem i ciągłym procesem obserwacji zmian wybranych wskaźników, co zapewni skuteczny przepływ informacji oraz stałą aktualizację bazy danych.

Monitoring będzie uwzględniał następujące obszary tematyczne:

- systematyczne gromadzenie danych liczbowych,
- aktualizację informacji ze sfery uwarunkowań prawnych i formalnych,
- prowadzenie analiz porównawczych i tematycznych,
- ocenę osiągniętych rezultatów oraz stopnia wdrożenia projektów (po opracowaniu programów operacyjnych) w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi założeniami, a stanem aktualnym na okres sprawozdawczy,
- planowanie zmian w strategii wraz z analizą przyczyn modyfikacji.

Monitoring w długofalowej perspektywie umożliwi obserwację dynamiki realizacji celów, wskaże nowe źródła pozyskiwania funduszy na realizację zadań oraz dodatkowo uzyskane efekty.

Podstawą monitorowania zaktualizowanej Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szprotawa będzie analiza wskaźnikowa przyjętych kierunków działania we wszystkich celach wymienionych i zhierarchizowanych w wybranym wariacie rozwoju Gminy Szprotawa.

Przyjęto do oceny kierunków działania wskaźnik produktu i wskaźnik rezultatu. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania na poziomie kierunków działania zawiera poniższa tab. 35. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2008 (stan 31 grudnia – dane będą dostępne wiosną 2009) umożliwi dokonanie w latach 2011, 2015 i 2020 ocen realizacji strategii pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Odpowiednie jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Szprotawie i instytucje zewnętrzne dokonywać będą bieżącej (raz w roku) i okresowej (w 2011, 2015 i 2020 r.) kontroli realizacji *Strategii*. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania *Strategii*.

Tabela 35 Wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu oceny kierunków działania

Lp.	Nazwa kierunku działania	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
Cel strategiczny I A –Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy.			
Kierunek działania 1	Budowa gminnej oczyszczalni ścieków.	Przepustowość (w m ³ /dobę) nowo wybudowanej gminnej oczyszczalni ścieków.	Pojemność (w m ³) nieczystości płynnych odprowadzanych do gminnej oczyszczalni ścieków na dobę.
Kierunek działania 2	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w obszarach zwartej zabudowy, atrakcji turystycznych i terenów inwestycyjnych.	Długość (w km) nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej w obszarach zwartej zabudowy, atrakcji turystycznych i terenów inwestycyjnych.	Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Liczba podmiotów gospodarczych podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Pojemność (w m ³) nieczystości płynnych odprowadzanych do oczyszczalni ścieków miesięcznie.
Kierunek działania 3	Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej.	Liczba nowo wybudowanych oczyszczalni przydomowych.	Pojemność (w m ³) nieczystości płynnych odprowadzanych do oczyszczalni przydomowych.
Cel strategiczny I B – Wykorzystanie położenia gminy dla pozyskania inwestorów i unowocześnienia gospodarki.			
Kierunek działania 1	Rozbudowa infrastruktury technicznej w obszarach proinwestycyjnych.	Powierzchnia (w ha) terenów proinwestycyjnych uzbrojonych w infrastrukturę techniczną, wydzielonych działek, doprowadzonych km dróg.	Wartość (w PLN) zainwestowanego kapitału w obszarach proinwestycyjnych gminy.
Kierunek działania 2	Promocja walorów gospodarczych gminy (wolnych terenów inwestycyjnych) dla pozyskania inwestorów.	Liczba działań promujących walory gospodarcze gminy (wolne tereny inwestycyjne).	Liczba pozyskanych inwestorów dzięki promocji walorów gospodarczych gminy. Wartość (w PLN) zainwestowanego kapitału w obszarach proinwestycyjnych gminy.
Kierunek działania 3	Zmiana istniejących dokumentów planistycznych umożliwiających lokowanie inwestycji na gminnych terenach inwestycyjnych.	Liczba utworzonych projektów mających na celu zmianę dokumentów planistycznych umożliwiających lokowanie inwestycji na gminnych terenach inwestycyjnych.	Wartość (w PLN) zainwestowanego kapitału w obszarach proinwestycyjnych gminy.

Lp.	Nazwa kierunku działania	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
Cel pierwszorzędny II A – Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy.			
Kierunek działania 1	Rozwijanie pakietu bezpłatnego doradztwa dla MSP chcących inwestować na terenie gminy i systemu wsparcia dla istniejącego już sektora małych i średnich przedsiębiorców.	Liczba projektów z zakresu rozwijania pakietu bezpłatnego doradztwa dla MSP chcących inwestować na terenie gminy. Liczba projektów z zakresu rozwijania systemu wsparcia dla istniejącego już sektora małych i średnich przedsiębiorców.	Liczba nowych podmiotów gospodarczych (małych i średnich przedsiębiorstw) objętych systemem bezpłatnego doradztwa. Liczba istniejących podmiotów gospodarczych (małych i średnich przedsiębiorstw) objętych systemem wsparcia.
Kierunek działania 2	Wyznaczenie w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego nowych terenów przeznaczonych pod rozwój działalności gospodarczej.	Powierzchnia (w ha) wyznaczonych w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego nowych terenów przeznaczonych pod rozwój działalności gospodarczej.	Wartość (w PLN) zainwestowanego kapitału na terenie gminy.
Cel pierwszorzędny II B –Rozwój infrastruktury kulturalnej i oświatowej.			
Kierunek działania 1	Budowa lub modernizacja infrastruktury placówek edukacyjnych (w tym obiektów sportowych) oraz ich wyposażenie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny.	Powierzchnia (w m ²) nowo powstałych placówek edukacyjnych. Powierzchnia (w m ²) placówek edukacyjnych o poprawionym stanie technicznym. Liczba placówek edukacyjnych wyposażonych w nowoczesny sprzęt dydaktyczny.	Liczba uczniów korzystających z nowo powstałych placówek edukacyjnych. Liczba uczniów korzystających z placówek edukacyjnych o poprawionym stanie technicznym. Liczba uczniów korzystających z placówek edukacyjnych, które zostały wyposażone w nowoczesny sprzęt dydaktyczny.
Kierunek działania 2	Poprawa stanu technicznego oraz wyposażenie instytucji kultury i sieci świetlic wiejskich, które zajmują się organizacją życia kulturalnego mieszkańców gminy.	Liczba placówek kulturalnych zajmujących się organizacją życia kulturalnego mieszkańców gminy o poprawionym stanie technicznym. Liczba placówek kulturalnych wyposażonych w nowoczesny sprzęt komputerowy i audiowizualny. Liczba bibliotek wyposażonych w nowe księgozbiory.	Liczba mieszkańców gminy biorących udział w imprezach kulturalnych organizowanym przez placówki kulturalne o poprawionym stanie technicznym. Liczba mieszkańców gminy biorących udział w życiu kulturalnym organizowanym przez placówki kulturalne, które zostały wyposażone w nowoczesny sprzęt komputerowy i audiowizualny. Liczba mieszkańców gminy korzystających z oferty bibliotek, które wyposażone zostały

Lp.	Nazwa kierunku działania	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
			w nowe księgozbiory.
Kierunek działania 3	Wspieranie działań na rzecz utworzenia i budowa placówek przedszkolnych na terenie miejscowości wiejskich.	Liczba nowo utworzonych placówek przedszkolnych na terenach wiejskich.	Liczba dzieci uczęszczających do nowo utworzonych placówek przedszkolnych na terenach wiejskich.
Cel pierwszorzędny II C –Rozbudowa i przebudowa infrastruktury drogowej i okołodrogowej.			
Kierunek działania 1	Poprawa stanu technicznego istniejących dróg gminnych oraz budowa dróg w obszarach nowej zabudowy mieszkaniowej, atrakcji turystycznych i terenów inwestycyjnych.	Długość (w km) przebudowanych dróg gminnych. Długość (w km) nowo wybudowanych dróg w obszarach nowej zabudowy mieszkaniowej, atrakcji turystycznych i terenów inwestycyjnych.	Średniodobowe natężenie ruchu pojazdów kołowych (SDR) na przebudowanych drogach gminnych. Średniodobowe natężenie ruchu pojazdów kołowych (SDR) na nowo wybudowanych drogach w obszarach nowej zabudowy mieszkaniowej, atrakcji turystycznych i terenów inwestycyjnych. Skrócenie czasu przejazdu pomiędzy miejscowościami gminy połączonymi przebudowanymi drogami gminnymi. Zmniejszenie stopnia zanieczyszczenia środowiska, liczby kolizji, zdarzeń drogowych spowodowanych stanem technicznym dróg gminnych.
Kierunek działania 2	Wspieranie działań na rzecz poprawy stanu technicznego dróg powiatowych i wojewódzkich przebiegających przez teren gminy, z uwzględnieniem budowy drugiej nitki obwodnicy.	Długość (w km) przebudowanych dróg powiatowych i wojewódzkich. Długość (w km) nowo wybudowanej drugiej nitki obwodnicy.	Średniodobowe natężenie ruchu pojazdów kołowych (SDR) na przebudowanych drogach powiatowych i wojewódzkich. Skrócenie czasu przejazdu pomiędzy miejscowościami gminy połączonymi przebudowanymi drogami powiatowymi i wojewódzkimi. Zmniejszenie stopnia zanieczyszczenia środowiska, liczby kolizji, zdarzeń drogowych spowodowanych stanem technicznym dróg powiatowych i wojewódzkich. Średniodobowe natężenie ruchu pojazdów kołowych (SDR) na nowo wybudowanej drugiej

Lp.	Nazwa kierunku działania	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
			nitce obwodnicy. Skrócenie czasu przejazdu pomiędzy miejscowościami gminy połączonymi nowo wybudowaną drugą nitką obwodnicy.
Kierunek działania 3	Rozbudowa i przebudowa obiektów infrastruktury okołodrogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie) wraz z utrzymaniem bieżącym.	Długość (w km) nowo wybudowanych i przebudowanych chodników na terenie gminy. Długość (w km) nowo wybudowanych i przebudowanych ścieżek rowerowych na terenie gminy. Liczba uzupełnionych punktów świetlnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych.	Liczba użytkowników nowo wybudowanych i przebudowanych chodników na terenie gminy. Liczba użytkowników nowo wybudowanych i przebudowanych ścieżek rowerowych na terenie gminy. Długość ciągów komunikacyjnych, wzdłuż których uzupełniony punkty świetlne.
Cel pierwszorzędny II D –Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej.			
Kierunek działania 1	Budowa nowej i przebudowa istniejącej infrastruktury rekreacyjno-sportowej na terenie gminy.	Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjno-sportowej. Powierzchnia (w m ²) sal gimnastycznych charakteryzujących się poprawionym stanem technicznym. Liczba nowo wybudowanych otwartych, ogólnie dostępnych boisk sportowych na terenie gminy. Liczba nowo wybudowanych placów zabaw dla dzieci (Ogródków Jordanowskich) na terenie gminy. Powierzchnia (w m ²) nowo wybudowanego krytego basenu kąpielowego na terenie Szprotawy.	Liczba użytkowników korzystających z przebudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjno-sportowej. Liczba użytkowników korzystających z sal gimnastycznych charakteryzujących się poprawionym stanem technicznym. Liczba użytkowników korzystających z nowo wybudowanych otwartych, ogólnie dostępnych boisk sportowych na terenie gminy. Liczba dzieci korzystających z nowo wybudowanych placów zabaw dla dzieci (Ogródków Jordanowskich) na terenie gminy. Liczba użytkowników korzystających z nowo wybudowanego krytego basenu kąpielowego na terenie Szprotawy.
Kierunek działania 2	Wyznaczanie i zagospodarowanie rekreacyjnych szlaków turystycznych.	Długość (w km) wyznaczonych i zagospodarowanych rekreacyjnych szlaków turystycznych na terenach leśnych, w otoczeniu zbiorników wodnych oraz licznych obiektów zabytkowych.	Liczba turystów korzystających z wyznaczonych i zagospodarowanych rekreacyjnych szlaków turystycznych (w ciągu roku) na terenach leśnych, w otoczeniu zbiorników wodnych oraz licznych obiektów zabytkowych.

Lp.	Nazwa kierunku działania	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
Cel niezbędny III A – Rozwój różnych form rolnictwa.			
Kierunek działania 1	Edukacja rolników w zakresie korzyści wynikających z łączenia małych gospodarstw rolnych z usługami agroturystycznymi.	Liczba szkoleń organizowanych dla rolników w zakresie korzyści wynikających z łączenia małych gospodarstw rolnych z usługami agroturystycznymi.	Liczba gospodarstw agroturystycznych na terenie gminy. Wartość (w PLN) pozyskanych środków UE na rozwój gospodarstw agroturystycznych przez ich właścicieli.
Kierunek działania 2	Promocja i wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego.	Liczba działań promujących i wspierających rozwój rolnictwa ekologicznego na terenie gminy.	Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych na terenie gminy.
Cel niezbędny III B –Poprawa systemów dostawy wody pitnej na terenie gminy.			
Kierunek działania 1	Wymiana odcinków sieci wodociągowej będącej w złym stanie technicznym.	Długość (w km) wymienionych odcinków sieci wodociągowej na terenie gminy.	Liczba gospodarstw domowych, w których polepszyła się jakość wody pitnej za sprawą wymiany odcinków sieci wodociągowej.
Kierunek działania 2	Budowa stacji uzdatniania wody na terenie gminy.	Wydajność (w m ³) nowo wybudowanej stacji uzdatniania wody.	Liczba gospodarstw domowych, w których polepszyła się jakość wody pitnej za sprawą nowo wybudowanej stacji uzdatniania wody.
Kierunek działania 3	Rozbudowa sieci wodociągów grupowych na terenie gminy.	Długość (w km) nowo wybudowanych wodociągów grupowych.	Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej.
Cel niezbędny III C –Rozwój różnych form budownictwa.			
Kierunek działania 1	Uzbrojenie wyznaczonych terenów pod różne formy budownictwa.	Liczba projektów mających na celu uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę techniczną nowych terenów przeznaczonych pod rozwój budownictwa mieszkaniowego (jednorodzinne i wielorodzinne).	Powierzchnia (w ha) uzbrojonych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe (jednorodzinne i wielorodzinne) na terenie gminy.
Kierunek działania 2	Aktywizowanie działań w zakresie powiększenia bazy mieszkaniowej.	Liczba projektów mających na celu powiększenie bazy lokali mieszkalnych na terenie gminy. Liczba projektów mających na celu tworzenie mieszkań socjalnych na terenie gminy.	Liczba nowo utworzonych lokali mieszkalnych na terenie gminy. Powierzchnia (w m ²) nowo utworzonych lokali mieszkalnych na terenie gminy. Liczba nowo utworzonych mieszkań socjalnych na terenie gminy.

Lp.	Nazwa kierunku działania	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
			Powierzchnia (w m ²) nowo utworzonych mieszkań socjalnych na terenie gminy.
Cel niezbędny III D – Zachowanie czystego, nieskażonego powietrza na terenie gminy.			
Kierunek działania 1	Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji m.in. poprzez rozbudowę sieci gazowniczej.	Liczba utworzonych projektów mających na celu likwidację i ograniczenie niskiej emisji. Długość (w km) nowo wybudowanej sieci gazowniczej na terenie gminy.	Liczba odnotowanych zmian systemów grzewczych z tradycyjnych na ekologiczne. Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci gazowniczej.
Kierunek działania 2	Promocja nowych technologii grzewczych (np. solary – jako naturalne źródło pozyskiwania energii cieplnej, biomasa, pompy ciepłe) wśród mieszkańców.	Liczba działań promujących nowe technologie grzewcze wśród mieszkańców.	Liczba gospodarstw domowych wdrażających nowe technologie grzewcze na terenie gminy.
Kierunek działania 3	Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej.	Powierzchnia (w ha) przygotowanych terenów inwestycyjnych dla rozwoju produkcji energii odnawialnej.	Wartość (w PLN) zainwestowanego kapitału na rozwój produkcji energii odnawialnej na terenie gminy.
Cel niezbędny III E – Zwiększenie oferty świadczonych usług zdrowotnych na terenie gminy.			
Kierunek działania 1	Poprawa jakości świadczonych usług zdrowotnych na terenie gminy.	Liczba projektów z zakresu poprawy jakości świadczonych usług zdrowotnych na terenie gminy.	Liczba pacjentów korzystających z oferty placówek medycznych o poprawionym stanie technicznym. Liczba pacjentów korzystających z podstawowych i specjalistycznych usług medycznych na terenie gminy.
Cel niezbędny III F – Zmniejszenie bezrobocia i jego społecznych skutków.			
Kierunek działania 1	Współorganizacja kursów przekwalifikowania zawodowego poprzez struktury i za środki Powiatowego Urzędu Pracy dla bezrobotnych osób zamieszkujących teren Gminy Szprotawa celem	Liczba zorganizowanych kursów przekwalifikowania zawodowego we współpracy i za środki Powiatowego Urzędu Pracy dla osób bezrobotnych zamieszkujących teren Gminy Szprotawa.	Liczba mieszkańców gminy, którzy osiągnęli drugi zawód i dostosowali swoje kwalifikacje do potrzeb lokalnego rynku pracy, dzięki udziałowi w kursach przekwalifikowania zawodowego.

Lp.	Nazwa kierunku działania	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
	osiągnięcia drugiego zawodu i dostosowania kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy.		
Kierunek działania 2	Lepsze wykorzystanie istniejącego systemu lokalnych preferencji podatkowych dla inwestorów tworzących nowe miejsca pracy w oparciu o gminne tereny inwestycyjne.	Liczba działań promocyjnych istniejącego systemu lokalnych preferencji podatkowych dla inwestorów tworzących nowe miejsca pracy w oparciu o gminne tereny inwestycyjne.	Liczba podmiotów gospodarczych objętych systemem lokalnych preferencji podatkowych.
Kierunek działania 3	Współpraca służb administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi w zakresie niwelowania społecznych skutków występującego bezrobocia.	Liczba projektów współpracy służb administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi w zakresie niwelowania społecznych skutków występującego bezrobocia.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wspólną pomocą służb administracji publicznej i organizacji pozarządowych w zakresie niwelowania społecznych skutków występującego bezrobocia.
Kierunek działania 4	Sprzyjanie powstawaniu spółdzielni socjalnych oraz utworzenie Klubu Integracji Społecznej.	Liczba utworzonych spółdzielni socjalnych na terenie gminy. Powierzchnia (w m ²) utworzonego Klubu Integracji Społecznej.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z oferty działających spółdzielni socjalnych. Liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z oferty utworzonego Klubu Integracji Społecznej.
Kierunek działania 5	Podejmowanie działań ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki priorytet VII działania 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.	Liczba utworzonych projektów z zakresu rozwoju i upowszechniania aktywnej integracji.	Wartość (w PLN) pozyskanych środków przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie na realizację zadań z zakresu rozwoju i upowszechniania aktywnej integracji. Liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z projektów z zakresu rozwoju i upowszechniania aktywnej integracji
Cel pierwszorzędny III G – Wykorzystanie istniejących walorów przyrodniczo-krajobrazowych na rzecz rozwoju turystyki.			
Kierunek działania 1	Lepiej wykorzystać istniejące tereny leśne i zbiorniki wodne dla rozwoju turystyki (turystyka kwalifikowana).	Długość (w km) wyznaczonych i zagospodarowanych rekreacyjnych szlaków turystycznych wg podziału na różne formy turystyki kwalifikowanej (piesza, konna, rowerowa, kajakowa).	Liczba turystów korzystających z wyznaczonych i zagospodarowanych rekreacyjnych szlaków turystycznych (w ciągu roku) wg podziału na różne formy turystyki kwalifikowanej (piesza, konna, rowerowa, kajakowa).

Lp.	Nazwa kierunku działania	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
Kierunek działania 2	Działanie na rzecz powiększenia bazy noclegowej i gastronomicznej w obszarach proturystycznych.	Liczba nowo powstałych obiektów bazy noclegowej, w tym bazy agroturystycznej. Liczba nowo powstałych punktów gastronomicznych.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z bazy noclegowej i gastronomicznej na terenie gminy.
Cel niezbędny III H – Odnowa obszarów wiejskich oraz rewitalizacja dóbr kultury i dziedzictwa kulturowego znajdujących się na terenie całej Gminy.			
Kierunek działania 1	Renowacja i rewitalizacja obiektów zabytkowych występujących na terenie gminy.	Liczba obiektów zabytkowych na terenie gminy poddanych renowacji. Liczba obiektów zabytkowych na terenie gminy poddanych rewitalizacji. Liczba utworzonych projektów mających na celu rewitalizację starówki miasta Szprotawy.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych odwiedzających obiekty zabytkowe na terenie gminy. Wartość (w PLN) pozyskanych środków zewnętrznych na rewitalizację starówki miasta Szprotawy.
Kierunek działania 2	Tworzenie Planów Odnowy Miejscowości (PROW działanie: Odnowa i rozwój wsi) dla stworzenia możliwości absorpcji środków UE na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców, realizacja zadań ujętych w tych dokumentach.	Liczba opracowanych Planów Odnowy Miejscowości.	Wartość (w PLN) środków UE pozyskanych na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców miejscowości objętych Planami Odnowy Miejscowości.

Tabela 36 Monitorowanie strategii

MONITOROWANIE		
ZADANIE	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1. Monitorowanie Strategii przez Przewodniczących Komisji Stałych.	Rada Miejska i Burmistrz	2008 - 2011 -2015 - 2020 ²¹
2. Przedkładanie Radzie Miejskiej raportów z przebiegu realizacji celów i kierunków działania.	Burmistrz	Wybrana sesja Rady Miejskiej każdego roku
3. Ocena realizacji strategii.	Rada Miejska	2009 – 2012 – 2016 - 2021 ²²
4. Wprowadzanie korekt do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szprotawa.	Rada Miejska	Każdorazowo po monitorowaniu według potrzeb na wniosek poszczególnych komisji Rady Miejskiej lub Burmistrza
5. Organizacja spotkań z udziałem osób tworzących wcześniej strategię dla oceny jej aktualności.	Burmistrz	2012, 2016 i 2021 – po dokonaniu oceny strategii (vide pkt 3)

²¹ Monitorowanie polega na budowie danych dla każdego wskaźnika wymienionego w tab. 36 na koniec 2008 roku, następnie na koniec 2011 roku, 2015 roku i na koniec 2020 roku

²² Ocena polega na dokonaniu analizy porównawczej wskaźników roku 2011 do wskaźników 2008, wskaźników 2015 do 2011 i wskaźników 2020 do 2015. Odbywać się to będzie w połowie lat 2009 – komunikat o otrzymanych danych bazowych, w połowie 2012 – pierwsze porównanie wskaźników, 2016 – drugie porównanie wskaźników i 2021 – trzecie porównanie wskaźników.

11. WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

WYKAZ TABEL:

Tabela 1 Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej.....	7
Tabela 2 Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do zrównoważonego rozwoju – obecnie obowiązujące w Polsce	9
Tabela 3 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie lubuskim i powiecie żagańskim	16
Tabela 4 Przekrój statystyczny Gminy Szprotawa – stan na koniec 2007 r.....	26
Tabela 5 Dochody i wydatki budżetu Gminy Szprotawy na koniec 2007 r.	28
Tabela 6 Struktura prowadzonej działalności gospodarczej na terenie gminy w latach 2005-2007	32
Tabela 7 Układ drogowy Gminy Szprotawa.....	34
Tabela 8 Wykaz dróg gminnych przebiegających przez teren gminy	34
Tabela 9 Wykaz zamiejskich dróg powiatowych przebiegających przez teren Gminy Szprotawa.....	37
Tabela 10 Wykaz dróg powiatowych przebiegających przez teren miasta Szprotawa	37
Tabela 11 Wykaz obiektów zabytkowych	47
Tabela 12 Aktualny wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych klas „0” (dane na koniec 2007 r.)	49
Tabela 13 Aktualny wykaz szkół podstawowych i gimnazjalnych.....	50
Tabela 14 Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy	53
Tabela 15 Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych Gminy Szprotawa na dzień 31.12.2007 r.	56
Tabela 16 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Szprotawa w latach 2005-2007.....	58
Tabela 17 Bezpieczeństwo publiczne w Gminie Szprotawie – przestępstwa stwierdzone.....	61
Tabela 18 Analiza SWOT Gminy Szprotawa – Gospodarka	63
Tabela 19 Analiza SWOT Gminy Szprotawa – Infrastruktura	64
Tabela 20 Analiza SWOT Gminy Szprotawa – Ochrona środowiska	65
Tabela 21 Analiza SWOT Gminy Szprotawa – Zasoby społeczne i potencjał ludzki	66
Tabela 22 Analiza SWOT Gminy Szprotawa – Wielokierunkowa przestrzeń gminy	67
Tabela 23 Diagnoza stanu – Obszar Gospodarka	69
Tabela 24 Diagnoza stanu – Obszar Infrastruktura	70
Tabela 25 Diagnoza stanu – Obszar Ochrona środowiska	71
Tabela 26 Diagnoza stanu – Obszar Zasoby społeczne i potencjał ludzki	72
Tabela 27 Diagnoza stanu – Obszar Wielokierunkowa przestrzeń gminy	73
Tabela 28 GOSPODARKA – cele i kierunki działania	77
Tabela 29 INFRASTRUKTURA – cele i kierunki działania	79
Tabela 30 OCHRONA ŚRODOWISKA – cele i kierunki działania	82
Tabela 31 ZASOBY SPOŁECZNE I POTENCJAŁ LUDZKI – cele i kierunki działania	84
Tabela 32 WIELOKIERUNKOWA PRZESTRZEŃ GMINY – cele i kierunki działania	87
Tabela 33 Wybrany Wariant Rozwoju.....	90
Tabela 34 Wdrażanie strategii	92
Tabela 35 Wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu oceny kierunków działania	94
Tabela 36 Monitorowanie strategii.....	102

WYKAZ WYKRESÓW:

Wykres 1 Struktura ekonomiczna ludności.....	26
Wykres 2 Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności.....	27
Wykres 3 Przyrost naturalny liczony metodą: (urodzenia żywe – zgony): urodzenia żywe.....	27
Wykres 4 Dochody budżetów gmin ogółem w złotych na 1 mieszkańca	28
Wykres 5 Dochody własne budżetów gmin ogółem w złotych na 1 mieszkańca	29
Wykres 6 Samodzielność budżetów gmin – procent dochodów własnych w dochodach ogółem.....	29
Wykres 7 Wydatki budżetów gmin ogółem w złotych na 1 mieszkańca	30
Wykres 8 Wydatki inwestycyjne budżetów gmin ogółem w złotych na 1 mieszkańca	30
Wykres 9 Procent wydatków inwestycyjnych budżetów gmin w wydatkach ogółem.....	31
Wykres 10 Dochody i wydatki budżetów gmin ogółem w złotych na 1 mieszkańca	31
Wykres 11 Struktura procentowa podmiotów gospodarki narodowej	33
Wykres 12 Odsetek bezrobocia (w %) wg stanu na koniec 2007 roku.....	59
Wykres 13 Struktura procentowa bezrobocia według płci wg stanu na koniec 2007 roku	59
Wykres 14 Struktura procentowa bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem	60

WYKAZ RYSUNKÓW:

Rysunek 1 Położenie Gminy Szprotawa na terenie powiatu żagańskiego	25
--	----